

Utlåtande 2002:75 RI (Dnr 1734/02)

Strategisk inriktning för Stockholms stads nämnder och bolagsstyrelser åren 2003-2005

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Strategisk inriktning för stadens nämnder och bolagsstyrelser
godkänns.

Föredragande borgarrådet Carl Cederschiöld anför följande.

Inledning

I detta ärende anges den strategiska inriktningen för Stockholms stads nämnder och bolagsstyrelser åren 2003-2005.

Strategisk inriktning tas fram det år då allmänna val infaller. Budget för 2003 fastställs under hösten.

Strategisk inriktning åren 2003-2005 för Stockholms stad

På god väg mot den goda staden

1. Förnyelsen av Stockholm

Moderaterna, folkpartiet liberalerna och kristdemokraterna har enats om att tillsammans förelägga kommunfullmäktige förslag till strategisk inriktning för Stockholms stads nämnder och bolagsstyrelser åren 2003-2005.

Visionen för Stockholms stad är ***den goda staden***. Den strategiska inriktningen uttrycker den väg som Stockholms stads kommunala verksamhet skall följa för att uppnå detta. Avsikten är att fortsätta arbetet med att förbättra kvaliteten i verksamheterna och skapa ökad valfrihet.

Stadens ledning satte i början av mandatperioden upp ett antal mål som successivt uppfyllts. Avsikten har varit att förbättra livskvaliteten för alla de enskilda individer och grupper som är beroende av stadens service. En ständig kvalitetsförbättring förenad med ökad valfrihet, samtidigt som skatten sänkts, har inneburit att förutsättningarna för ett rikt och fullvärdigt liv i Stockholms stad har förbättrats.

Medel för kvalitetssatsningar inom skolan, omsorgen om funktionshindrade och äldreomsorgen har tillförts med nära 3 mdkr 1998-2002. Samtidigt som skatten successivt har sänkts med sammanlagt 95 öre under mandatperioden. Det motsvarar ca 4 000 kr om året för en vanlig stockholmsfamilj.

För att förbättra möjligheterna att få gruppboende för funktionshindrade har redan 61 nya platser i gruppboendestäder tillkommit. Inom äldreomsorgen kommer närmare 600 nya platser ha tillkommit vid utgången av år 2002. Antalet elever, behöriga till gymnasieskolan har ökat under de två senaste åren.

Etableringsfrihet och pengsystem har lett till ökad mångfald och valfrihet. Omkring 30% av alla förskolebarn går i enskilt driven förskola. Omkring 13% av eleverna i grund- och gymnasieskolor går i fristående skola. Närmare 60% av alla platser i särskilda boendeformer för äldre drivs i privat regi. År 2002 har möjligheten att välja införts för alla med hemtjänst.

De rika möjligheterna till kultur, idrott och rekreation som staden erbjuder bidrar också till att göra Stockholm till en fantastisk stad att såväl bo i som besöka. Stockholms arbete för idrotten har uppmärksammat internationellt och Stockholm är år 2002 utsedd till Europas idrottshuvudstad.

Bostadsbyggandet har tagit ordentlig fart. Under 2001 påbörjades nästan 3 000 nya bostäder, vilket är en tredubbling jämfört med för några år sedan. Det byggs och planeras sammanlagt 21 000 nya bostäder till år 2006. Innerstaden växer genom Hammarby Sjöstad och i Årstadal-Liljeholmen. Dessutom sker nu planering för Norra stationsområdet, Nordvästra Kungsholmen, och Värtan /Hjorthagen.

En av 2000-talets största utmaningar är att utveckla Stockholm i hållbar riktning. En hållbar utveckling förutsätter att vi når mål avseende god ekonomisk, social och ekologisk utveckling.

Det minskade socialbidragsberoendet innebär en dramatisk förändring för de tusentals människor som tidigare stod långt från arbetsmarknaden. Dessa har nu jobb och försörjer sig själva. Socialbidragskostnaderna har minskat med 37% i staden mellan 1997 och 2001. I stadsdelar som Norrmalm, Rinkeby och Kista är minskningen ännu större. Antalet bidragstagare har minskat med 42% under åren 1997-2001.

Personer med funktionshinder har fått ökad livskvalitet genom att tillgängligheten har ökat i Stockholm. Detta har bl.a. skett genom anpassningar av offentliga miljöer. För detta har staden sammanlagt avsatt 400 mnkr under åren 1998-2002.

Genom ett medvetet integrationsarbete har förutsättningarna för integration i staden förbättrats. Fler tillfälliga boenden, en satsning på utbildning och praktik samt en framåtsyftande personalpolitik skapar mångfald. Av stadens 750 000 invånare har cirka 16% utomnordisk bakgrund. Den stora kompetens och i många fall höga utbildning som invandrare och flyktingar besitter är en stor, men alltför ofta inte använd, resurs för samhället. Stockholms stad måste tillsammans med frivilliga organisationer och enskilda fortsätta arbetet med att skapa en stad för alla.

Regeringen motarbetar Stockholm

Den politiska förnyelse som äger rum i Stockholms stad sker trots regeringens uppenbara brist på förståelse, engagemang och intresse för utvecklingen i stockholmsregionen. Detta visar att regeringen saknar insikt om Stockholms stora betydelse som tillväxtmotor för Sverige. Regeringen använder regeringsmakten till att motarbeta demokratiskt fattade beslut i demokratiskt valda organ i kommuner och landsting.

De statliga anslagen för infrastrukturutbyggnader är otillräckliga i förhållande till behoven. Fastighetsskatten drabbar såväl enskilda som företag betydligt hårdare i Stockholms län än i övriga landet. Skatternas andel av boendet i Stockholm är betydligt högre än i övriga delar av riket, i vissa fall dubbelt så hög.

Riksdagen har beslutat om en lag (SFS 1999:608) som syftar till att försvåra ombildningar till bostadsrätter i kommunala bostadsbolag liksom försäljningar av hela eller delar av dessa bolag. Lagen kommer i första hand att motverka de ombildningar som var planerade i ytterstadsområdena, vilket bidrar till att öka obalansen vad gäller upplåtelseformer i staden.

Ytterligare inskränkningar i den kommunala självstyrelsen har föreslagits bland annat i den s.k. Allbokommitténs utredning, som enligt stadens mening skulle innebära överträdelse av grundlagen. Syftet är att förhindra resultatet av kommunalval att slå igenom i den förda politiken när bl.a. Stockholms stad säljer kommunalt ägda lägenheter till de egna hyresgästerna eller vill bryta ett monopol av kommunalt ägda lägenheter i vissa bostadsområden i staden som ett led i att skapa valfrihet i boendet också i förorterna.

Regeringen lever inte heller som den lär. Samtidigt som man förvägrar Stockholms stad en stadig avkastning från sina fastighetsbolag, tar staten själv ut ca 700 mnkr bara i realisationsvinstskatter från samma bolag.

Riksdagsbeslutet om införande av en maxtaxa i förskola och skolbarnsomsorg utgör ytterligare ett exempel på att regeringen underminerar den kommunala självstyrelsen och vill strömlinjeforma verksamheten i landet utan hänsyn till lokala skillnader. Maxtaxereformen är starkt underfinansierad och har dessutom lett till att efterfrågan på förskoleverksamhet har ökat. Staden kompenserade reformen med 66 mnkr redan vid införandet och har nu skjutit till ytterligare 60 mnkr för de extra kostnader som maxtaxan medför.

Stockholm är Sveriges tillväxtmotor

Stockholm är den region i landet som har haft den starkaste tillväxten under hela 1990-talet, åren 1996-1999 en närmast exceptionell 21-procentig tillväxt. Även under 2001 hade Stockholm en klart högre tillväxt än övriga landet. Även om en avmattning skett under 2001 pekar tillväxten alltjämt mot att bli högre än övriga riket. Stockholm är Sveriges motor. Med hög tillväxt, innovativa företag och ett nyföretagande som är väsentligt högre än i övriga landet, är Stockholms framgångar också Sveriges. Vart femte nytt företag startas i Stockholms stad som svarar för 8% av landets befolkning. Mer än vart tredje nytt företag i landet startas i Stockholms län.

Den ekonomiska och tekniska utvecklingen är nära förknippad med den politiska förnyelsen i Stockholm. Det är här som de nya idéerna ges förutsättningar att utvecklas och prövas.

Detta har satt sina spår i stadens utveckling. Trots hot om en ekonomisk tillbakagång har Stockholm fortsatt att växa. Avmattningstendenser går att skönja i andra delar av världen, Europa, och Sverige. Signaler av detta slag har inte påverkat Stockholm nämnvärt, vilket klart syns i regionens låga arbetslöshet, fortsatt starka företagande och låga bidragsberoende. Om den ekonomiska avmattningen får fortsatt fotfäste i andra delar av landet blir Stockholms uppgift som nationellt ekonomiskt lokomotiv än mer påtaglig.

2. Mål för verksamheterna

För att ge stadens nämnder och bolagsstyrelser en tydlig vägledning om vad som skall uppnås, fastställer kommunfullmäktige övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar. Målen förmedlar en klar bild av de politiska prioriteringar som gäller för hela staden. De övergripande inriktningsmålen är

långsiktiga och endast vissa justeringar föreslås för år 2003, vilket ger stabilitet åt nämndernas långsiktiga planering av sina verksamheter.

Kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål skall genomsyra alla stadens verksamheter. Prioriterade inriktningar är kommunfullmäktiges preciseringar av de övergripande inriktningsmålen och skall förtydligas i verksamhetsspecifika inriktningsmål och generella åtaganden i nämndernas verksamhetsplaner för år 2003.

Nämndernas generella åtaganden skall rymmas inom fastlagd budget och kunna uppfyllas med befintliga resurser. De skall inte komma i konflikt med budgethållningen. Nämndernas verksamhetsspecifika inriktningsmål anger de långsiktiga målen för nämndernas respektive verksamheter, de måste rymmas inom de budgetramar gällande planering och beslut medger.

Under de senaste två åren har ett omfattande arbete pågått med att utveckla uppföljningen av övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar. Fr.o.m. år 2001 följer alla nämnder upp sina generella åtaganden i relation till budget i kvartals- eller delårsrapporter samt i verksamhetsberättelsen. På så vis ges en bild av om nämnderna, förutom att hålla budgeten, också har bidragit till att de av kommunfullmäktige beslutade övergripande målen och prioriterade inriktningarna uppfylls. Under 2003 måste fokus ligga mer på nämndernas egen uppföljning av verksamheternas kvalitet i syfte att säkerställa en positiv utveckling.

Syftet med den integrerade verksamhetsstyrning som staden utvecklar är att säkerställa god kvalitet, god miljö och effektiv användning av resurserna inom fastställd budget. Genomtänkt uppföljning, tydligt fastlagd plan för dialog och en utveckling av stödet till enheterna avseende budgetuppföljning, kostnadsutveckling, sjukfrånvaro, miljöutveckling, effektivitet m.m. är viktiga utgångspunkter för detta arbete.

2.1 Kvalitet

Övergripande inriktningsmål: Stadens verksamheter skall utformas och utföras på ett sådant sätt att de tillgodoser högt ställda kvalitetskrav.

2.1.1 Åtaganden inom alla verksamhetsområden

Prioriterad inriktning: För brukaren tydligt formulerade åtaganden skall införas inom alla verksamhetsområden.

Stadens strategi för kvalitetsutveckling ger ett strukturerat arbete där kvaliteten i stadens verksamheter skall säkerställas och förbättras och där resursutnyttjandet effektiviseras. Detta kräver att samtliga verksamheter tar ställning till vad som är deras huvuduppgift och fokuserar på den. Strategin för kvalitetsutveckling, i vilken miljöledningssystemet integrerats, kräver aktiv medverkan från alla medarbetare. Utvecklingsarbetet måste bedrivas i dialog mellan kommunledning, nämnd, förvaltningsledning, medarbetare och medborgare. Stockholmarna skall förstå vad de kan förvänta sig av den kommunalt finansierade verksamheten och därför är dialogen med medborgarna mycket viktig. Den tydliga ledningssystemet är redskapet för genomförande av stadens miljöarbete. Miljöprogrammet skall vara en utgångspunkt för stadens nämnder och bolagsstyrelser i genomförandet av stadens miljöpolitik. I och med att miljöprogrammet kopplas tydligt till det integrerade ledningssystemet kommer miljöfrågorna att prioriteras på central nivå och med ledningssystemets krav på ständig förbättring kommer positionen för miljöarbetet att flyttas fram.

Redan i samband med verksamhetsplanerna för år 2002 skulle samtliga enheter inom Stockholms stad ha fastställt tydliga åtaganden utifrån kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar samt utifrån respektive nämnds verksamhetsspecifika inriktningsmål och generella åtaganden.

De enhetsspecifika åtagandena utarbetas inom den budget enheten erhållit och skall ange vad enheten åtar sig att utföra under året. Åtagandena skall fånga syftet med verksamheten och fokusera på väsentliga kvalitetsaspekter. Utifrån varje åtagande skall enheterna redovisa och säkra sina arbetssätt, utarbeta rutiner för uppföljning och utveckling.

Alla verksamheter skall också arbeta med synpunkts- och klagomålshantering som en naturlig del i sin uppföljning och föra såväl en intern dialog som en dialog med medborgarna.

Under år 2002 tar alla de verksamheter som har en tydlig brukargrupp/mottagare av service, omsorg och tjänster fram kvalitetsgarantier. Stockholmarna skall ges ett tydligt besked om vad de kan förvänta sig av de tjänster, den service och omsorg, staden tillhandahåller.

Enheternas uppföljning skall visa i vilken utsträckning resultaten svarar mot vad som utlovats och vilka rättelser som genomförts liksom vilken utveckling som skett under året. Ett ständigt förbättringsarbete borgar för

veckling som skett under året. Ett ständigt förbättringsarbete borgar för kvalitetsutveckling.

Därutöver är det viktigt att finna former för att tillvarata medborgarnas synpunkter, inte minst för att åstadkomma rättelse när fel begåtts eller åtaganden av någon anledning inte infriats.

Genom kvalitetsstrategin engageras alla medarbetare och deras professionella kompetens tas tillvara. Därtill skapas bättre möjligheter att jämföra olika resultat i olika verksamheter, såväl ekonomiskt som kvalitativt. Det ger bättre förutsättningar för erfarenhetsutbyte inom staden om vilka arbetssätt och vilken uppföljning som leder till önskvärda resultat. Det ger också en tydligare koppling mellan vad kommunfullmäktige beslutat, det medarbetarna arbetar för att åstadkomma och de förväntningar som stockholmarna har fått genom dialog med staden.

Nämnder och enheter har blivit mycket tydligare med vad de åtar sig, hur de ser till att de håller vad de lovar och på att följa upp verksamheten utifrån den interna dialogen och den dialog de har med stockholmarna. Fokus måste framöver än mer inriktas mot vad som kan göras utifrån resultaten av uppföljningen i syfte att nå utveckling och få till stånd ett effektivt resursutnyttjande, vilket i sig kommer att leda till högre kvalitet.

2.1.2 Kvalitetshöjning inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade och utbildning

Prioriterad inriktning: Kvaliteten skall höjas inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade och utbildning, avseende trygghet, inflytande, individualisering samt inom skolan, kunskap och lärande.

Omsorg om äldre och funktionshindrade

En av stadens främsta uppgifter är att garantera en kvalitativ och bra omsorg om äldre och funktionshindrade. Såväl äldre som funktionshindrade skall kunna känna trygghet i att det finns en god omsorg när de behöver det. De har också rätt att få en likvärdig vård, omsorg och service oavsett var i staden de bor. Insatserna inom omsorgen skall utformas med respekt för den enskildes önskemål och val, så att de utgör ett stöd för den enskilde att leva ett så självständigt liv som möjligt.

Översiktsplanen för äldreomsorg avseende perioden 2001-2005 anger mål för verksamheten som utifrån inriktningsmål och prioriterade inriktningar är

vägledande för stadsdelsnämndernas arbete med budget och verksamhetsplanering.

Äldre med stora vård- och omsorgsbehov skall kunna välja att bo kvar i sitt hem med insatser från hemtjänst och landstingets primärvård. Möjlighet skall också finnas att flytta till ett äldreboende. Det råder brist på boende med heldygnsoomsorg. Därför genomför Stockholms stad ett ambitiöst utbyggnadsprogram inom äldreomsorgen. Under år 2002 beräknas ca 200 nya platser tas i bruk, främst genom ombyggnad av servicehus. Till och med år 2002 beräknas målet om 500 nya platser att vida ha överstigits.

För att stimulera nämnderna att påbörja planering och projektering av gruppboendestäder för funktionshindrade har avsatts 100 mnkr i stadens bokslut för år 2000. För motsvarande inom äldreomsorg har avsatts 200 mnkr i stadens bokslut för år 2000. I bokslut för år 2001 har avsatts 559,9 mnkr ytterligare för om- och nybyggnad av boenden för äldre och personer med funktionshinder.

En god äldreomsorg förutsätter att samverkan mellan landstingets hälso- och sjukvård och den kommunala äldreomsorgen fungerar. En överenskommelse om samverkan mellan staden och landstinget har nyligen träffats. Samverkan skall bygga på en helhetssyn och en obruten vårdkedja. Stadsdelsnämnderna skall därför arbeta för att fördjupa samverkan genom konkreta lokala överenskommelser med respektive sjukvårdsenhet, t.ex. för att nå en högre läkarnärvaro på stadens äldreboende.

En omfattande utbildningsinsats görs sedan några år i stadens äldreomsorg. Detta är en förutsättning för att staden skall klara av att erbjuda våra högt ställda krav på kvalitet i äldreomsorgen. Det ger också goda utvecklingsmöjligheter för äldreomsorgens personal. För att ytterligare förstärka och utveckla utbildningsinsatserna skall ytterligare 20 mnkr avsättas i budget för 2003. Dessa insatser kan dock påbörjas redan under innsatserna. Stadens centrala uppföljning av äldreomsorgens kvalitet sker bl.a. genom stadsledningskontorets äldreomsorgsinspektörer. Genom stadens äldreombudsman ges bl.a. möjlighet att få kunskap om och dra lärdom av inkomna synpunkter. Uppföljning av kvalitet och måluppfyllelse inom omsorg om funktionshindrade intensifierades när funktionshinderombudsmannen inrättades under 2001. Utgångspunkten för den vardagliga uppföljningen är stadens strategi för kvalitetsutveckling.

Vid ÄDEL-reformen 1992 övertog staden bl.a. sjukhemsvården från landstinget. Åtta sjukhem har sedan dess helt eller delvis byggts om och nu pågår arbetet med att bygga om de sista omoderna sjukhemmen.. Under år 2003 färdigställs Råcksta och Serafens sjukhem. Ombyggnaden av Blackebergs sjukhem påbörjas under 2003. Planeringen för ombyggnaden av

sjukhem påbörjas under 2003. Planeringen för ombyggnaden av Gärdets sjukhem har påbörjats.

Stadens handikapplan är utifrån inriktningsmål och prioriterade inriktningar vägledande för nämndernas lokala handlingsplaner. Stadens alla verksamheter har ansvar för att förbättra och utveckla stödet och tillgängligheten för personer med funktionshinder. Satsningen på bättre tillgänglighet fortsätter även under år 2003. Under gatu- och fastighetsnämnden har 100 mnkr avsatts för tillgänglighetsprojekt under år 2002.

Hittills har utbyggnaden av verksamheter för utvecklingsstörda pågått som alternativ till de gamla institutionerna. För omsorgen om funktionshindrade bör målet vara att betona respekten för deras integritet och finna lösningar som tillfredsställer de enskilda människornas önskemål. Nya former av daglig verksamhet och boendeformer behöver byggas och utvecklas.

Satsning på förskolan

Kvaliteten höjs i förskolan. Den pedagogiska inriktningen fortsätter och andelen förskollärare ökar. Under 2003 kommer en ny förskolepeng att införas. En ny förskoleplan har beslutats under året, vilket får fullt genomslag i verksamheterna 2003. Flera nya utförare har tillkommit som en del av stadens valfrihetssystem, och omkring 30 % av förskolebarnen i Stockholm nyttjar enskilt drivna förskolor.

Möjlighet till vidareutbildning inom förskolan från barnskötare till förskollärare fortsätter. Femtio barnskötare kommer under året att erbjudas vidareutbildning. Förskolan är idag en del av skolväsendet. Den har höga pedagogiska ambitioner och är en del av det livslånga lärandet. Föräldrarnas valfrihet skall värnas och likvärdiga villkor skall råda mellan kommunalt och enskilt drivna förskolor.

Maxtaxan inom förskolan påverkar verksamheterna. Reformen är starkt underfinansierad och beräknas kosta staden drygt 66 mnkr. Tendenserna pekar på att barnen får längre vistelsetider i förskolan, vilket även det innebär ökade kostnader för staden. Staden kommer noggrant att följa utvecklingen under 2002 och en riktad satsning, bl a tidigareläggning av schablonhöjning till förskolan, genomförs under våren 2002 för att mildra maxtaxans effekter.

Deltidsförskolorna fyller en viktig funktion för föräldrar och barn i Stockholm. När den allmänna förskolan införs för 4-5-åringar den 1 januari 2003 kommer den vara av stor betydelse för att Stockholms stad skall kunna ge alla 4-5-åringar gratis förskola tre timmar per dag. Avgiftsfriheten tre timmar per dag skall även omfatta barn som har sin omsorg hos dagbarnvårdare.

Deltidsförskolorna fick kraftigt minskade intäkter när maxtaxan infördes. Därför kommer en satsning att göras på deltidförskolan under året. Den öppna förskolan spelar en viktig roll för barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och för hemmavarande föräldrar.

En skola för kunskap

Den nya skolplanen "Ny kurs för Stockholm" skall genomsyra stadens utbildningsväsende. Skolan skall bygga på kunskap och lärande, individualisering, trygghet och inflytande för elever och föräldrar.

Staden har målmedvetet och långsiktigt satsat på kvaliteten i skolan. Sedan 1998 har skolans resurser även utökats kraftigt.

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Dessa baskunskaper är avgörande för elevens förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan. Skolan skall arbeta på ett sådant sätt att eleven utvecklas och successivt lär sig att ta mer ansvar för sig själv, sina medmänniskor och sitt arbete. Skolan skall skapa ett lärande klimat. Då kan skolan klara sin huvuduppgift att förmedla baskunskaper till eleverna. Här har skolans studie- och arbetsklimat stor betydelse. Staden vill medverka till att skapa en skola där alla känner sig välkomna, trygga och sedda, och får lust att lära. De teoretiska, estetiska och praktiska ämnena bildar en helhet som tillsammans bidrar till elevernas allsidiga personlighetsutveckling.

För att skapa trygghet och trivsel i skolan måste verksamheten baseras på en god och väl förankrad värdegrund. I läroplanen härleds värdegrunden till den etik som förvaltats av kristen idétradition och västerländsk humanism. Med denna värdegrund som utgångspunkt skall elever, medarbetare och föräldrar tillsammans medverka till att skolan präglas av tolerans, generositet, rättskänsla och ansvarstagande. Ett levande samtal om detta behövs i skolans vardag.

Ökad individualisering är nödvändig för att kunna tillgodose alla elevers olika behov. Individualisering kan ske såväl inom klassen som genom nivågrupperingar. Elever med speciell fallenhet för ett ämne måste garanteras rätt att få ytterligare stimulans i ämnet på samma sätt som det är självklart med extra stöd till den som har inlärnings svårigheter. Inrättandet av profilklasser inom språk, matematik och estetiska ämnen är ett sätt att möta dessa behov och har inneburit en ökad valfrihet.

Prov, tester och bedömningar skall ha som huvudsyfte att identifiera varje elevs kunskapsnivå, inlärnings svårigheter och behov. De elever som har svårigheter skall under hela sin skolgång kunna erbjudas extra tid och resurser för kunskapsinhämtning. Skolan skall för varje elev årligen upprätta skriftliga

kunskapsinhämtning. Skolan skall för varje elev årligen upprätta skriftliga omdömen om hur väl eleverna når målen i de olika ämnena. Föräldrar skall erbjudas att ta del av dessa omdömen i skriftlig form.

Alla skolor skall ha rutiner för utvärdering så att det blir ett tydligt samband mellan mål, utvärdering och utveckling i relation till avsatta resurser. Kvalitetsredovisningar skall vara jämförbara och innehålla en redovisning av mål, åtgärder, resultat och måluppfyllelse. Informationen skall göras tillgänglig för elever och föräldrar som vill jämföra skolor eller följa den egna skolans utveckling.

Skolan har en mycket viktig roll för att en snabb integration skall ske av nyanlända flyktingbarn. I dag utgår en flyktingskolpeng som extra stöd till mottagande skola under flyktingelevens första år. För att stärka kvaliteten i undervisningen för dessa elever föreslås att pengarna utgår under elevens tre första år. Detta bör utredas för beslut under 2003.

2.1.3 Verksamheternas miljöpåverkan skall minskas

Prioriterad inriktning: Verksamheternas miljöpåverkan skall successivt minskas genom tydliga åtaganden.

Stockholm är en storstad med alla dess attribut. Inflyttningen till storstadsregionen Stockholm är betydande. Storstadens puls med tillgång till nöjen, arbete och betydande valfrihet inom många områden lockar människor från andra delar av landet att flytta till vår stad. En av stadens stora utmaningar är att tillgodose behovet av en god miljö i kombination med i övrigt goda levnadsförhållanden i regionen. Det kräver bl.a. tillgång till bostäder och väl fungerande kommunikationer för personer och varor. Att tillgodose dessa behov i ett sammanhang är en nödvändighet för stadens och regionens utveckling. För att utveckla Stockholm i hållbar riktning är det viktigt att alla aktörer i staden medverkar och bidrar. Att integrera miljöhänsyn i den dagliga verksamheten är därför en hörnsten i arbetet för en hållbar utveckling. Det är viktigt att miljöaspekter vägs in i besluten i syfte att öka resurs- och energieffektiviseringen, minska materialåtgången och minska utsläppen till luft, mark och vatten.

Ett förslag till nytt övergripande miljöprogram har utarbetats och skall beslutas av kommunfullmäktige. Miljöprogrammets övergripande syfte är att medverka till att Stockholm utvecklas till en från miljösynpunkt långsiktigt hållbar stad.

Miljöprogrammet och dess prioriteringar skall utgöra utgångspunkt för stadens nämnder och bolagsstyrelser vid utarbetande av generella åtaganden

och verksamhetsspecifika inriktningsmål på nämndnivå samt på enhetsnivå vid framtagande av åtaganden på miljöområdet.

Det är viktigt att nämnderna har arbetssätt som leder till måluppfyllelse samt säkrar arbetssätt. Miljöfrågorna är därmed integrerade i stadens styrsystem och beaktas i budget, verksamhetsplaner och uppföljning i kvartalsrapporter, delårsrapport och verksamhetsberättelser/bokslut.

I en växande stad är det ett flertal olika åtgärder som behövs för att staden skall få en från miljösynpunkt långsiktigt hållbar transportpolitik. Genom Stockholms upphandling av nya modeller för miljöbilar har staden skyndat på utvecklingen av nya fordon. Stadens arbete med infrastruktur för de nya bränslena är betydelsefullt. Stockholm skall fortsättningsvis vara ledande i arbetet med miljöbilar. Målet är att hälften av stadens egen fordonspark skall utgöras av miljöbilar vid slutet av 2002. I enlighet med beslutet i kommunfullmäktige skall därför nämnder och bolagstyreiser så långt det är möjligt endast införskaffa miljöbilar.

Staden förfogar över ett kraftfullt verktyg för att gynna miljövänlig och resurssnål teknik genom den upphandling av varor och tjänster som staden gör.

För en hållbar utveckling krävs medverkan även från allmänheten och företagen. Samverkan med marknaden måste vara en del av stadens miljöarbete.

2.2 Valfrihet

Övergripande inriktningsmål: Staden skall skapa förutsättningar för att ge medborgarna så stor valfrihet som möjligt.

2.2.1 Ökade valmöjligheter för de n enskilde

Prioriterad inriktning: Utökade valmöjligheter för den enskilde införs med prioritet inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade, skola och förskola.

Det politiska inflytandet över människors vardagsbeslut skall minska. Det är människorna själva som bäst kan bestämma vilken vård- och omsorgsgivare de och deras familj vill ha samt vilken förskola och skola barnen skall gå i. Det handlar om respekt för de enskilda invånarnas förmåga och vilja att ta ökat ansvar för sig själva och sin familj liksom respekten för att människor är olika, har olika behov och mål. De enhetliga lösningarnas tid är förbi.

Det är stadens ansvar att – inom de områden som kommunen tillhandahåller offentligfinansierad service – stockholmarna får mesta och bästa möjliga service för sina skattepengar. Staden skall erbjuda den enskilde medborgaren möjlighet att välja den vård- och omsorgsgivare, förskola och skola, som bäst motsvarar människors önskemål, oavsett om den drivs i

motsvarar människors önskemål, oavsett om den drivs i offentlig eller privat regi.

Samtliga nämnder i staden skall ständigt pröva hur de genom sin verksamhet kan bidra till att öka människors valfrihet.

Alla föräldrar och barn kan fritt välja skola och förskola enligt gällande valfrihetssystem. Full etableringsfrihet och lika villkor skall råda mellan kommunala och enskilt drivna alternativ. En kommunal förskolepeng, något som påbörjats 2002 införs i sin helhet från och med 2003. Syftet är att skapa konkurrens på lika villkor mellan kommunala och enskilt drivna förskolor. Därtill kommer de kommunala förskolorna att tilldelas medel direkt till verksamheterna på samma sätt som fördelningen till de enskilda förskolorna.

Inom gymnasieskolan infördes valfrihet 1999, där betygen i stället för bostadsorten bestämmer möjligheterna till att få en eftersökt utbildningsplats. Uppföljningar visar att närmare 40 % av eleverna på stadens innerstadsskolor kommer från grundskolor belägna utanför innerstaden. Det nya intagningssystemet har givit alla elever lika möjligheter till attraktiva gymnasieplatser oavsett var man bor, en möjlighet som många utnyttjat.

Arbete pågår för att införa en gemensam gymnasieregion i Stockholms län. Det syftar till att skapa valfrihet över de kommungränser som medborgarna ofta är omedvetna om. Stockholms län är en region där man bor, arbetar och studerar över kommungränserna. Gymnasievalet kommer i huvudsak att baseras på de principer som staden redan har, dock med förtur i den egna hemkommunen.

En modell för kundval inom den kommunala vuxenutbildningen beslutades av kommunfullmäktige i december 2001 och kommer att införas 2003.

Valfriheten skall öka även inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Kundval har införts inom hemtjänsten och inom ledsagarservice och avlösarservice inom omsorg om äldre- och funktionshindrade i samtliga stadsdelsnämnder från och med den 1 januari 2004. Kommunstyrelsens utredning om kundval inom särskilda boendeformer fortsätter. Valfrihet även inom denna del av äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade skall införas senast den 1 januari 2004. Stadsdelsnämnderna uppmanas därför att till dess fortsätta upphandlingar av särskilda boendeformer i konkurrens där det är lämpligt.

För att åstadkomma ökad valfrihet är det nödvändigt att det växer fram fler alternativ. En prioriterad uppgift för kommunstyrelsen och stadens nämnder är därför att stimulera tillkomsten av fler alternativa aktörer inom t.ex. förskola, utbildning, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg och omsorg om funktionshindrade.

Fler aktörer leder till ett utökat och förbättrat serviceutbud för stadens medborgare samtidigt som fler arbetsgivare tillkommer inom områden som tidigare dominerats av en enda aktör. Stadens anställda utgör en nyckelgrupp för att skapa förutsättningar för nya alternativ.

Stadens nämnder och förvaltningsledningar skall därför uppmuntra och stödja anställda som vill ta över kommunala verksamheter i egen regi. Särskild uppmärksamhet bör riktas mot anställda inom hemtjänsten som önskar avknoppa sin verksamhet.

Staden ser också gärna att enskilt drivna företag, stiftelser och andra organisationer tar initiativ till att bygga, äga och driva nya äldreboenden och boenden för funktionshindrade. Införande av kundvalssystem inom äldreomsorgen och inom omsorgen av de funktionshindrade underlättar denna process.

2.3 Attraktiv plats för boende, företagande och besök

Övergripande inriktningsmål: Staden skall vara en attraktiv plats för boende, företagande och besök.

2.3.1 Goda förutsättningar skall skapas för företagande

Prioriterad inriktning: Goda förutsättningar skall skapas för att starta och driva företag i staden samt lokalisera företag till Stockholm.

Stockholm, en stad för företag och företagare

Staden har formulerat tre inriktningar för näringslivspolitik, nämligen att förbättra förutsättningarna för att:

- driva företag i Stockholm
- lokalisera företag till Stockholm
- starta företag i Stockholm

Stockholmsregionens ekonomiska tillväxt har varit högre än övriga landets under flera årtionden och Stockholm kommer i fortsättningen att få en ännu större betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Sverige. Den privata sektorn växer och i synnerhet den kunskaps- och tjänsteintensiva delen, vilken präglas av en stor mångfald och en hög grad av specialisering.

För att denna utveckling skall fortsätta krävs dock att hög prioritet ges till att lösa kapacitetsproblem. Ett sådant är bostadsbristen. För att företag skall kunna etablera sig i regionen krävs att de anställda har bostäder. En annan fråga är de allt större trängselproblem som finns i transportnätet i Stockholm i dag. Framkomligheten och transportförsörjningen måste förbättras i takt med att regionen växer.

Staden beslutade under år 2000 om ett nytt program till stöd för näringslivets utveckling på 2000-talet. Programmet används som ett verktyg för stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att förbättra näringslivets förutsättningar i staden genom att tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation, tillhandahålla en väl fungerande infrastruktur, upphandla kommunal verksamhet i konkurrens samt marknadsföra Stockholm. Staden präglas av en korrekt, snabb och enkel handläggning samt av god tillgänglighet och ett gott bemötande. Stadens verksamheter arbetar därför bl.a. med införande av punktlighetsmål och minskad byråkrati.

Staden har också beslutat om en e-strategi med utgångspunkten att informationstekniken skall göra Stockholm än mer attraktivt och förstärka staden som ett nav för ekonomisk och politisk förnyelse av Sverige. Medborgarna skall stå i centrum och kontakterna med den kommunala verksamheten underlättas.

Bromma flygplats har stor betydelse för utvecklingen av näringslivet i Stockholmsregionen. Genom regeringens agerande i frågan om en ny flygplats på Södertörn har Brommas betydelse för såväl affärsflyg som reguljärflyg stärkts. Staden och staten genom luftfartsverket har under 2002 tecknat ett nytt tilläggsavtal som reglerar verksamheten vid Bromma flygplats. Med detta avtal säkerställs näringslivets tillgång till en citynära flygplats samtidigt som konkurrensen på inrikesflyget ökar. Med ett färre totalt antal flygplansrörelser och hårdare miljökrav minskas störningarna på omgivningen.

Stockholm konkurrerar i dag inte i första hand med andra svenska regioner utan med tillväxtområden utanför Sveriges gränser. För att Stockholm skall klara konkurrensen med andra framstående städer i Europa måste stadens kvaliteter som etablerings- och besöksort göras mer kända. Staden fortsätter därför satsningen på internationell marknadsföring, bl.a. genom sin satsning på TIME (Telecom, Information, Media och Entertainment). Projektet syftar till att profilera och utveckla Stockholms världsledande ställning på IT-området. Arbetet för att i Stockholm etablera ett europeiskt IT-institut med stöd från EU fortsätter.

2.3.2 Stadsmiljön skall vara trygg, säker, ren och vacker

Prioriterad inriktning: Stockholm skall vara en trygg, säker, ren och vacker stad.

En attraktiv stadsmiljö

För att skapa en attraktiv stadsmiljö måste förnyelsen handla om att åter bygga en stad med dess naturliga variation i form och innehåll, att bevara och utveckla stadens kvaliteter och att sprida dem till fler – att skapa stadsvärden i

veckla stadens kvaliteter och att sprida dem till fler – att skapa stadsvärden i vidaste bemärkelse. Tullsnittet flyttas nu söderut och stenstadens bästa sidor präglar nybebyggelsen i Hammarby Sjöstad och för Liljeholmen-Årstadal. Dessa områden har också goda förutsättningar att bli nya lokala centra i Stockholm. Centrala begrepp i arbetet med de nya stadsdelarna är tillgänglighet och stadskaraktär.

Det handlar även om att med väl avvägda kompletteringar lyfta vissa ytterstadsområden och koppla dem till närliggande stadsdelar. I norr kan Järvafältet bli en länk mellan Rinkeby och Kista och bidra till en ökad integration i staden. I söder kan Årstafältet få en liknande roll. Järvafältet och Årstafältet är två uppskattade rekreations- och grönområden i staden.

I gamla institutionsparker som Långbro och Beckomberga öppnas möjligheter att genomföra det för Stockholm karaktäristiska samspelet mellan bebyggelse och grönska. I Stockholms city pågår en historisk förnyelse som kommer återge staden en allsidigt sammansatt stadskärna, ett trivsamt och representativt city, värdigt en huvudstad.

Ett rent Stockholm

Städmästartjänsterna på Norrmalm och Södermalm är framgångsrika initiativ som bidrar till ett renare Stockholm. Dessa har fått efterföljare då städmästartjänster inrättats 2002 på Kungsholmen, Östermalm, i Spånga-Tensta, i Enskede-Årsta och i Skärholmen. Inom gatu- och fastighetsnämndens budget finns vidare resurser för utveckling, samordning, stöd och uppföljning av stadsdelsnämndernas arbete med dessa frågor.

Arbetet med en övergång till mer fastighetsnära källsortering fortgår. Under innevarande år kommer renhållningsnämnden att presentera ett förslag till utformning av fastighetsnära källsortering inom staden.

Klotterbekämpning är ett ansvar som åligger flera nämnder inom staden. Kulturnämnden och idrottsnämnden måste ställa krav på de föreningar, som får bidrag av kommunen. Stadsdelsnämnderna, gatu- och fastighetsnämnden och flera av de kommunala bolagen måste tillse att sanering är genomförd inom en arbetsvecka. Gatu- och fastighetsnämnden har ett övergripande och samordnande ansvar för detta arbete. Skolan ansvarar för det viktiga förebyggande arbetet samt att polisanmäla och vidtala föräldrar när skadegörelse upptäcks.

Levande kulturstad

I en storstad av Stockholms storlek är ett nyskapande och aktivt kulturliv en stor tillgång. Kulturlivet i form av bibliotek, teatrar, gallerier, utställningar

m.m. bidrar till att skapa en levande stad och en positiv stämning. Kulturen bidrar därmed till att skapa en mångsidig och god stadsmiljö.

De senaste åren har kulturverksamheterna i Stockholm haft en mycket positiv utveckling, det visar inte minst den stora publiktillströmningen till stadens kulturinstitutioner. Även Stadsmuseet och Liljevalchs konsthall har haft stora publiksuccéer. Kulturhusets nya inriktning har blivit mycket uppskattad. Även biblioteken har haft en god utveckling med fler låntagare, förstärkt service, bland annat genom utökade öppettider, ökad tillgänglighet på Internet med mera och ett utökat litteraturutbud. Öppna verksamheter som lockar fler stockholmare är en viktig del i stadens strategi att bli mer attraktiv som ~~Bokarestad~~ **Bokarestad** bibliotek är centrala i stadens kulturpolitik. Bokanslaget har höjts kraftigt under mandatperioden, och biblioteken har utökat sina öppettider. Ett nytt biblioteksdatasystem förstärker ytterligare servicen. Kommunfullmäktige har tidigare fattat beslut om ett nytt bibliotek på Sickla udde. Detta skall öppna vid årsskiftet, medel för detta beaktas i budget för 2003. Kommunfullmäktige har tidigare också beslutat om att utreda en nödvändig lokalförstärkning av Stadsbiblioteket vid Sveavägen. Detta arbete har påbörjats och skall fortgå.

Bland dem som är unga i dag finns den kulturellt medvetna publiken i framtiden och här finns framtidens kulturskapare. Den tydliga prioriteringen av barn och unga fortsätter. Kulturskolan erbjuder Stockholms barn och ungdomar bl.a. musik- och teaterundervisning. Verksamheten Kultur för de unga är en viktig kraftsamling för att ge Stockholms förskolebarn och skolelever tillgång till kulturlivet. Satsningen har resulterat i hundratusentals teaterbesök med mera av stadens unga.

Ett nytt pris har inrättats av kulturnämnden riktad till danskonsten. Priset är inrättat till Birgit Cullbergs minne. Priset skall jämföras med stadens hederspris och Bellmanpriset och behandlas i samma ordning. Detta får beaktas i budget för 2003.

Utbud av kultur, idrott och fritid, väsentligt för attraktionskraft och god livsmiljö

Stockholms attraktionskraft för boende, besökande och företag är en blandning av den moderna storstadens rika utbud av teatrar, biografer, restauranger och musik med en attraktiv och unikt god livsmiljö.

Stockholm har och skall ha ett rikt och levande kulturliv med ett stort utbud, som präglas av frihet, mångfald, kvalitet och – efter stadens insatser – hög tillgänglighet. Stockholm är ett kulturellt centrum för regionen och riket.

De senaste åren har en rad satsningar gjorts inom idrotten. Nya arenor och hallar har påbörjats och färdigställts, exempelvis nya Husby ishall och nytt ridhus i Enskede, och fler planeras, bland annat flera fotbollshallar samt hallar avsedda för inomhusidrotten. I det idrottspolitiska program som kommunfullmäktige antagit slås fast att hälften av idrottsinvesteringarna skall satsas på verksamhet som efterfrågas av flickor. För 2001 var utfallet för nyinvesteringar 51 % till pojkar och 49 % till flickor. Om hänsyn tas till de planerade investeringar som skjutits upp till 2002 skulle fördelningen till flickor istället vara över 50 procent. Staden har som målsättning att främja det breda idrottandet framför allt bland barn och ungdom. Staden har även antagit ett omfattande upprustningsprogram för de större publika anläggningarna.

Stadens badhus slog rekord i antalet besökare under 2001 och intresset för fotboll är rekordstort, inte minst efter Hammarbys seger i fotbollsallsvenskan. En omfattande upprustning av Söderstadion planeras. Stadens ambitiösa program för idrotten har resulterat i utmärkelsen Europas idrottshuvudstad 2002.

Närhet till natur

Ett betydelsefullt skäl till att Stockholm växer är att boende och företag finner Stockholms miljö attraktiv. Staden skall värna och förstärka miljön och livsbetingelserna så att vi behåller vår internationella tätplats.

Stockholm är en av de få huvudstäder i Europa som fortfarande hyser en rik variation av vilda växter och djur i olika typer av natur-, park- och vattenmiljöer ända in mot city. En pärla är den centralt belägna Nationalstadsparken, som med sin kombination av kulturhistoriskt värdefulla landskap och mycket sammanhängande natur, i hög grad bidrar till att göra Stockholm attraktivt. För att värna dessa värden har staden antagit principen om att bebyggelse i första hand skall ske på redan exploaterad mark.

Öka tryggheten och säkerheten

Säkerhet och trygghet för dem som bor, verkar eller vistas i Stockholm är centrala begrepp. Under mandatperioden har staden påbörjat arbetet med att bygga bort otrygga och kriminella miljöer. Detta har skett dels genom ambitiösa satsningar på att förbättra och rusta upp belysning. Framför allt ur ett kvinnofridsperspektiv måste trottoarer, gångvägar och kajer belysas för att minska riskerna för överfall. I de södra och västra förorterna där det funnits mörka, otrygga miljöer, t.ex. i Farsta, Gröndal, Rågsved, Hässelby Strand och Spånga har miljö och belysning förbättrats för att öka säkerheten i parker och på gångvägar. Arbetet fortsätter också kommande år.

Trots en ökande kriminalitet har den socialdemokratiska regeringen minskat antalet tjänstgörande poliser i Stockholm med 15% under de senaste fyra åren.

Staden bör medverka till att intensifiera det brottsförebyggande arbetet utöver det arbete som redan bedrivs av föreningar och inom stadens nämnder. Det är betydelsefullt att motverka att människor, framför allt ungdomar, hamnar i ett kriminellt beteende. Socialtjänstnämnden förutsätts fullfölja arbetet med att ta fram en brottsförebyggande strategi för staden. I arbetet måste all kompetens samlas och kunskap spridas om effektiva förebyggande åtgärder. Socialtjänsten har initierat ett samarbete med polis och övrigt rättsväsende samt kranskommunerna för att stävja den mycket negativa utvecklingen kring de ungdomsrånargång, som finns i Stockholm.

Det är angeläget att stadsdelsnämnderna samverkar med föreningsliv, kyrkor och närpolisorganisation m.fl. för att t.ex. bilda lokala brottsförebyggande råd. Detta lokala arbete bör vara en tung del i den brottsförebyggande strategi, som skall tas fram och där också socialtjänst och skolorna samverkar. Staden förhåller sig till brottsförebyggande genom bl.a. kvinnofridsprojektet.

Säkerhet och trygghet för dem som bor, verkar eller vistas i Stockholm är centralt för välfärden. Utformningen av stadens infrastruktur bör bygga på riskhänsyn i syfte att förhindra olyckor, bränder och brott i boendemiljön samt avbrott i stadens försörjning. Brand- och räddningsnämnden har beslutat om krav på brandvarnare i alla bostäder i staden. Nämnden har också, i samarbete med Connex och SL, tagit fram informationsmaterial för att öka säkerheten i tunnelbanan om en olycka skulle ske. I stadens offentliga miljöer skall stockholmare och besökare kunna röra sig på platser och i lokaler som uppfyller högt ställda krav på skydd och säkerhet. Detta kräver ett nära samarbete mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser i frågor avseende samhällsplanering m.m.

De tunga och farliga oljetransporterna genom Stockholms innerstad måste upphöra. Arbetet med att avveckla oljeverksamheterna vid Loudden som påbörjats under mandatperioden, fortsätter därför med oförminskad intensitet. I ett första steg flyttas flygbränslehanteringen från Loudden, vilket innebär att 40 % av oljehanteringen försvinner.

För att utveckla strategier och kompetens för ett säkrare samhälle krävs samarbete med andra nämnder i staden samt myndigheter t.ex. polisen, landstinget och länsstyrelsen.

Även under 2003 kommer extra resurser att avsättas för genomförandet av stadens trafiksäkerhetsprogram.

Insatser mot droger

Missbrukssituationen i Stockholm är mycket allvarlig. Förebyggande arbete, uppsökande fältarbete och utveckling av de lokala samverkansgrupperna är viktiga delar för att bekämpa bland annat drogmissbruk bland ungdomar och vuxna. Det krävs även en flexibilitet i det förebyggande arbetet så att insatser kan göras där de mest behövs. En förutsättning för att lyckas är att ideella organisationer med engagerade ungdomar och vuxna deltar i dessa insatser.

Undersökningar i staden visar att alkoholbruket bland unga är starkt utbrett. Det är angeläget att samtliga stadsdelsnämnder gör insatser mot alkoholbruket bland unga.

Kommunfullmäktige har åren 1999-2002 avsatt 10 mnkr årligen för särskilda satsningar på att ta fram en samlad strategi för att minska alkohol- och narkotikamissbruket. Staden har etablerat ett drogförebyggande centrum, Precens, och planerar riktade insatser i olika stadsdelar i samarbete med polis och andra aktörer.

Staden är också framgent drivande i det europeiska antidrogsamarbetet ECAD, vilket nu omfattar 244 städer.

Insatser mot hemlöshet

Staden har under senare år bedrivit omfattande och fokuserade insatser för hemlösa. Drygt 300 nya platser har tillkommit under mandatperioden, vilket är den största enskilda insatsen för hemlösa någonsin i Stockholm. De nya platserna är en del av stadens tak-över-huvudet-garanti. Garantin innebär att hemlösa, som inte själva kan ordna nattlogi samt kontaktar socialtjänsten för kl 24.00 garanteras logi för natten.

I detta arbetet med att bekämpa hemlösheten bedrivs uppsökande insatser, en läkarmottagning för hemlösa har öppnats samt en tandläkarmottagning kommer öppna sommaren 2002 i samarbete med landstinget samt ett stort antal frivilligorganisationer. De omfattande insatserna har medfört att antalet hemlösa minskar enligt stadens egen statistik.

Staden skall skapa fler bostäder för hemlösa. Även de som inte klarar att leva upp till de stränga krav som råder på den ordinarie bostadsmarknaden måste ha möjlighet till bostad. Det behövs olika former av boende, från "lågtröskelbostad" till bostäder med stöd och slutligen ordinära lägenheter.

2.3.3 Framkomligheten i regionen skall förbättras

Prioriterad inriktning: Framkomligheten i regionen skall förbättras.

Förbättra framkomligheten i regionen

Stockholm är en region i stark tillväxt. I Stockholmsregionen skapas ständigt nya arbetstillfällen och invånarantalet ökar. Detta är en övervägande positiv utveckling, men medför också bl.a. ökade krav på regionens infrastruktur. Det är därför angeläget att framkomligheten förbättras i Stockholm. Planeringen måste ta hänsyn till olika trafikanters intressen och avse såväl fotgängare och cyklisterna som yrkesförare och bilister. Ett bra samspel måste skapas mellan olika trafikslag samtidigt som företag måste ges goda möjligheter att utvecklas. God framkomlighet är en förutsättning för fortsatt god tillväxt i Stockholmsregionen.

Stora trafikinvesteringar

Arbetet med en ny dragning av E18 mellan Hjulstakorset och Kymplingelänken fortskrider och målet är att vägen skall stå klar senast år 2008. Detta vägprojekt är av stor betydelse för utvecklingen i hela nordvästra Stockholm och av särskild betydelse för utvecklingen runt Järvafältet.

Bland de pågående investeringarna kan också nämnas nya Tranebergsbron. Den nya vägbron öppnas för trafik redan under hösten 2002. Omfattande arbete fortsätter dock, bland annat på landområden kring brofästet, upprustning av den gamla vägbron samt med tunnelbanebron. Alla arbeten beräknas vara klara 2005.

Under 2003 intensifieras arbetena med Södra Länkens el, ventilation, signalarbeten liksom installation av olika styr- och övervakningssystem. Projektet beräknas färdigställas under 2004.

Under 2001 har utredning bedrivits om rivning av viadukten och nedgrävning av Nynäsvägen vid Sockenvägen. Utredning pågår även för nedgrävning av Nynäsvägen vid Gamla Enskede. Utredningsarbetet avslutas under 2002. Ett förslag föreligger om att Nynäsvägen övergår till Vägverket efter Södra Länkens färdigställande. Diskussioner skall därför föras med staten om hur en finansiering skall ske.

Ett utredningsarbete om en omdaning av Slussen har inletts.

Tvärbanan mellan Gullmarsplan och Hammarby Sjöstad färdigställs 2002. Planarbetet för snabbspårväg Norr, till Kista, har inletts.

Det är avgörande för regionens tillväxt att järnvägskapaciteten ökar över Saltsjö-Mälarsnittet. Flera olika lösningar har presenterats. Den av staden,

Vägverket och Banverket gemensamma utredningen visar att en lösning för spårtrafiken är en pendeltågstunnel. Kompletterande utredningar visar att en pendeltågstunnel är förenlig med en framtida ersättning av Centralbron med en Centraltunnel. Frågan bereds nu inför ett första beslut av regeringen.

Arbete pågår med att utreda förutsättningarna för ökad regional samverkan mellan hamnarna i och i anslutning till Stockholms- och Mälardalsregionen. Utgångspunkten för analysen är att hamnkapaciteten i samverkan med andra trafikslag skall bidra till regionens konkurrenskraft samt medverka till kostnads- och resurseffektiva transporter av gods och passagerare under högt ställda miljökrav. Som ett viktigt steg har Stockholms Hamn AB handlat upp en godsflödesanalys, som kan ligga till grund för det fortsatta arbetet.

Utöver nyinvesteringar måste den befintliga infrastrukturen upprätthållas. Gator, trafikanläggningar och belysning måste fortlöpande underhållas för att undvika kapitalförstörelse och behov av nyinvesteringar.

Med allt större trafiktryck på Stockholms gatunät utgör vattnet en resurs för persontransporter. Ett exempel på detta är färjetrafiken i Hammarby Sjöstad.

Staden arbetar även för att öka säkerheten och framkomligheten för cyklisterna. Detta sker genom en ambitiös cykelbaneutbyggnad, bättre skyltade cykelstråk och framtagande av säkra cykelställ.

Framtidens parkeringspolitik

Den rekordstora satsningen på parkeringsgarage fortsätter. Under året har Rådhusgaraget och Strandbergsdäcket färdigställts och utbyggnad av underjordsgarage vid S:t Eriksplan pågår. Totalt omfattar dessa ca 400 platser. Hos stadens eget parkeringsbolag och andra aktörer finns, efter en genomförd inventering, planer för ytterligare 15 anläggningar med totalt drygt 3 300 p-platser. Detta är en satsning på en förbättrad stadsmiljö eftersom parkering på gatumark kan minska. Totalt sett kommer antalet parkeringsplatser att öka. För att stimulera användandet av miljöbilar har beslut fattats att boendeparkeringen för elbilar är kostnadsfri. Gatu- och fastighetsnämnden skall även ta fram definitioner som möjliggör subventionering av parkeringsplatser för övriga miljöbilar.

Parallellt pågår ett arbete med att omvandla vissa centralt belägna parkeringshus till bostäder. Det bortfall av p-platser som då uppkommer skall ersättas med nya p-platser. I samband med nybyggnation är det rimligt att byggherrarna finansierar parkering i eller i anslutning till fastigheten.

2.3.4 Bostadsbyggandet skall öka

Prioriterad inriktning: Bostadsbyggandet skall öka.

Efterfrågan på bostäder i regionen måste tillgodoses. Staden har redan antagit ett program för att öka bostadsbyggandet. I staden planeras 21 000 nya bostäder fram till 2006. I hela regionen planeras närmare 60 000 nya bostäder under samma tidsperiod. Ytterligare ansträngningar måste göras för att söka lämpliga områden för ökad bostadsbebyggelse och stadens ambitioner ytterligare höjas. Det totala bostadsbyggandet bör öka till 3000-4000 bostäder/per år. De kommunala bostadsbolagen kommer bidra väsentligt i detta arbete, liksom till produktionen av hyresrätter.

Det är samtidigt viktigt att nybebyggelse tar hänsyn till områdets karaktär samt att nybebyggelse i första hand sker på redan exploaterad mark. Det är angeläget att i enlighet med översiktsplanen utnyttja goda kollektivtrafikkägen.

Hammarby Sjöstad

Det största bostadsprojektet i staden är byggandet av Hammarby Sjöstad. Stadsdelen kommer att rymma 15 000 invånare när den är färdigställd. Det är i särklass det största bostadsprojekt som är under uppförande i Sverige just nu och ett av de större i Europa. Under 2003 beräknas 800 lägenheter bli inflyttningsklara i områdena Sickla Kaj och Sickla Kanal. Hammarby Sjöstad är ett pilotprojekt inom miljö och ett föredöme när det gäller tillgänglighet. Det är viktigt att Hammarby Sjöstad blir en levande stadsdel och en naturlig fortsättning på innerstaden. Genom Hammarby Sjöstad vill staden visa att det går att förena höga miljöambitioner med kostnadsmedvetenhet. Ambitionen är att få största möjliga miljönytta för de medel som tas i anspråk.

Gatu- och fastighetsnämnden har ansvaret för samordningen av projektet. Berörda nämnder bör samråda i frågor som kräver en gemensam hantering, t.ex. vad olika planerings- och byggingrupper ger för driftkonsekvenser osv.

Cityförnyelsen fortsätter

Stockholms centrala delar genomgår nu en förnyelse i syfte att skapa en ljusare, varmare och tryggare stadskärna. City skall vara en levande stadsdel även efter kontorstid. Förnyelseprocessen kommer att innebära att ca 1 300 nya bostäder tillförs Stockholms mest centrala delar, men även att gaturum rustas upp och anpassas till en modern storstad. Stadens gaturum måste ge förutsättningar för det myllrande stadsliv, som vi förknippar med en storstad som Stockholm. Byggnader i innerstaden skall t.ex. innehålla butiker, caféer och restauranger i bottenvåningarna och med kontor och bostäder ovanför.

restauranger i bottenvåningarna och med kontor och bostäder ovanför. Förnyelsen av Sergels Torg och området runt t-centralen fortsätter.

Det är viktigt att förnyelsen av city sker i nära samverkan mellan stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, socialtjänstnämnden, Norrmalms stadsdeknämnd och företagen i city.

En levande ytterstad

Insatserna för att förnya ytterstaden fortsätter. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser i staden har ett ansvar för att delta i detta förnyelsearbete. Ett av de större projekten handlar om att flytta den överdimensionerade Skärholmsvägen och bebygga den med bostäder, arbetsplatser och service. Detta skulle innebära enorma förbättringar i en sargad miljö. För att få en större variation av upplåtelseformer i ytterstaden, har staden prioriterat bostadsrättsombildningar i flera s k Miljonprogramsområden. Redan ombildningsprocessen har medfört påtagliga förbättringar i den sociala miljön i exempelvis Östberga. Stadens visningsplan 2003 visar på regeringens beslut om att få använda 500 mnkr av de vinstmedel som i dag finns från försäljningar för att finansiera upprustning av boendemiljöer i förorterna, avslögs. Trots detta avsätts 150 mnkr år 2003 av Svenska Bostäder, Stockholmshem, Familjebostäder, Centrum Kompaniet och SISAB för den särskilda ytterstadssatsningen. För berörda stadsdelsnämnder kvarstår tidigare medel om 4 mnkr för projektledarinsatser m.m. Därutöver har staden beslutat att av redan beskattade medel investera 500 mnkr i detta syfte. 100 mnkr avsätts under 2003. Investeringarna skall ske i samråd med medborgarna.

Därutöver tillkommer bolagens reguljära underhållsinsatser i hela ytterstaden om drygt 1 mdkr.

2.4 Kostnadseffektivitet och sund ekonomi

Övergripande inriktningsmål: Stadens verksamheter skall vara kostnadseffektiva och präglas av en sund ekonomi för såväl dagens skattebetalare som för kommande generationer.

2.4.1 Budgethållning och effektiv användning av resurserna

Prioriterad inriktning: Respekt för och omsorg om skattebetalarnas pengar ställer krav dels på budgethållning, dels på en effektiv användning av resurserna.

Ekonomi i balans – för Stockholm och stockholmarna

Den av kommunfullmäktige beslutade budgeten skall hållas. Det handlar både om respekt för demokratiskt fattade beslut och om omtanke om stockholmarna. Stockholmarna har i val uttryckt en vilja om hur staden skall skötas och kommunfullmäktige har i budgetbeslutet gjort en prioritering av hur skattepengarna skall användas. Budgethållning är en förutsättning för att de medel som kommunfullmäktige anslagit verkligen används för avsett ändamål och inte för att täcka underskott inom verksamheter som ej prioriterats.

Staden måste vårda och nyttja sina tillgångar i syfte att uppnå ökad avkastning och säkerställa finansiering av stadens investeringar. Stadens tillgångar, som byggts upp av tidigare generationer, skall komma dagens invånare till nytta, samtidigt som förmögenheten förvaltas till gagn för kommande generationer.

Fortsatt effektivisering

Under perioden har förutsatts att det pågående effektiviseringsarbetet fortgår. Det förväntas att genomförda organisationsförändringar, en bättre lokalsamordning och lokalavvecklingar samt upphandlingar leder till effektivare resursanvändning.

Nämnderna ålades under år 2002 ett ytterligare generellt effektiviseringskrav om 149 mnkr till följd av skatteutjämnningssystemet. Det sammanlagda utfallet inom utjämnningssystemet försämrar stadens villkor kontinuerligt. År 2002 kommer stadens kostnader för skatteutjämnningssystemet att öka med 835 mnkr jämfört med år 2000, förutsatt att man inkluderar de generella statsbidragen. För 2003 kommer staden att åläggas ytterligare flera hundra miljoner kronor i utjämningsavgifter. Totalt under år 2003 kommer staden att preliminärt betala 4 020 mnkr till kommunal verksamhet i andra kommuner, vilket motsvarar drygt 5 000 kr per stockholmare. Vid slutet av planperioden har förlusten ökat med ytterligare ca 1 014 mnkr för att därmed uppgå till ca 5 034 mnkr. För en genomsnittlig tvåbarnsfamilj innebär detta att ca 21 156 kr per år av deras inbetalade kommunalskatt dras av till andra kommuner. Detta innebär en förlust till följd av den s.k. Pomperipossaeffekten för år 2003 beräknas bli ca 260 mnkr. Incitamentet att bedriva en politik som leder till att människor får arbete försvagas kraftigt.

Förändringarna i utjämnningssystemen kommer att leda till allvarliga konsekvenser för både Stockholm och hela Stockholmsregionen, som förlorar i särklass mest i hela landet. Systemet missgynnar kraftigt den tillväxtpotential som finns i vår region. Detta påverkar även rikets samlade tillväxt och ekonomiska utveckling negativt.

Utgjämningssystemens trovärdighet är inte bara en fråga för Stockholm utan i minst lika hög grad en angelägenhet för landet i dess helhet. Utgjämningssystemet drabbar undantagslöst samtliga landets kommuner genom att det tar bort alla incitament för kommunerna att själva kunna påverka sin inkomstsituation genom att verka för höjd skattekraft. De som drabbas hårdast är dock tillväxtkommuner i storstadsregioner samt aktiva glesbygdskommuner.

Systemet innebär också att Stockholms stad och därmed stockholmarna på synnerligen godtyckliga grunder berövas betydande belopp i statsbidrag – pengar som i stället kommer att utbetalas till andra kommuner. Detta är en politik som långsiktigt skadar hela landet. Staden kräver inte att bli bättre behandlad än riket i övrigt, utan att bli rättvist behandlad.

På sikt riskerar systemet att utgöra det största enskilda hotet mot stadens finanser.

2.4.2 Upphandling i konkurrens

Prioriterad inriktning: All verksamhet utom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner skall upphandlas i konkurrens.

Upphandling och konkurrens

Stadens policy för upphandling och konkurrens bidrar till en effektiv användning av resurserna samtidigt som alternativa metoder och arbetssätt utvecklas. Fördelarna med konkurrens är många. Utöver valfrihet för brukaren, ökad fokusering på verksamhetens kvalitet och höjd kostnadsmedvetenhet, leder konkurrens också till ökad valfrihet på arbetsmarknaden.

Inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade lämnar staden de traditionella upphandlingarna för att i stället övergå till en pengmodell som kompletterar stor mångfald med valfrihet. Genom pengarna i hemtjänsten flyttas makten över vardagslivet till den enskilda brukaren. Samtidigt ges utförare med olika profiler möjlighet att erbjuda sina tjänster till stockholmarna. Nästa steg blir valfrihet även i särskilda boendeformer.

Mångfalden av utförare tack vare upphandlingarna har medfört lönespridning. Detta kan, som Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (Ds 2001:12) hävdar, innebära en relativt sett högre lönenivå som på sikt attraherar personal. Det senare är direkt nödvändigt inom vård/omsorg och skola med hänsyn till de stora pensionsavgångar som väntar inom de närmaste åren. Kommunfullmäktige har efter noggrann kartläggning beslutat att upphandlingar kan genomföras även inom individ- och familjeomsorg, undantaget myndighetsutövningen. Uppdragstagare och bolag som ställer utredare till nämndernas förfogande skall upphandlas i konkurrens. Myndighetsutövningen, dvs. beslutsfattande i enskilda ärenden, skall även i

en, dvs. beslutsfattande i enskilda ärenden, skall även i fortsättningen bedrivas av nämnden. Stadsdelsnämnderna uppmanas att, på de tre områden kommunfullmäktige beslutat om, planera för upphandling inom socialtjänstens område för att därigenom skapa förutsättningar för att alternativa metoder och arbetssätt utvecklas inom detta område. Det gäller arbetet med långtidsarbetslösa, skuldrådgivning och adoptionsutredningar.

Upphandlingspolicyn medför att rollen som producent och utförare av de kommunala tjänsterna minskar. Som en följd av detta fokuseras den politiska uppgiften än mer på att identifiera medborgarnas olika behov och önskemål samt på att prioritera och fastställa vilka tjänster som skall tillhandahållas. Detta ställer högre krav på stadens beställarfunktioner. Det är viktigt att tillse att beställarfunktionerna har den kompetens som krävs för att definiera vad som skall upphandlas samt att uppföljning av ingångna avtal sker professionellt och kontinuerligt.

Kommunstyrelsen skall öka insatserna med att erbjuda stadens beställare kompetensutveckling och forum för dialog i dessa frågor. Det är av vikt att denna grupp får möjlighet att delta i den fortbildningsverksamhet som bedrivs genom stadsledningskontorets försorg. Genom att använda stadens upphandlingsentreprenörer som stöd i upphandlingsprocessen utvecklas stadens egen beställarfunktion.

Stadens lotsfunktion har till uppgift att underlätta för personal som vill avknoppa och hjälpa företag som vill medverka i samband med upphandlingar inom staden. Företag som vänder sig till Lotsen är, om de så önskar, garanterade att bli konfidentiellt behandlade. Lotsen har även övergått till att arbeta mer med konkurrenssäkring och konkurrensövervakning.

2.4.3 Kommunal utdebitering

Prioriterad inriktning: Strävan skall vara att ytterligare sänka utdebiteringen.

Låg skatt skapar utrymme för den enskilde och dennes familj att i större utsträckning bestämma själv. Det är viktigt att de skattemedel som upptas används för att säkra och höja kvaliteten inom skolan, förskolan, omsorg om funktionshindrade eller äldreomsorg, de områden som är kommunal kärnverksamhet. Skatteuttaget måste alltid prövas mot den ekonomiska utvecklingen, skatteunderlagets utveckling och kvalitets- och prestationsutvecklingen inom viktiga områden.

Vid socialdemokraternas makttillträde 1995 höjdes kommunalskatten i Stockholms stad med 95 öre. De partier som ingår i den nuvarande majoriteten motsatte sig då denna skattehöjning.

En ambition för den borgerliga majoriteten har varit att under mandatperioden återställa den rödgröna skattehöjningen från 1995. Skatten har sänkts med 95 öre under mandatperioden, vilket gör att målet med skattenivån har uppnåtts. Skattesänkningar i denna storleksordning har varit möjliga genom en tydlig prioritering av vissa utpekade områden, genom god ekonomisk hushållning och genom en god ekonomisk utveckling i Stockholm som lett till ökade skatteintäkter och minskade socialbidrag. God ekonomisk utveckling leder till ökade skatteintäkter, vilket i sin tur ökar möjligheten att successivt sänka utdebiteringen.

Såväl statsmakterna som andra bedömare anser att den ekonomiska utvecklingen mattas under 2002. Bedömningen är en årlig tillväxt i landet om 1,5-2 %, men med betydligt högre tillväxt i Stockholmsområdet. För 2003 är prognoserna något ljusare med en tillväxttakt på mellan 2-3 %. För Stockholms stad är det dock utvecklingen av skattekraften i riket som helhet som är avgörande, då staden till följd av skatteutjämnningssystemet inte får behålla sin egen tillväxt i skatteunderlaget.

2.5 Medarbetarna

Övergripande inriktningsmål: Stockholms stad skall vara en attraktiv och modern arbetsgivare för såväl dagens som morgondagens medarbetare.

Utifrån det som slagits fast i stadens personalpolitiska strategi skall ett brett utvecklingsarbete bedrivas såväl av kommunstyrelsen som samtliga nämnder i staden. De strategiska personalpolitiska insatserna syftar till att öka stadens attraktivitet som arbetsgivare, att stimulera strategisk kompetensutveckling och en positiv rörlighet samt att tillvarata all kompetens i stadens verksamheter.

Det är avgörande för staden att fortsätta insatserna för att vara en modern arbetsgivare, som förmår behålla och utveckla kompetensen bland stadens medarbetare, men också är intressant för arbetssökande utanför staden. Staden står inför omfattande rekryteringsbehov av medarbetare inom bl.a. skola, äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Det finns också behov av ekonomer i staden. Olika stadsövergripande rekryteringsinsatser skall genomföras och insatser för att klara det långsiktiga rekryteringsbehovet skall ges prioritet.

Stadens arbete för att vara en modern arbetsgivare innebär att ytterligare utveckling av formerna och villkoren för arbetets utförande skall ske. Detta skall omfatta såväl fördjupning av stadens lönepolitiska arbete, fortsatt arbete med utveckling av anställnings- och lönevillkor som utveckling av nya arbetsformer och arbetstider. Staden erbjuder också kommande år samtliga medarbetare möjlighet att köpa hushållsnära tjänster genom det ramavtal staderna skall fortsätta arbetet med att genom lönekartläggning och analys söka och åtgärda eventuella osakliga löneskillnader.

Ett nytt erbjudande om hemdatorer presenteras samtliga anställda 2002 då tidigare avtal löper ut under året. Detta erbjudande till de anställda skall utformas så att möjlighet finns att löpande ansluta sig.

2.5.1 Personalpolitiken skall stödja och utveckla professionell kompetens

Prioriterad inriktning: Den professionella kompetensen skall stödjas och utvecklas i staden.

Medarbetarna är stadens viktigaste resurs. Genom det integrerade systemet för ledning och styrning av staden samt strategin för kvalitetsutveckling fokuseras medarbetarnas professionella kompetens. I arbetet lyfts även frågor om motivationens betydelse för kvalitet och en effektiv användning av resurserna från strategisk kompetensutveckling skall ske genom fortsatt satsning på kompetenshöjning inom förskola, skola, vård- och omsorgs verksamhet. Utbildningsinsatser skall genomföras som också ökar de anställdas bredd och flexibilitet i förhållande till stadens verksamheter.

Metoder för individuell kompetens- och yrkeslivsplanering skall utvecklas som stöd för anställda att möta ökande krav på flexibilitet. Att vid behov kunna växla kompetens och ändra sin yrkesmässiga inriktning är en del av detta. Försöksverksamheten med kompetenskonton skall utvärderas, följas upp och successivt utvidgas.

Pågående insatser för ledarutveckling i staden fortsätter också år 2002. Det gäller såväl dagens som morgondagens chefer. Deltagarna erbjuds bl.a. utvecklingsgrupper, coachning och utvärdering av det personliga ledarskapet. Ett särskilt utvecklingsprogram för framtida högre chefer i staden bedrivs.

2.5.2 Mångfalden skall öka i stadens verksamheter

Prioriterad inriktning: Den etniska mångfalden skall öka i stadens verksamheter.

Stadens anställda, på olika nivåer, måste i högre grad avspegla befolkningens sammansättning. Det är en viktig del i stadens arbete för att utveckla kvaliteten i olika verksamheter. Målet är att ge medborgarna en service som på bästa tänkbara sätt motsvarar deras behov och önskemål. En större mångfald underlättar stadens arbete mot rasism, diskriminering och främlingsfientlighet.

Bland personer med utländsk bakgrund finns en betydande kapacitet att tillgå inom en rad olika yrken. Staden måste därför bli bättre på att sakligt värdera och ta tillvara denna kompetens.

För att understryka vikten av mångfald i staden och intensifiera arbetet, skall staden bedriva ett mentor/adeptprogram, där syftet är att successivt öka mångfalden bland stadens chefer på samtliga nivåer.

Staden har under 2001 antagit ett nytt integrationsprogram. Programmet syftar till integration genom delaktighet och inflytande, baserat på människors egna utgångspunkter och villkor. Med integration avses strävan efter förbättrad integration för alla människor oavsett ålder, etnisk bakgrund, religion, kön, funktionshinder sexuell läggning eller social ställning. Valfrihet och mångfald är viktiga delar i integration. Programmet implementeras under 2002 och framåt.

Diskriminering

Staden skall bedriva ett målmedvetet och aktivt arbete för att motverka diskriminering. Som arbetsgivare skall kommunen bejaka Stockholms mångfald och se till att diskriminering inte förekommer. Som servicegivare via kommunala förvaltningar och bolag skall staden också motverka diskriminering. Som bidragsgivare till föreningslivet har staden möjlighet att neka föreningar bidrag som bedriver en diskriminerande verksamhet.

2.5.3 Sjukfrånvaron skall minska

Prioriterad inriktning: Sjukfrånvaron skall minska i staden.

Sjukfrånvaron stiger i hela Sverige. Stockholms stad utgör inget undantag. Verksamhetsberättelsen för år 2001 visar att den totala sjukfrånvarons andel av tidsanvändningen i staden ökat med omkring en halv procentenhet till drygt 10 % jämfört med år 9,6 % 2000. Det är de långa sjukskrivningstiderna som ökar, medan de kortare sjukperioderna minskar eller är oförändrade i staden.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser i staden skall intensifiera sina insatser för att minska sjukfrånvaron. Kommunstyrelsen bedriver sedan 2001 ett särskilt hälsoprojekt för att söka orsaker till och också lösningar som skall minska sjukfrånvaron i staden. Kompetensen hos stadens chefer och arbetsledare som möjliggör förebyggande av ohälsa genom tidiga insatser skall öka. Medarbetarna är stadens viktigaste resurs och om sjukfrånvaron kan minskas, utgör det en avsevärt minskad kostnad för stadens nämnder. År 2001 var sjuklönekostnaden 173,5 mnkr. Därutöver medför sjukfrånvaro även effektivitetsförluster i staden. Minskad sjukfrånvaro leder således till att medel frigörs som kan användas för att bedriva verksamhet eller genomföra andra insatser.

1. Förutsättningar

3.1 Styrning och uppföljning

3.1.1 Integrerat system för styrning och uppföljning av stadens verksamheter

Under denna mandatperiod har ett flertal beslut fattats om stadens processer för styrning och uppföljning. De viktigaste är förändring av budgetprocessen, ny strategi för kvalitetsutveckling, ny policy för upphandling, konkurrens och valfrihet samt fortsatt implementering av stadens miljöledningssystem.

Ett arbete pågår med att successivt knyta samman dessa olika beslut till ett sammanhållet system för styrning och uppföljning av stadens verksamheter. Kommunfullmäktige beslutade i budget 2002 bl.a. om övergripande inriktningsmål och prioriterade inriktningar för stadens verksamheter.

Kommunfullmäktige har också beslutat om principer för den fortsatta inriktningen avseende ett integrerat system för ledning och uppföljning av stadens verksamheter (utl. 2001:17). Syftet är att skapa ett system som tydliggör de politiska målen, dvs. vad som skall uppnås. Systemet skall följa upp de beslut och den verksamhet som stadens politiker, både kommuncentralt och i nämnder har fattat beslut om. Det måste vara tydligt för den personal, som arbetar i verksamheten och dagligen möter kunder/brukare vilket samband som finns mellan ekonomi, verksamhetsmål, kvalitet, miljö osv.

Arbetet med att vidareutveckla stadens system för ledning och uppföljning fortsätter. Uppföljningen på central nivå har fokuserats mot fullmäktiges inriktningsmål samt nämndernas verksamhetsspecifika inriktningsmål och generella åtaganden. Det integrerade systemet har därmed ett tydligt

rella åtaganden. Det integrerade systemet har därmed ett tydligt genomslag i stadens kvartals- och delårsrapporter.

Ambitionen har också varit att beskriva dialogen mellan stadens beslutande och utförande nivåer. Under 2002 utvecklas systemet till att även omfatta en beskrivning av hur nämnderna tillämpar hela det integrerade ledningssystemet samt hur arbetet med en effektiv resursanvändning fortskrider. Staden skall vara en lärande organisation, som ständigt arbetar med att utveckla och förbättra den egna verksamheten.

Den interna kontrollen är en del av uppföljningen. Nämnderna skall fatta beslut om internkontrollsystem och årligen upprätta en internkontrollplan. I arbetet med att ta fram internkontrollplanen skall en risk- och väsentlighetsanalys göras. Riskhanteringsprocessen och internkontrollplanen blir på så sätt två av flera medel för stadens nämnder och bolagsstyrelser att skapa underlag för att genomföra strategier och nå uppsatta mål, inom ramen för integrerad ledning och styrning.

3.1.2 Nyckeltal

Kommunfullmäktige har under mandatperioden beslutat om en ny budgetordning, med integrerad ledning och uppföljning efter ny modell och med inriktningsmål och prioriterade inriktningar. De nyckeltal staden behöver för att följa utveckling, måluppfyllelse, effektivitet m.m. måste vara i linje med de mål och det arbetssätt kommunfullmäktige valt.

Förslag till nya nyckeltal har utarbetats. Kommunfullmäktiges beslut förväntas fattas under år 2002. Dessa nyckeltal syftar till att, tillsammans med nödvändiga basfakta och volymuppgifter, ge kommunfullmäktige en bättre uppföljning. Avsikten är att nyckeltalen skall gälla fr.o.m. ingången av år 2003 och användas i bokslutet för år 2003.

Nyckeltalen blir, med liggande förslag, färre än tidigare, fokuserade på kommunfullmäktiges inriktningsmål och prioriterade inriktningar. Det blir lättare att samla in underlag till nyckeltalen, vilket höjer kvaliteten på nyckeltalen och därmed stärks kommunfullmäktiges möjligheter att dra slutsatser utifrån materialet.

3.1.3 Nytt ekonomisystem

Den ekonomiska och tekniska utvecklingen är nära förknippad med förnyelsen i Stockholms stad. Enligt stadens övergripande inriktningsmål skall verksamheterna vara kostnadseffektiva och präglas av en sund ekonomi. Vidare skall staden vara en attraktiv och modern arbetsgivare för såväl dagens

staden vara en attraktiv och modern arbetsgivare för såväl dagens som morgondagens medarbetare.

En viktig förutsättning för att uppnå visionen och målen är ett modernt och flexibelt ekonomisystem som kan hantera både nuvarande och framtida krav på styrning och uppföljning. Systemet skall kunna förse stadens beslutsfattare med relevant och korrekt information.

Ett nytt modernt ekonomisystem skall möjliggöra att följa upp den av staden finansierade verksamheten i såväl egen som privat regi. Användningen av ett känt, modernt ekonomisystem underlättar också för förvaltningarna att behålla och rekrytera kompetent ekonomiadministrativ personal.

Staden kommer under år 2002 att genomföra upphandlingsprocessen. År 2003 och 2004 beräknas pilotinstallation och implementering av nytt ekonomisystem att genomföras. En precisering av den ekonomiska planen kan genomföras först när upphandlingen är avslutad. I avvaktan på detta avsätts medel i Central medelreserv år 2003 och år 2004.

3.2 Ekonomiska förutsättningar

3.2.1 Direktiv till nämnderna

I budget 2002 för Stockholms stad anges planeringsförutsättningarna för 2003 och 2004. Dessa utgör grunden för nämndernas budgetarbete inför 2003. Slutlig budget för år 2003 fastställs av kommunfullmäktige i slutet av 2002.

3.2.2 Skatter och statsbidrag

Från och med år 2000 gäller förändringar i skatte- och utjämningsystemet för kommuner och landsting. Förändringarna införs successivt under fem år.

Prognosen över skatteunderlaget för 2003, dvs. kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2001, uppräknas med bedömningar av utvecklingen under inkomståren 2002 och 2003. Regeringen fastställer uppräkningsstalen under hösten 2002. Preliminära och slutliga uppgifter om taxeringsutfall erhålls av skattemyndigheten. Slutliga uppgifter kommer att vara klara i början av december 2002.

Med utgångspunkt från nu kända förutsättningar och de antaganden i övrigt som kan göras utifrån uppgifterna om taxeringsutfall, har ett slutligt taxeringsutfall prognostiserats. Stadens skatteinkomster, inklusive begravningsavgift om 0,1 mdkr, beräknas uppgå till 24,8 mdkr. Efter avdrag för stadens kostnader för utjämningsystemen om netto 3,6 mdkr uppgår

der för utjämnningssystemen om netto 3,6 mdkr uppgår skatteinkomsterna till 21,2 mdkr. Det generella statsbidraget beräknas uppgå till 2,6 mdkr.

Enligt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning skall fr.o.m. år 2002 ingen prognos upprättas för slutavräkning, utan den skall bokföras direkt i bokslut. Stadens redovisningsprinciper kommer att ändras till följd av detta.

3.2.3 Begravningsavgift

För finansieringen av stadens begravningsverksamhet utgår en särskild begravningsavgift. Avgiftens storlek fastställs av kommunfullmäktige och beräknas, redovisas och betalas ut till staden på samma sätt som kommunalskattemedel. Överskott och underskott i verksamheten avräknas mot kyrkogårdsnämndens resultatregleringsfond.

Begravningsavgiften uppgår efter kommunfullmäktiges budgetbeslut för 2002 med inriktning för 2003 och 2004 till 8 öre per skattekrona. I samband med att kommunfullmäktige beslutar om budget för år 2003 kommer begravningsavgiften för 2003 fastställas.

3.2.4 Kapitalkostnader, internränta m.m.

Stadens anläggningstillgångar skall belastas med avskrivningar i enlighet med de principer som fullmäktige har beslutat.

Internräntan på anläggningstillgångarna är 5 %. Samma räntesats gäller för de övertagna anläggningslånen vid bildandet av de slutna redovisningsenheterna.

3.2.5 Investeringsbehov

Enligt beräkningarna för investeringsutgifter och investeringsinkomster 2003 i budget 2002 beräknas stadens nettoinvestering medföra en investeringsutgift på 2 170,9 mnkr. Investeringsutgiften bedöms dock bli högre 2003. En analys av investeringsbehovet pågår utifrån nämndernas inlämnade budgetunderlag och beaktas i samband med upprättande av slutlig budget för 2003 som kommunfullmäktige tar ställning till i höst.

Förändringar förutses bland de stora genomförandeprojekt, dvs överstigande 20 mnkr, som redan tidigare har beslutats. Huvuddelen av förändringen av investeringsutgifterna för 2003 beror på förskjutningar i genomförandet av projekten. Även de nya genomförandeprojekten visar på en förskjutning som gör att investeringsutgifterna för 2003 av nämnderna bedöms öka.

Av de stora projekten är några nya som genomförandeprojekt i budget 2003. Det är bl.a. bostads- och arbetsplatsprojekt i Sickla Kanal, Långbro Sjukhus, Kungsträdgården, Katsan på Södermalm, etapp 2 för Trossen på Kungsholmen och ett hotellbygge vid Skanstull. Övriga nya projekt som är i planeringsstadiet är bl.a. Malmskillnadsgatan och utvecklingsprojekt för Mäster Samuelsgatan m.fl. För fastighetsförvaltningens del är om- och tillbyggnaden av stadsarkivet ett genomförandeprojekt med en ny del. Därutöver genomförs ombyggnad och nybyggnad av äldreboenden samt barnNärings- och handelsområden. Någon ökning av kommunens nettoräntekostnader och avskrivningar ökar till följd av den ökande investeringstakten i staden. Det är därför av utomordentlig vikt att nämnderna beaktar kapital- och driftkostnader i samband med investeringsbeslut/beställning. Kommunfullmäktiges ställningstagande till investeringsutgifterna avgör nivån på räntekostnader samt avskrivningar, varför även detta analyseras inför upprättande av budget för 2003 som föreläggs kommunfullmäktige i höst.

3.3 Prestationer 2003 inom förskola, skolbarnsomsorg, utbildning, äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade samt prognos för fördelning enskild/kommunal regi

Förskola och skolbarnsomsorg

Barnantalet i åldern 1-5 år väntas öka kraftigt under planperioden. Antalet barn i förskoleverksamheten beräknas öka med 900 barn mellan 2002 och 2003, med 1 200 barn år 2004 och ytterligare 1 300 barn år 2005. Andelen barn i enskilt driven förskoleverksamhet beräknas ligga kvar på samma nivå som år 2001, ca 30 %.

Antalet barn i skolbarnsomsorg beräknas minska under planperioden. Andelen i enskilt driven skolbarnsomsorg beräknas öka något under perioden.

	2002	2003	2004	2005
<i>Förskoleverksamhet 1-5 år</i>				
Kommunal verksamhet	23 900	24 500	25 400	26 200
Enskild verksamhet	10 200	10 500	10 800	11 300
Totalt	34 100	35 000	36 200	37 500
<i>Skolbarnsomsorg</i>				
Kommunal verksamhet	22 600	21 400	20 700	20 400
Enskild verksamhet	5 400	5 700	5 700	5 700
Totalt	28 000	27 100	26 400	26 100

*Nettokostnader för
prestationsförändringar,*

Förskoleverksamhet	-65,0	-90,0	-107,0
Skolbarnsomsorg	25,0	25,0	15,0

Grundskola

Det totala elevantalet för år 0-9 beräknas minska med 1 300 under planperioden. I början av planperioden beräknas en mindre minskning av elevantalet för att mot slutet av planperioden öka. Det är framför allt inom år 0-5 som minskningen sker medan det för år 6-9 sker en ökning av elevantalet.

<i>Prognos antal elever</i>	2002	2003	2004	2005
Kommunal grundskola inkl. förskoleklasser	65 700	63 700	63 300	62 600
Fristående grundskola	9 500	11 300	11 300	11 300
Totalt	75 200	75 000	74 600	73 900

*Nettokostnader för
prestationsförändringar,
mnkr¹*

	-21,0	21,0	35,0
--	-------	------	------

Andelen elever i fristående grundskolor beräknas fortsatt öka. Under planperioden beräknas andelen öka till ca 15 %, vilket är en ökning med 2 procentenheter. Under år 2003 beräknas flera kommunala grundskolor avknoppa sin verksamhet, vilket ger en kraftig ökning mellan år 2002 och år 2003.

Gymnasieskola, vuxenutbildning

Det totala antalet Stockholms elever inom gymnasieskolan beräknas öka med 1 000 elever år 2003. År 2004 beräknas antalet elever att öka med ytterligare 900 och till år 2005 med ytterligare 900.

<i>Verksamhet, antal elever</i>	2002	2003	2004	2005
Stockholms elever i gymnasieskolan, varav	20 500	21 500	22 400	23 300
- kommunal gymnasieskola	17 270	17 700	18 100	18 700

¹ Minus betyder ökade kostnader för staden. Plus minskade kostnader.

- fristående gymnasieskola	3 230	3 800	4 300	4 600
Påbyggnadsutbildning	1 070	1 080	1 080	1 080
Särskola	1 054	1 150	1 235	1 310
SFI	5 400	5 400	5 400	5 400

Nettokostnader för

prestationsförändringar, mnkr²

Gymnasieskola	-72,0	-65,0	-65,0
Påbyggnadsutbildning	3,0	0,0	0,0
Särskola	-33,3	-29,0	-26,0
SFI	18,0	0,0	0,0

Andelen Stockholmselever i fristående gymnasieskolor beräknas även i fortsättningen att öka. År 2001 uppgick andelen till ca 13 % och beräknas mot slutet av perioden att uppgå till ca 20 %.

Äldreomsorg

Under perioden 2003-2005 bedöms det totala antalet ålderspensionärer minska. Antalet pensionärer över 80 år beräknas öka något de första två åren för att därefter minska. Tabellen visar prognosen för åren 2002-2005.

	2002	2003	2004	2005
Antal äldre 65-79 år	73 626	71 860	70 635	69 811
Antal äldre över 80 år	43 225	43 330	43 291	42 977
Totalt över 65 år	116 851	115 190	113 926	112 788
USK februari 2002				

Till följd av befolkningsförändringen beräknas kostnaderna för äldreomsorg att minska med 12 mnkr år 2003 jämfört med budget 2002. Totalt har 18 % av stadens invånare över 65 år behov av äldreomsorg. Störst behov har gruppen över 95 år där 79 % har någon insats.

Omsorg om funktionshindrade

Antalet biståndsbedömda personer med funktionshinder bedöms öka år 2003 med 165 personer i gruppboende, daglig verksamhet, barnboende och korttidshem. För de verksamheter som omfattas av omsorgsnivåsystemet inom

² Minus betyder ökade kostnader i staden. Plus betyder minskade kostnader.

omsorg om funktionshindrade beräknas kostnadsökningen för prestationsförändringar uppgå till 44 mnkr jämfört med budget 2002.

3.4 Analys av utbyggnad av nya platser inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade

Äldreomsorg

Under perioden 1998 till 2002 har fler än 500 nya platser tillkommit i boende med heldygnsoomsorg. Under 2003 beräknas ytterligare ca 350 platser tillkomma. I samband med stadens bokslut år 2000 avsattes 200 mnkr. I bokslut för 2001 avsätts 559,8 mkr för ny- och ombyggnad av boenden för äldre och personer med funktionshinder.

Omsorg om funktionshindrade

Under de två senaste åren har 61 nya platser i gruppboendestäder tillkommit inom omsorg om funktionshindrade. Under år 2003 planeras ytterligare 48 nya platser inom gruppboendestäder. I samband med stadens bokslut för år 2000 avsattes 100 mnkr. Ytterligare medel har avsatts i bokslut år 2001.

Ett hinder för utbyggnad av gruppboendestad är i dag att det råder diskrepans mellan var i staden behoven av gruppboendestäder finns och var det finns möjlighet att bygga ut ytterligare platser. Det är den stadsdelsnämnd som tillhandahåller platsen som också har finansieringsansvaret.

3.5 Socialbidragskostnadernas utveckling och prognos för 2003

Bidragskostnaderna har minskat kraftigt i staden. Vid en jämförelse mellan 1997 och 2001 har kostnaderna minskat med 37 %. Skälen till minskande socialbidragskostnader är dels att staden prioriterat insatser för att minska människors beroende av bidrag, dels p.g.a. hög efterfrågan på arbetskraft i hela Stockholms län. Stockholms län har fortfarande starkast sysselsättningsutveckling jämfört med övriga landet. Sysselsättningen i Stockholm är nästan 83 % år 2001 jämfört med riket som ligger på ca 79 %. Stockholm har således uppnått det nationella sysselsättningsmålet, vilket innebär att andelen reguljärt sysselsatta skall uppgå till 80 % år 2004.

Staden har som mål att halvera antalet personer som uppbär socialbidrag/försörjningsstöd från 1999 till 2004. Vid uppföljning av halveringsmålet finns det stadsdelsnämnder som i stort sett har uppnått målet, dessa är Norrmalm och Östermalm. Andra stadsdelsnämnder är på god väg exempelvis Kista, Spånga-Tensta, Kungsholmen, Katarina-Sofia, Enskede-

Kista, Spånga-Tensta, Kungsholmen, Katarina-Sofia, Enskede-Årsta och Skarpnäck.

Prognos för 2003

Konjunkturavmattningen befaras kunna leda till en liten ökning i förhållande till 2001 av antalet hushåll som någon gång under 2002 kommer att vara beroende av socialbidrag. Denna tendens kan motverkas av den skattesänkning som trädde i kraft årsskiftet 2001/02 samt av den förhållandevis låga flyktinginvandringen det senaste året. För att fortsätta den goda utvecklingen med ett minskat bidragsberoende i Stockholm är det viktigt att ytterligare tyngdpunkt läggs på arbetet att minska bidragsberoende. Detta innan reducering skett för de knappt 1 000 pensionärer/månad, som kommer att erhålla äldreförsörjningsstöd från och med år 2003. Medelbidraget antas öka både år 2002 och 2003. Det ligger i linje med den extra justering som skett av riksnormen från och med år 2002, samt inflationsförväntningarna för 2003.

Kostnaden för 2003 beräknas uppgå till 1 102,3 mnkr inkl kostnad för handläggning och intäkterna till 26,3 mnkr, vilket är en minskning av kostnaderna med 63,0 mnkr och oförändrade intäkter. Förändringen beror på att ansvaret för försörjningsstöd avseende pensionärer över 65 år med otillräcklig pension övergår till försäkringskassan fr.o.m. 2003.

3.6 Koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB skall, i likhet med nämnderna, verka utifrån stadens fem övergripande inriktningsmål. Generella åtaganden som svarar mot stadens övergripande inriktningsmål finns i de budgetar som bolagsstyrelserna antar för år 2002.

Varje dotterbolag skall prioritera sin kärnverksamhet. Verksamheterna skall bedrivas kostnadseffektivt och vara av hög kvalitet. Inriktningen och de operativa besluten inom bolagssektorn skall ha sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges och moderbolagets direktiv. Skattebetalarnas långsiktiga intressen skall tillgodoses. Förvaltning av tillgångar skall därför ske på ett ansvarsfullt och effektivt sätt. Stockholmarnas kapital skall inte utsättas för några spekulativa affärsrisker. Verksamheterna skall bedrivas så att värdet av tillgångarna i reala termer bibehålls och en rimlig avkastning lämnas till ägaren. Långsiktig värdetillväxt är ett viktigt mål.

Genom ett kontinuerligt utvecklingsarbete, även innebärande rationaliseringar, skall effektiviteten förbättras i syfte att nå de resultat-, avkastnings-, volym- och/eller andra kvalitets- och verksamhetsmål som det enskilda företaget arbetar mot. Varje medarbetare inom respektive bolag skall

get arbetar mot. Varje medarbetare inom respektive bolag skall känna till bolagets mål och uppgifter.

Stockholm den 22 maj 2002

CARL CEDERSCHIÖLD

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Annika Billström, Erik Nilsson och Leif Rönngren* (alla s) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande
Strategisk inriktning för stadens nämnder och bolagsstyrelser godkänns i
enlighet med *bilaga 1*.

Reservation anfördes av borgarrådet *Margareta Olofsson* (v) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. all utförsäljning av bostadsrätter i innerstaden stoppas
2. all utförsäljning av bostadsrätter i ytterstaden stoppas
3. handlingsplaner för hur kvinnolönerna ska öka upprättas
4. ge kommunstyrelsen i uppdrag att arbeta för ett införande av trängselavgifter
5. genomföra en ny trafikpolitik som utgår från miljöhänsyn och minskad förbrukning av ändliga resurser
6. anta bifogade förslag till strategisk inriktning för Stockholms stads nämnder och bolagsstyrelser åren 2003-2005, *bilaga 2*.

Reservation anfördes av borgarrådet *Stella Fare* (sp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak godkänna föredragande borgarråds förslag
2. anförda följande.

Norra länken bör byggas snarast. En central uppgift är att avlasta Valhallavägen från trafik. När Norra länken står klar kommer trafiken på Valhallavägen att minska till hälften. Domen i regeringsrätten ska respekteras. Därför är inte byggnation under Bellevueparken längre ett alternativ. Stadsbyggnadsnämnden bör omedelbart ta fram en detaljplan baserad på den lösning i Cedersdalsgatan som Vägverket och staden utrett.

Österleden måste utgå ur översiktsplanen. Utredningar visar att den, i likhet med Södra länken, kommer att leda till mer trafik och på intet sätt kommer att avlasta innerstaden. Den skulle innebära ett slöseri med skattemedel och en katastrof för miljön.

Stadens parkeringspolitik har havererat och respekten för parkeringsreglerna har urholkats. Detta är en av de främsta anledningarna till utryckningsfordon och nyttotrafik inte kommer fram på stadens gator. För att förbättra framkomligheten måste kraftfulla satsningar göras för att komma tillrätta med parkeringseländet. Antalet parkeringsvakter bör därför återgå till 1998 års nivå och ett samarbete med polisen bör inledas för att på Stockholms gator där trafikfärdigheter och behov parkeringarna mer effektivt. För att förbättra framkomligheten och miljön bör ett system med trängselavgifter införas i Stockholm. Detta i kombination med offensiva satsningar på kollektivtrafiken och parkeringsövervakningen skulle lösa trängseln på stadens gator.

Omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter i Stockholms innerstad bör upphöra. Arbetet bör i stället koncentreras på ombildningar i ytterstaden.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Strategisk inriktning för stadens nämnder och bolagsstyrelser godkänns.

Stockholm den 5 juni 2002

På kommunstyrelsens vägnar:
CARL CEDERSCHIÖLD

Jan Hult

Reservation anfördes av *Annika Billström, Dag Larsson, Erik Nilsson* och *Leif Rönngren* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Margareta Olofsson* och *Ann-Marie Strömberg* (båda v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Thomas Fürth* (sp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. Norra Länken bör byggas snarast i sträckningen Cedersdalsgatan
2. Österleden utgår ur översiktsplanen
3. trängselavgifter införs för att förbättra framkomligheten i trafiken
4. antalet parkeringsvakter bör återgå till 1998 års nivå

5. utförsäljningen av bostadsrätter i innerstaden upphör
6. i övrigt i huvudsak godkänna föredragande borgarråds förslag
7. anföra följande.

Norra länken bör byggas snarast. En central uppgift är att avlasta Valhallavägen från trafik. När Norra länken står klar kommer trafiken på Valhallavägen att minska till hälften. Domen i regeringsrätten ska respekteras. Därför är inte byggnation under Bellevueparken längre ett alternativ. Stadsbyggnadsnämnden bör omedelbart ta fram en detaljplan baserad på den lösning i Cedersdalsgatan som Vägverket och staden utrett.

Österleden måste utgå ur översiktsplanen. Utredningar visar att den, i likhet med Södra länken, kommer att leda till mer trafik och på intet sätt kommer att avlasta innerstaden. Den skulle innebära ett slöseri med skattemedel och en katastrof för miljön.

Stadens parkeringspolitik har havererat och respekten för parkeringsreglerna har urholkats. Detta är en av de främsta anledningarna till utryckningsfordon och nyttotrafik inte kommer fram på stadens gator. För att förbättra framkomligheten måste kraftfulla satsningar göras för att komma tillrätta med parkeringseländet. Antalet parkeringsvakter bör därför återgå till 1998 års nivå och ett samarbete med polisen bör inledas för att göra parkeringen mer effektivt. För att förbättra framkomligheten och miljön bör ett system med trängselavgifter införas i Stockholm. Detta i kombination med offensiva satsningar på kollektivtrafiken och parkeringsövervakningen skulle lösa trängseln på stadens gator.

Omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter i Stockholms innerstad bör upphöra. Arbetet bör i stället koncentreras på ombildningar i ytterstaden.

Ersättaryttrande gjordes av *Viviann Gunnarsson* och *Christopher Ödmann* (båda mp) enligt följande.

Om vi hade haft yrkanderätt hade vi föreslagit kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. kompensera för pris och löneökningar och lägga ut hela nämndernas och stadsdelarnas budgetar
2. satsa rejält på ungdomar, särskilt på barnens och ungdomarnas miljö, fritid- och uppväxtvillkor
3. stärka och utveckla stadsdelsnämndernas verksamhet samt utvärdera och ändra resursfördelningssystemet för att få en bättre fördelning mellan stadsdelsnämnderna
4. vidareutveckla de demokratiska processerna och integrationen, införa en nämnd för mänskliga rättigheter
5. erbjuda stadens personal förkortad arbetstid
6. höja lönerna och därmed statusen i stadens nuvarande låglöneyrken

7. förbättra miljön och förebygga ohälsa genom att minska biltrafiken och införa bilavgifter snarast
8. förbättra samarbetet med landstinget om kollektivtrafiken
9. satsa på sammanhängande, säkra cykelbanor
10. stärka miljöarbetet i staden genom tillägg av resurser
11. minska barngrupperna i förskolan
12. inte sälja allmännyttans fastighetsbestånd
13. omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter i innerstaden ska hejdas
14. återbetala uttagna vinster till bostadsbolagen så att dessa kan bygga hyresrätter
15. investera i grönmark och naturreservat och inte sälja stadens mark inom kommungränsen
16. bygga fler billiga lägenheter men inte på grönmark
17. investera i långsiktigt hållbar teknik samt hållbart byggande och infrastruktur
18. fullfölja projekten inom det lokala investeringsprogrammet (LIP) bl.a. Sjöbussen
19. snarast återinrätta MFO (materialförvaltningsorganisationen) eller liknande inköps/upphandlingsorganisation
20. införa ett kvalitetsutskott och följa upp och utvärdera miljöprogrammet
21. utvärdera konsultanvändningen i staden
22. ge större resurser till äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade
23. Stockholms stad ska delfinansiera ett anti-rasistiskt centrum
24. stärka konsumentupplysningen och tillsynen av livsmedelshanteringen
25. göra kulturen tillgänglig för alla oavsett ålder, kön, funktionshinder, utbildning, ekonomi och etnisk bakgrund
26. därutöver anföras enligt *bilaga 3*.

Strategisk inriktning – budget 2003
Socialdemokraternas förslag

Inledning

Analys av den förda politiken

Det ekonomiska läget

Utgångspunkter för en socialdemokratisk budget

Satsningar för rättvisa och utveckling

Investeringar för framtidens Stockholm

Styr- och organisationsfrågor

Inledning

Den dubbla bilden av Stockholm

Stockholm är en fantastisk stad att leva i. Här finns storstadens puls, grönområden och skärgårdsmiljö. Hit flyttar människor för att arbeta eller utbilda sig. Stockholm förändras och utvecklas. Arbetslösheten är låg och många känner framtidstro. Det är just storstadens dynamik och kreativitet som är Stockholms framgångsfaktorer.

Men alla kan inte känna samma optimism. Löneskillnaderna blir större och orättvisorna i boendet ökar. Tiggeri och hemlöshet har blivit synligt för alla. Ökade klyftor mellan människor är det största hotet mot Stockholm. Det drabbar inte bara de mest utsatta. I kölvattnet följer otrygghet, utanförskap och kriminalitet – något som berör alla.

De senaste årens starka ekonomiska läge har inte gett de kvalitetssatsningar i stadens verksamheter som många hade hoppats på. Skattesänkningarna är det främsta skälet. De pengar som ändå har kunnat tillföras verksamheterna har inte ens räckt till för att täcka löne- och prestationsökningar. Det innebär att flera viktiga verksamheter, bland annat äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade har stora problem. Viktiga bostads- och infrastruktursatsningar har uteblivit på grund av handlingsförlamning och blockpolitik. Sammantaget innebär detta att välfärden har urholkats och att klyftorna ökat. Utvecklingen har hämmats av bristen på bostäder och de uteblivna trafiksatsningarna.

Målet – rättvisa och utveckling

För att vända denna trend krävs en politik för rättvisa och utveckling. En socialdemokratisk politik i Stockholm syftar till att göra reella kvalitetsförstärkningar för att förbättra välfärden. Detta ska främst riktas till barn, unga och äldre. Alla som bor i Stockholm har rätt till arbete, utbildning och omsorg. Människors behov ska styra

Stockholm har rätt till arbete, utbildning och omsorg. Människors behov ska styra utbudet – inte storleken på plånboken.

En god utveckling är också i allra högsta grad en välfärds- och rättvisefråga. Trafikkaos och trängsel ger stress och hämmar tillväxten. Bostadsbristen cementerar orättvisorna i boendet och drabbar de som har det sämst. Socialdemokraterna vill ta ansvar för bostadsbyggande och föra en offensiv trafikpolitik. Det kommer att ta tid, vara komplicerat och dyrt, men är helt nödvändigt.

Alla ska också känna ett gemensamt ansvar för Stockholm. För att det ska fungera krävs att alla kan påverka både sina egna liv och hur staden styrs. Socialdemokraterna vill därför att inflytandet och demokratin ska stärkas.

Socialdemokraterna presenterade inför 2002 en alternativ budget med ett antal reformer samt en offensiv investeringsplan. Inför 2003 står Socialdemokraterna fast vid dessa förslag. Det gäller framför allt satsningar på barn, unga samt äldre.

Analys av den förda politiken

Med rätt beslut är det möjligt att minska ekonomiska och sociala klyftor. Idag sker motsatsen - klyftorna ökar.

Stockholm har under fyra år styrts av Moderaterna, med stöd av Kristdemokraterna, Folkpartiet och Stockholmspartiet. Man har gett sig väl godkänt för den strikta budgethållningen. Vad man inte talar om är att den goda ekonomin till stora delar är ett luftslott. Det positiva resultatet beror framför allt på engångsintäkter och ett stort uttag ur stadens bolag. Ser man till de faktiska verksamheterna så uppvisar dessa stora strukturella underskott. Dessa underskott har man gjort allt för att dölja och mildra effekten av under detta valår. Egentligen drivs verksamheterna med ett medvetet underskott. Problemen skjuts på framtiden. På så sätt finns paralleller med den katastrofala ekonomin i Stockholms läns landsting.

Den moderatledda majoriteten har två huvudsakliga mål; att sänka skatten och att sälja ut gemensamma tillgångar, exempelvis bostäder. Allt har fått en prislapp. Denna politik vill man fortsätta med. Målet är landets lägsta skatt. Det innebär, tillsammans med kostnads- och prestationsökningar, att man årligen måste skära i verksamheterna med miljardbelopp. Hur detta ska gå till redovisas inte.

Samtidigt saknas det redan i nuläget resurser inom förskolan, skolan och äldreomsorgen. Medvetna politiska beslut har gjort Stockholm till en mer delad stad. Detta får svåra konsekvenser för lång tid framöver.

Regeringen har satsat miljardbelopp på vård, skola och omsorg. Detta rimmar illa med den verklighet många stockholmare möter: stängda fritidsgårdar, för lite personal i förskolan och äldreomsorgen. Med tanke på det positiva ekonomiska läget som varit ett antal år så har det funnits en historisk chans att satsa på personal och kvalitet. Den chansen har den moderatledda majoriteten inte tagit. Den politiska ledningen i stadshuset har därför ett stort ansvar för att miljardsatsningarna inte har märkts i Stockholm.

Det ekonomiska läget

Det ekonomiska läget i Stockholms stad uppvisar en mycket stark soliditet. Det beror på att flera generationer av Stockholmare har byggt upp en stor förmögenhet. Denna förmögenhet måste förvaltas på ett ansvarsfullt sätt.

Däremot uppvisar verksamheterna stora strukturella underskott. Dessutom ökar kostnaderna kontinuerligt. I vanligt tal innebär detta att kassakistan i och för sig är välfylld, men att intäkterna inte täcker kostnaderna i den löpande verksamheten.

På intäktssidan fortsätter skatteintäkterna att öka även år 2003 förutsatt en någorlunda gynnsam ekonomisk utveckling för riket i övrigt. Även det positiva räntenettet beräknas öka avsevärt, bland annat på grund av Birka-affären. Dock är det uppenbart att intäktssidan hålls uppe genom en extremt hög utdelning från Stockholms stadshus AB.

Kostnadssidan uppvisar stora ökningsbara områden med oförändrad verksamhet. Läger man ihop de strukturella underskotten, beräknade prestationsökningar samt pris- och löneökningar rör det sig om stora summor.

Det är i nuläget svårt att bedöma konjunkturläget under den kommande mandatperioden. Den nedgång i ekonomin som vi har sett under 2001 och 2002 kan förhoppningsvis brytas, men dess effekter kommer att släpa efter, både i form av avmattning av skatteintäkterna och i form av minskad sysselsättning i vissa grupper. Trots att Stockholm har haft ett mycket gynnsamt arbetsmarknadsläge under flera år står fortfarande stora grupper utanför arbetsmarknaden. Sysselsättningsgraden i vissa ytterstadsstadsdelar ligger fortfarande under 50 %, samtidigt som såväl näringslivet som den offentliga sektorn lider brist på utbildad personal.

Slutsatsen är att det kommer kräva mycket stora resurser bara för att klara automatiska kostnadsökningar och prestationsförändringar i verksamheterna. Ska man därtill lägga nödvändiga reformer krävs kraftiga förstärkningar av stadens intäkter. Stora insatser för att skapa sysselsättning krävs både för att motverka sociala problem och för att få in ny arbetskraft på arbetsmarknaden.

Utgångspunkter för en socialdemokratisk budget

Den socialdemokratiska politiken riktar in sig på i huvudsak fyra delar:

- **Resurserna till ett antal prioriterade verksamheter ska förstärkas.** Det gäller främst förskolan, skolan, fritidsklubbarna och äldreomsorgen. Det innebär att dessa ska tillföras medel för att kunna höja kvaliteten. Satsningarna ska motsvaras av mätbara förstärkningar – det ska inte bara gå till att täcka kostnads- och prestationsökningar. Förslagen till resursförstärkningar kommenteras ytterligare nedan.
- **Rättvisa villkor ska gälla i hela staden.** Olika människor har olika förutsättningar och behov. Om lika villkor ska gälla i bland annat skolan måste resurserna fördelas så att de som har störst behov också tilldelas mest resurser. Solidariteten mellan människor och stadsdelar innebär att resursfördelningen måste ses över. Detta är den i särklass viktigaste

måste ses över. Detta är den i särklass viktigaste integrationspolitiska åtgärden.

- **Utveckling.** Stora ansträngningar ska göras för att öka bostadsbyggandet och göra det tillgängligt för människor med olika inkomster. Infrastrukturen ska stärkas genom fortsatt planering och utbyggnad av såväl väg- som kollektivtrafik.
- **Personalpolitiken måste stärkas.** Den kanske största utmaningen under de kommande åren blir att behålla och nyrekrytera personal i ett läge då behoven inom stadens verksamheter kommer att öka. Misslyckas detta kan inte kvaliteten i välfärden bibehållas eller ännu mindre utvecklas. Det ställer större krav på i princip alla delar av personalpolitiken. En särskild satsning kommer dock att göras inom ramen för kompetensfonden. (se nedan)

Förslaget till budget innebär att mer pengar kan satsas i de kommunala verksamheterna. Det görs genom att skatten höjs jämfört med år 2001. Totalt kostar de reformer som socialdemokraterna föreslår ca 650 mnkr. Det motsvarar ca 50 öre på skatten. Men att höja skatten är inte ett självändamål. Frågan om skattesatsen blir slutligen en fråga i det slutliga budgetarbetet, då det parlamentariska läget i Stockholm är tydligt och med de senaste ekonomiska prognoserna som underlag.

Satsningar för rättvisa och utveckling

Ge alla barn och unga en bra start i livet – uppmuntra det livslånga lärandet

Genom att ge alla barn en bra start i livet blir det möjligt att jämna ut de stora orättvisor och klassklyftor som präglar samhället.

De viktigaste områdena inom kommunerna är de som berör barns och ungdomars uppväxt. Förskolan, skolan, fritids- och kulturverksamheter och stödet till unga människor med problem är grundstenar i folkhemmet. De kommunala insatserna ska inte ta över eller ersätta föräldrarnas ansvar för barnens uppväxt. Däremot kan de komplettera och stödja så att alla barn och ungdomar – och inte bara några – får den trygga uppväxt som ger varje individ kraft att utveckla den egna personligheten och försöka nå sina egna målsättningar.

Socialdemokraterna föreslår därför en rad åtgärder för att förbättra barns och ungdomars uppväxtvillkor i Stockholm. Dessa förslag finns utvecklade i det socialdemokratiska förslaget till budget för 2002. Som en röd tråd i detta finns det livslånga lärandet, där utbildningen ses som en process under hela uppväxten och även vuxenlivet. En satsning ska genomföras i förskolan. Syftet är att minska barngruppernas storlek. Målet är en minskning med i genomsnitt två barn per grupp.

Även för grundskolan görs en satsning. Skolorna ska kompenseras för kostnadsökningar så att den statliga kvalitetssatsningen (Wärnerssonpengarna) kan användas direkt till kvalitetshöjande insatser. Parallellt med detta erbjuds alla barn i årskurserna 4 – 6 att vara med i en fritidsklubb efter skol dagens slut.

- ? Mötesplatser för ungdomar skapas i alla stadsdelar. Det lokala kulturutbudet får ökade resurser.
- ? En satsning på stadens vuxenutbildning kombineras med insatser för att motverka den sociala snedrekryteringen till högre utbildning.

Äldres möjligheter i vardagen

Goda förutsättningar ska skapas för en god vård och omsorg för äldre. Vården och omsorgen ska utgå från den enskilde individen. Man skall ha valfrihet att kunna påverka och planera sin vardag. Då personalens motivation och engagemang är avgörande för den äldre är det minst lika viktigt att personalen tillsammans med den äldre är delaktiga och har inflytande.

Äldrepolitiken ska vidare utgå från social och ekonomisk rättvisa. Staden ska ta hänsyn till äldre människors individuella livssituation och verka för rättvisa vid val av boende och vård, oavsett socioekonomisk bakgrund och var i staden man bor. Den äldre ska ha en valfrihet att utforma sin vardag, samt att välja boende.

Utformningen av en politik för äldre måste utgå från en helhetssyn. Sådant som är viktigt för alla är naturligtvis viktigt även för äldre. Den gäller bland annat tillgång till kommunal service och affärer. Tillgänglighet ger ett ökat inflytande över den egna vardagen.

Det har under en längre tid varit en nedåtgående trend inom äldreomsorgen. Olika rapporter visar att det råder en stor resursbrist i äldreomsorgen. Ansvarig personal signalerar att de inte kan tillhandahålla en god äldreomsorg.

Det krävs omedelbara åtgärder. Socialdemokraterna vill bland annat följande.

- ? Resurser ska tillföras så att mer personal kan anställas.
- ? Satsningar sker på kompetensutveckling och vidareutbildning inom äldreomsorgen.
- ? Individernas behov i äldreomsorgen ska styra, inte betalningsförmågan.

Bostad åt alla och minskad stress i trafiken

Om samhället ska fungera måste det finnas bostäder för alla samt en fungerande infrastruktur. Utan ett eget boende och en god boendestandard finns inte förutsättningar för ett gott liv. Utan ett fungerande transportsystem finns inte heller förutsättningarna för att planera sin vardag. Utan en fungerande bostadsmarknad och trafikapparat hämmas också utvecklingen.

I framtidens Stockholm förenas en uthållig tillväxt med rättvisa och solidaritet. För det krävs en politik som klarar både rättvis fördelning och som samtidigt främjar utveckling och tillväxt. Socialdemokraterna föreslår ett antal åtgärder, bland annat följande.

- ? Ett produktionsmål för de kommunala bostadsbolagen att bygga 1 500 nya hyresrätter per år.
- ? Olika åtgärder genomförs för att hålla nere bygg- och boendekostnader.
- ? Investeringar genomförs för att förbättra tillgängligheten i såväl väg- som kollektivtrafiken.

Investeringar för framtidens Stockholm

Kompetensfonden – en investering i nuvarande och kommande personal

De två största utmaningarna för staden inför de kommande åren är att klara rekryteringen av utbildad personal till stadens verksamheter och att återställa de försämringar av verksamhetens kvalitet som skett under det senaste decenniet. Dessutom ökar sjukskrivningarna kraftigt och utgör nu ett reellt hot mot den ekonomiska utvecklingen och därmed förmågan att klara kvaliteten i välfärden. Detta måste mötas med en offensiv personalpolitik med fokus på att behålla och rekrytera personal. Ett viktigt inslag i detta är kompetensutveckling, ett annat att utveckla inflytandet och arbetsorganisationen i övrigt.

Inom det privata näringslivet avsätts stora resurser för forskning och utveckling, vilket är en avgörande framgångsfaktor. Samma synsätt borde prägla den offentliga sektorn – inte minst då de kommande åren kommer innebära stora utmaningar i form av ökade behov.

En del reella resursökningar kommer att bli möjliga i enlighet med det socialdemokratiska budgetalternativet. Men andra åtgärder måste samtidigt vidtas så att vi kan öka kvaliteten i verksamheten mer än vad som motsvaras av de budgetmässiga ökningarna. I detta sammanhang är kompetensfrågorna helt avgörande. Kompetensen måste höjas på bred front både hos stadens anställda och hos dess chefer och politiker för att kunna få ut mer kvalitet för varje satsad krona.

En rekryteringskris står för dörren och måste undvikas. En massiv satsning på rekryterings- och utbildningsinsatser krävs för att vi skall kunna rekrytera all den utbildade personal som kommer att krävas under den kommande mandatperioden.

Stockholms stad har en unik möjlighet att göra ett historiskt lyft av kompetensen hos såväl personal som medborgare i staden och därmed rusta oss bättre för en oviss framtid. Till skillnad från de flesta kommuner i landet har staden en mycket stark balansbudget. Driftsbudgeten är lika hårt ansträngd som i de flesta kommuner, men den framsynta uppbyggnad av stadens förmögenhet som pågått under 100 år gör att vi har de ekonomiska muskler som krävs för en gigantisk investering i mänskligt kunskapskapital.

Det är mot denna bakgrund man skall se socialdemokraternas förslag om inrättande av Stockholms stads kompetensfond. En fond som till en början med fylls med 2 000 mnkr och som dels skall användas för internt bruk inom staden och dels externt för att tillmötesgå näringslivets behov av utbildad arbetskraft och medborgarnas behov av kompetensutveckling för att kunna ta de lediga jobben.

Kompetensfonden föreslås få fyra mål för sin verksamhet:

- ? Tillgodose stadens behov av att rekrytera och vidareutbilda personal så att vi kan anställa rätt utbildad personal till alla typer av jobb.
- ? Finansiera långsiktiga utvecklingsprojekt i den kommunala verksamheten avseende framförallt arbetsorganisation och ledning
- ? Bidra till en ökning av sysselsättningsgraden i socialt utsatta bostadsområden

? Bidra till att tillgodose näringslivets behov av utbildad arbetskraft inom vissa bristyrken

Investeringsbudget

Generationer av stockholmare har byggt upp en stor kommunal förmögenhet. Tack vare det har staden kunnat bygga ut infrastruktur och bostäder. Markinnehavet har gjort det möjligt med en medveten planering av Stockholms utveckling vilket är ett av skälen till att Stockholm är en av världens vackraste städer. Investeringar i vattenförsörjning och vattenrening har lett till att det är möjligt att bada i citykärnan samtidigt som det finns obegränsad tillgång till dricksvatten. Utbyggnaden av fjärrvärmens är den kanske enskilt viktigaste förklaringen till stadens goda luftkvalitet.

Dessa investeringar var ekonomiskt tunga när de beslutades. Men investeringarna har gynnat stadens invånare i generationer. Det är nu dags för den nuvarande generationen att fatta beslut som kommer att påverka vardagslivet i de kommande årtiondena. För det krävs kraft och mod.

Stockholms stad har en ekonomi i balans. Visserligen är driftbudgeten ansträngd. Enligt det socialdemokratiska budgetförslaget krävs en skattehöjning för att garantera en god kvalitet i de kommunala verksamheterna. Men balansomslutningen är å andra sidan mycket stark.

Såväl staden som koncernen Stockholms Stadshus AB har för närvarande välfyllda kassakistor.

Socialdemokraterna vill använda det uppbyggda kapitalet för kloka och framsynta investeringar. Investeringar som gynnar Stockholms utveckling och som samtidigt skapar bättre förutsättningar för att stärka välfärden och rättvisan.

Vissa investeringar kommer påverka framtida driftbudgetar, andra inte. Det är därför viktigt att väga effekterna av dessa investeringar mot andra behov inom staden när beslut om investeringar görs. Trots att de investeringar som här föreslås kommer att belasta kommande driftbudgetar, så måste de genomföras. Det finns ett stort eftersatt investeringsbehov. Om en långsiktig tillväxt ska garanteras är det nödvändigt att dessa investeringar genomförs. Det är mot denna bakgrund detta förslag till investeringsprogram presenteras. Det beskrivs i det socialdemokratiska förslaget till budget för 2002, och behöver naturligtvis utvecklas ytterligare. Några av de viktigaste delarna är följande.

Investeringar i bostadsbyggande och trafik

Bostadsbristen är det största hindret mot Stockholmsregionens utveckling. Därför föreslås kraftfulla investeringar inom såväl stadens som koncernens ansvarsområde.

De tre kommunala bostadsbolagen ska få ett tydligt uppdrag att bidra till bostadsproduktionen – både vad gäller vanliga hyresrätter, men även studentbostäder och hyresrätter för äldre. Investeringsmedel kan även avsättas för att skynda på ombyggnaden av sjukhem samt boendeformer förfunktionshindrade.

Även inom trafikområdet krävs investeringar för att förebygga en infarkt inom kollektiv- och biltrafiken. Socialdemokraterna har redovisat ett program för att i flera

etapper förbättra framkomlighet och miljö i Stockholm genom satsningar på såväl vägtrafik som kollektivtrafik.

Investeringar för idrott

Stockholm har ett dåligt utbud av idrottsanläggningar om man ser till folkmängden. Mot bakgrund av idrottens betydelse för folkhälsan och för den sociala samvaron föreslås ökade investeringar i nya idrottsanläggningar och upprustning av befintliga.

Återupprätta ytterstadssatsningen

Hela ansvaret för finansieringen av ytterstadssatsningen ska inte läggas på de kommunala bolagen. Staden ska därför även i fortsättningen avsätta investeringsmedel för åtgärder inom ytterstadssatsningen. Satsningen ska inte heller uteslutande begränsas till sådant som kan finansieras inom investeringsplanen.

Vidare finns det stora delar av staden som behöver en fysisk upprustning och investeringar. Dessa åtgärder ska inte vara avhängig försäljningen av allmännyttan, såsom majoriteten vill. I stället föreslås att 275 miljoner avsätts för ytterstadsupprustning de kommande åren. Tillsammans innebär det att en halv miljard används för ytterstadssatsning och ytterstadsupprustning.

Miljöinvesteringar

Investeringstakten måste ökas för att staden skall kunna uppfylla intentionerna i det lokala investeringsprogrammet som överenskomts med regeringen år 1998. Dessutom bör en fond avsättas för kloka miljöinvesteringar – även dessa kopplade till kommande investeringsprogram.

Styr- och organisationsfrågor

Som en röd tråd i den socialdemokratiska politiken finns satsningar som riktar sig till verksamhet för barn och ungdomar samt till äldreomsorg. Större delen av satsningarna används inom dessa områden. Detta ska inte ske genom detaljstyrning av stadsdelsnämnderna. Hur satsningarna genomförs ska i huvudsak bestämmas lokalt. Det var också den bärande tanken i stadsdelsnämndsreformen.

Det är dock tydligt att de kommande åren kommer att kräva hårda ekonomiska prioriteringar. Effektiviseringar, rationaliseringar och prioriteringar behövs i ett läge då allt större krav ställs på den offentliga sektorn. Detta måste kombineras med en offensiv personalpolitik, där förtroendet för de kommunala verksamheterna kan stärkas. Bara så kan resurserna som tillförs verkligen gå till avsedda, prioriterade satsningar. Tydliga uppföljningar och utvärderingar måste bli än mer integrerat i stadens utvecklingsarbete.

Många vittnar om en trötthet inför större organisatoriska förändringar. Det tar tid och kraft från annat viktigt arbete. Staden står samtidigt inför ett antal verksamhetsmässiga utmaningar. Utgångspunkten är därför att inga större organisatoriska förändringar ska göras. Det gäller såväl indelning och uppgifter för stadsdelsnämnderna som de centrala fackförvaltningarna.

**Vänsterpartiets budgetinriktning:
Minska klyftorna i Stockholm**

Vänsterpolitik för ett solidariskt Stockholm

Stockholm äger vi tillsammans

Demokrati

Stockholms stads ekonomi

En god personalpolitik

Arbete för alla - en rättighet

Integration eller segregation?

Komvux och SFI

Gymnasieskolan

Grundskolan

Förskola och skolbarnsomsorg

Barn och unga

Utsatta barn

Missbruk

Hemlöshet

Bostad - en rättighet

Bygga i Stockholm

Ett gott liv för funktionshindrade

Rätt till en trygg ålderdom

Ny trafikpolitik

Miljön i Stockholm

Kultur

Idrott i Stockholm

Jämställdhet

Stockholm äger vi tillsammans

Vi invånare i Stockholms stad äger tillsammans marken, husen, parkerna. Vi driver skolor, äldreboende, fritidsgårdar. Vi sköter snöröjning, sophämtning och trafikövervakning. Det gör vi inte för att tjäna pengar utan för allas bästa.

Under de senaste fyra åren har majoriteten gjort mycket för att ändra på detta. Det har fattats beslut om att våra gemensamma fasta tillgångar ska säljas till privata bolag och privatpersoner. Vår kommunala service sköts av olika bolag, som dock får skattepengarna av kommunen till driften. Skattepengarna används för att privatisera vår gemensamma verksamhet.

Vänsterpartiet vill att invånarna får återta makten över den gemensamma egendomen. Den gemensamma sektorn ska ägas gemensamt, utan vinstintresse och ha demokratisk insyn. Men den kommunala verksamheten behöver på många områden utvecklas och förbättras. Det ska ske i nära samverkan med stockholmarna och med personalen. Beslut om resurser och övergripande målsättningar ska formuleras politiskt, men sedan är det anställda och brukare som med profession, kunskap och engagemang ska stå för innehållet. Arbetsformerna ska vara olika och de ska finnas stor mångfald i inriktning på verksamheten i skolor, vårdformer och boendeformer. Vänsterpartiet vill också pröva en modell med självförvaltning i en del av kommunens verksamheter.

Idag byggs nästan bara dyra bostadsrätter. Under 2000 byggdes i hela Stockholm bara 60 vanliga hyreslägenheter. De stora byggbolagen tjänar bra, medan bostadskön växt till 75 000 personer. Vänsterpartiet vill satsa på fler kommunala hyreslägenheter som ska byggas till rimliga priser. Vänsterpartiet vill omedelbart stoppa utförsäljningen av allmännyttan till bostadsrätter eller privatvårdar. De stora vinsterna från de genomförda försäljningarna ska användas till att köpa nya fastigheter i innerstaden. Marken ska ägas av kommunen. Mark som sålts till privata bolag ska i möjligaste utsträckning köpas tillbaka, för att användas till att bygga hyreshus och till allmänna ändamål.

Inga vinstdrivande bolag ska få bedriva vård och omsorg. Äldreomsorgen i Stockholm drivs idag av en handfull stora aktienoterade vårdbolag, men finansieras med skattemedel. Den nya modellen för hemtjänst kommer att kosta mer än den gamla. För detta får man inte en enda timme mer hemtjänst. Vänsterpartiet vill i stället ha verklig valfrihet inom hemtjänsten, vilket innebär tillräckliga resurser för att fylla behoven. Man ska få välja vad hemtjänsten ska göra och hur arbetet ska förläggas.

Vem tjänar på barnen?

Idag finns allt fler privatskolor i Stockholm. De beviljas tillstånd utan kontakt med stadsdelsnämnderna, som har ansvaret för grundskolan. Det startas i Stockholm skolor utan skolgård, utan lämpliga lokaler för praktiska ämnen, utan skolhälsvård, med för få behöriga lärare. Flera tar inte emot barn med behov av särskilt stöd. Skolorna ska granskas av Skolverket, som erkänner att man inte hinner med detta. Skolorna drivs av några stora koncerner, som öppnar skolor över hela landet och har en uttalad målsättning att verksamheten ska ge en ekonomisk avkastning. Av skattemedlen till

ning att verksamheten ska ge en ekonomisk avkastning. Av skattemedlen till skolorna hamnar alltså en del i aktieägarnas fickor. Vänsterpartiet vill att skolorna ska ägas gemensamt, men att verksamheten ska drivas på många olika sätt. Utökat inflytandeför elever och föräldrar är en viktig förutsättning.

När det gäller förskolor, gynnas de privata idag ekonomiskt framför de kommunala. Vänsterpartiet anser att kommunen ska ha beslutanderätt om förskolor och skolor i det egna området.

Många parklekar och fritidsgårdar är nu nerlagda eller utlagda till olika entreprenörer,

Vi måste återupprätta fritidsverksamheten för barn och ungdomar i alla delar av staden.

Ungdomarna ska själva vara med och utforma och driva verksamheten i många "Ungdomens Hus", som ska ägas och finansieras av kommunen. Parklekarna ska återtas i kommunal drift.

I ett solidariskt Stockholm äger vi Stockholm tillsammans!

Vänsterpartiet vill

- ✂ att invånarna får återta makten över den gemensamma egendomen
- ✂ satsa på fler kommunala hyreslägenheter som ska byggas till rimliga priser.
- ✂ omedelbart stoppa utförsäljningen av allmännyttan till bostadsrätter eller privata bolag
- ✂ ha verklig valfrihet i hemtjänsten, vilket innebär tillräckliga resurser för att fylla behoven
- ✂ att kommunen ska ha beslutanderätt om skolor i det egna området.

Demokrati

Den sociala nedrustningen har lett till att Stockholm blivit en alltmer segregerad stad. Känslan av utanförskap ökar bland stora grupper av människor samtidigt som klyftorna mellan människor och olika stadsdelar blir allt större. En minskad tilltro till det politiska systemet hotar på sikt att underminera demokratin. Därför är kampen mot arbetslöshet, segregation, sociala orättvisor och kvinnors underordning avgörande för folkstyrets och demokratins överlevnad.

Demokrati förutsätter aktiva och engagerade medborgare. Därför måste människor få reella möjligheter att påverka politiken. Utförsäljningen av våra gemensamma tillgångar har lett till att stockholmarna blivit kunder på en vårdmarknad, en skolmarknad, en kulturmarknad, en fritidsmarknad och en bostadsmarknad. Plånboken, inte behoven, styr. Det demokratiska inflytandet har därmed försvagats och det politiska ansvaret har blivit otydligt.

Ett demokratiskt förhållningssätt innebär att elever kan påverka sin skola, att hyresgäster kan påverka sitt boende, att föräldrar kan påverka barnomsorgen, att äldre och deras anhöriga kan påverka äldreomsorgen, att anställda kan påverka sin arbetssituation osv. Demokrati och delaktighet innebär inte bara brukarinflytande i stadens verksamheter och delaktighet i nämndemas arbete. Minst lika viktig är

verksamheter och delaktighet i nämndemas arbete. Minst lika viktig är föreningsaktivitet. Genom föreningsaktivitet känner man också delaktighet. Därför är det så viktigt att staden på olika sätt bidrar till ett aktivt föreningsliv genom föreningsbidrag och bra samlingslokaler.

Utanförskapet är det största hotet mot vår demokrati och skapas av arbetslöshet, segregation och inkomstklyftor. Utanförskapet motverkas genom ett solidariskt samhälle där klyftor mellan människor minskar, där alla känner sig behövda och har makt och inflytande.

Ytterstadssatsningen startades under den förra mandatperioden för att öka demokratin. De boende i områdena skulle själva avgöra hur stadsdelen skulle kunna förbättras. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att de boende själva avgör vilka förbättringar som behöver göras. Lika viktigt som den fysiska upprustningen är att få igång ett socialt och kulturellt engagemang i bostadsområdet.

Makten ska finnas lokalt

Stadsdelsnämnderna infördes i Stockholm för att stärka och utveckla den lokala demokratin. Konkurrensutsättning, besparingar och privatiseringar har resulterat i att en del verksamheter lagts ner. Det gäller framför allt kultur- och fritidsverksamhet, men även öppenvård, öppna förskolor, medborgarkontor och familjecentraler. Det lokala samarbetet har försvårats när verksamheter har centraliserats. Detta innebär att den lokala demokratin har urholkats.

I ett solidariskt Stockholm kan alla vara med och påverka!

Vänsterpartiet vill

- ✍ överföra makt från centrala nämnder till stadsdelsnämnderna
- ✍ införa direktval till stadsdelsnämnderna
- ✍ stärka brukarinflytandet genom brukarråd, lokala styrelser eller självförvaltning
- ✍ ge invånarna rätt att väcka förslag och lägga motioner till stadsdelsnämnderna
- ✍ utveckla medborgarkontoren

Stockholms stads ekonomi

Ett solidariskt Stockholm är den viktigaste frågan för vänsterpartiet. Prioriterade grupper är barn, ungdomar och äldre. Övergripande prioriterade områden är välfärd, demokrati, bostäder och miljö.

Stockholms ekonomi är god men resurserna kan fördelas på ett mer rättvist och solidariskt sätt. I takt med att höginkomsttagarna får det allt bättre ökar klyftorna i Stockholm. Arbetslösa och låginkomsttagare har fått svårare att få pengarna att räcka till. Neddragningar och nedläggningar av fritids- och dagverksamheter, taxehöjningar på idrotts- och badanläggningar, minskning av kolloplatser och liknande åtgärder har bekostat skattesänkningar som huvudsakligen kommit höginkomsttagarna till del.

Klassklyftorna måste nu minska. Stadens resurser måste fördelas från dem som har till dem som inte har. En sådan omfördelning görs genom skatten. En skattehöjning innebär att Stockholm återigen kan satsa på verksamheter som kommer alla till del. En solidarisk politik som ger staden resurser att satsa på dem som saknar arbetsinkomster: barn, arbetslösa, äldre, hemlösa och missbrukare. Stockholm behöver ett systemskifte till en politik där solidaritet går före profit. I ett sådant systemskifte ingår ett resursfördelningssystem som innebär att stadsdelsnämnderna får ekonomiska resurser efter behov.

Stockholms ekonomiska förutsättningar

Under några års tid har Sverige befunnit sig i en högkonjunktur. Det har inneburit att staten haft möjlighet att genomföra skattesänkningar och flera reformer som ökat människors inkomster. Samtidigt har statsbidragen till kommunerna ökat. Många av reformerna och ökade statsbidragen är ett resultat av vänsterpartiets samarbete med regeringen. Från och med halvårsskiftet 2001 får Stockholm åtskilliga miljoner i riktat statsbidrag till förskola och skola, ett direkt resultat av vänsterpartiets krav på en statlig ekonomisk satsning på skolan.

I Stockholm är fler människor i arbete och socialbidragskostnaderna har minskat. Det medför att stadens inkomster är goda och ökar från år till år. Trots detta har flera av Stockholms invånare fått det sämre, servicen har försämrats och avgifter har höjts. Under åren 1999-2002 har skatten sänkts med totalt 95 öre. Det motsvara ungefär halva kostnaden för förskolan och är dubbelt så mycket som hela Stockholms kulturverksamhet kostar.

I ett solidariskt Stockholm minskar klyftan!

Vänsterpartiet vill

- ✍ utveckla den kommunala servicen
- ✍ avbryta konkurrensutsättningar och andra former av privatiseringar av kommunal verksamhet

En god personalpolitik

Stadens viktigaste resurs är de anställda. Det är den anställda som i mötet med brukaren är den yttersta garantin för att stadens verksamhet är av hög kvalitet. För detta krävs trygghet i anställningen och möjlighet att påverka.

Stockholms stad kan inte längre betraktas som en god arbetsgivare. Avknoppning, konkurrensutsättning och utmaningsrätt ligger som grund till detta. Detta är ingen god grund för en bra personalpolitik. Det leder till utbrändhet och andra, såväl psykiska som fysiska, sjukdomar. Följden blir allt fler långtidssjukskrivningar. Många orkar inte arbeta kvar till pensionsåldern. Stadens personalpolitik ska inriktas på att de anställda ska vilja arbeta kvar och nya anställda rekryteras. Trenden måste vändas så att de anställda återigen känner trygghet, arbetsglädje och stolthet för att arbeta i Stockholms

ställda återigen känner trygghet, arbetsglädje och stolthet för att arbeta i Stockholms stad.

En god personalpolitik innebär att utmaningsrätten tas tillbaka, konkurrensutsättning stoppas och framtvingande av avknoppning upphör. Detta ger hela personalen trygghet och arbetsro. En bra personalpolitik innebär en översyn av hela personalens arbetssituation ur en jämställdhetsaspekt, mångfaldsaspekt, låglöneaspekt och trygghetsaspekt. En god personalpolitik innebär också rätt till utbildning och kompetenshöjning för stadens alla personalkategorier.

En viktig princip är yttrandefriheten. Stadens anställda har en självklar rätt att använda sig av sin yttrandefrihet både när det gäller att föreslå förbättringar inom verksamheterna och när det gäller att kritisera chefer eller politiska partiers agerande. Denna rätt ska kunna utövas fritt utan risk för repressalier. Yttrande- och meddelarfriheten skall omfatta även företag som staden upphandlar.

Stadens lönepolitik ska inriktas mot att minska de stora löneklyftorna. Det innebär bl.a. ett stopp för de höga chefslönerna, att förmånsbilarna avskaffas och att lika lön för lika eller likvärdigt arbete ska uppnås. Principen om lika lön för lika arbete ska vara vägledande för all lönesättning inom staden. Vid förhandlingar ska särskilda kvinnopotter införas. Kartläggning av löneskillnaderna och arbetsvärdering ska genomföras och en handlingsplan för ökade kvinnolöner tas fram.

Staden har genomfört ett projekt med sex timmars arbetsdag inom några verksamheter. Projektet visade att utöver nya jobb - ca hälften av den förkortade arbetstiden har ersatts genom att deltidssarbetande har fått heltidsarbete och tidigare arbetslösa eller övertaliga har fått jobb - har det också medfört att sjukskrivningarna har minskat mer än dubbelt så mycket än på jämförbara arbetsenheter i hela staden, att övertiden har minskat, att arbetsmiljömässiga och organisatoriska förbättringar har skett och att kvaliteten har höjts. Nu är det dags att införa en generell arbetstidsförkortning i Stockholms stad.

I ett solidariskt Stockholm är normalarbetstiden 6 timmar per dag!

Vänsterpartiet vill

- ✍ införa kortare arbetstid
- ✍ upprätta en handlingsplan för att öka kvinnolönerna
- ✍ minska löneklyftorna
- ✍ garantera den kommunala personalen yttrandefrihet

Arbete för alla - en rättighet

Stockholm har under flera år varit inne i en högkonjunktur vilket gör att arbetslösheten är lägre än genomsnittet i Sverige. Samtidigt har flera stora företag börjat varsla om uppsägning. Oavsett konjunkturläge finns det grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Personer med utländsk bakgrund, svenska såväl som utländska medborgare, är nästan dubbelt så ofta arbetslösa som svenskar utan utländsk bakgrund. Att grupper av människor står utanför arbetslivet är en stor orsak till segregation.

Vänsterpartiet vill minska klyftan mellan olika grupper i Stockholm. Arbete åt alla är en rättighet!

Kortare arbetstid

I Sverige har vi jämförelsevis långa normalarbetstider. Det är dags att ta ett steg för kortare arbetstid. Sjukskrivningar håller på att växa till ett stort samhällsproblem och samhället måste få bukt med detta. Förutom att kortare arbetstid är en välfärdsreform som förbättrar hälsa och livskvalitet för människor ökare detta också jämställdheten mellan kvinnor och män. Vänsterpartiet har under tidigare mandatperioder drivit igenom försök med kortare arbetstid i staden. Vi vill fortsätta med detta och också minska arbetstiden generellt för alla.

Satsa på arbetsmarknadsåtgärder

I Stockholm har den borgerliga majoriteten under flera år dragit ned på stödet till arbetsmarknadsåtgärder. Högkonjunkturen har dock dolt dessa neddragningar. Vänsterpartiet vill i synnerhet under goda tider satsa på att öka utbildningsnivån i samhället. Kortutbildade och personer med en gammal oanvändbar utbildning måste ges möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden, samtidigt som det måste vara lätt att studera vidare för den som är i arbete.

Människor med funktionshinder är en grupp som lätt glöms bort. Vänsterpartiet menar att även arbetshandikappade och psykiskt funktionshindrade måste ha en meningsfull sysselsättning, i första hand ett anpassat arbete.

Fortsätt framgångsrika projekt

Att få ut ungdomar i arbete är en mycket viktig framtidsfråga. Om ungdomarna som lämnar skolan känner att samhället inte behöver dem riskeras hela samhällets framtid. Vänsterpartiet arbetar för att alla ungdomar ska ges samma chanser till arbete eller fortsatta studier. Tidigare drev staden projekt som "Gröna Jobb", där ungdomar gjorde viktiga insatser för staden och samtidigt fick en ersättning som det gick att leva på. Vänsterpartiet vill förnya dessa satsningar.

I ett solidariskt Stockholm har alla en meningsfull sysselsättning!

Vänsterpartiet vill

- ✍ öka stadens satsningar på arbetsmarknadsåtgärder, centralt såväl som i stadsdelsnämnderna
- ✍ inleda projekt för kortare arbetstid
- ✍ att staden utökar samarbetet med arbetsförmedlingarna för att hitta nya vägar till arbetsmarknaden
- ✍ öka möjligheter till vuxenutbildning

Integration eller segregation?

Trots att Stockholm har blivit en allt mer välmående stad så ökar klyftorna mellan människor. Människors villkor är så olika att den sociala, ekonomiska och kulturella sammanhållningen slås sönder. I vissa delar av ytterstaden har nära 40% av invånarna fått socialbidrag, mot bara några procent i innerstadsdelarna. Den borgerliga majoritetens bostadspolitik försämrar situationen ytterligare och spär på utvecklingen mot en mer segregerad stad. Utförsäljningen måste stoppas! Den ökande segregationen är en starkt bidragande orsak till vantrivsel och utanförskap, vilket i sin förlängning hotar demokratin. Vänsterpartiet vill därför utjämna klyftorna mellan olika grupper av människor i Stockholm.

Flyktningmottagande och SFI – en start för integrationen

Ett flyktningmottagande med hög kvalité är en förutsättning för ett lyckat integrationsarbete. En fungerande undervisning i Svenska för invandrare (SFI) är en förutsättning för att nyanlända flyktingar ska kunna komma in på arbetsmarknaden eller fortsätta att studera. Utbildningen bör individualiseras och ett flertal olika utbildningar i svenska anpassas efter utbildningsnivåer, språkgrupper och andra förutsättningar. Det är viktigt att snabbt ta tillvara flyktingars tidigare utbildningar och yrkeserfarenheter. Alla stadens förvaltningar och bolag ska erbjuda SFI-studerande lämpliga och utvecklande praktikplatser.

Rätten till arbete

Vägen till integration går via arbetsmarknaden och språket. Många sållas idag bort enbart på grund av efternamnet, vilket vänsterpartiet vill sätta stopp för genom att göra försök att avidentifiera ansökningshandlingar. Tvåspråkighet ska också vara en merit vid anställning.

Satsa på integration

De starkt segregerade skolor och förskolor som finns i Stockholm underlättar inte för barn att lära sig svenska eller att de ska bli reellt tvåspråkiga. Enspråkiga förskoleavdelningar och enspråkiga klasser ska vara integrerade i skolor med svenskspråkiga elever för att barnen ska lära sig svenska på ett bra sätt och för att det ska finnas ett socialt liv med barn från olika kulturer, den typen av integrering finns det goda erfarenheter av på flera håll i Stockholm. Modersmålsundervisning i skolan och modersmålsstöd i förskolan ska vara en rättighet.

Föreningslivet är en viktig samarbetspartner i stadens integrationsarbete. Det är stadens uppgift att se till att föreningslivet får goda ekonomiska förutsättningar att verka samt att föreningarna får tillgång till billiga och ändamålsenliga lokaler. Kultur- och idrottsutövning är andra positiva och integrerande aktiviteter. Biblioteken ska ges

resurser att utvecklas till lokala kulturcentra med rika möjligheter till kultur på olika invandrarspråk.

I ett solidariskt Stockholm är alla behövda och delar på makt och ansvar!

Vänsterpartiet vill

- ✂ samordna svenskundervisningen och praktiken inom flyktingintroduktionen
- ✂ införa diskrimineringsklausuler mot diskriminering i upphandlad verksamhet
- ✂ åstadkomma att stadens anställda på olika nivåer i organisationen ska avspegla befolkningens sammansättning.
- ✂ motverka en segregande bostadspolitik
- ✂ verka för allas rätt till arbete och satsa på bra arbetsmarknadsprojekt
- ✂ stödja kultur- och föreningsliv i alla stadsdelar

Komvux och SFI

Inriktningen för SFI-undervisningen är att anpassa undervisningen efter varje individs behov: de elever som saknar eller har mycket lite skolutbildning från sitt hemland ska få extra stöd, undervisningen ska kombineras med praktik för arbetslivserfarenheter, eleverna ska komma i kontakt med svensktalande och de egna erfarenheterna ska tas tillvara i undervisningen. Det är i mötet med svenskar, t.ex. på praktikplatser, som det är lättast att ta till sig det nya språket. Det ska också finnas möjlighet att ha SFI-undervisning, eventuellt kombinerad med praktik, som heltidssysselsättning. Det är viktigt att också de kvinnor som inte arbetar utanför hemmet deltar. En förutsättning är då att undervisningen kan bedrivas i närområdet.

En bra SFI-organisation slogs sönder när SFI-undervisningen konkurrensutsattes. Trots stora protester från både elever och lärare fullföljdes upphandlingarna. Av de SFI-skolor som tidigare funnits i staden var det bara en som fick fortsätta efter upphandlingen. Övriga lades ned och ersattes huvudsakligen av nya privatägda verksamheter. Verksamheten har inte bara blivit mycket sämre för de studerande, privatiseringen har kostat Stockholm många miljoner. När kontrakten går ut anser vänsterpartiet att SFI:n återigen ska bli kommunal. SFI-undervisningen måste då samordnas med flyktingmottagandet.

Komvux

Den kommunala vuxenutbildning är viktig för alla dem som inte fullföljt ungdomsutbildning, som valt fel i ungdomen eller som har inaktuella eller bortglömda skolkunskaper. Det ska finnas fler chanser till utbildning för den som av olika anledningar inte utbildat sig i ungdomen. I den kommunala vuxenutbildningen måste elevernas egna erfarenheter och kreativitet tas tillvara i undervisningen. Utbildningen ska givetvis utgå från ett demokratiskt och jämställt arbetssätt.

I Stockholm förbereds nu för fler privata komvuxskolor. Det innebär att det blir svårt att garantera en bra kvalitet när utbildningen delas upp på flera anordnare och

risken är stor att anordnare tvingas lägga ned samtidigt som det inte finns platser hos andra anordnare. Stockholms vuxenutbildning är bra men kan förbättras. Möjligheten till detta minskar om utbildningarna delas upp på fler händer.

I och med att arbetslösheten sjunker minskar efterfrågan på kommunal vuxenutbildning. Samtidigt finns det fortfarande flera långtidsarbetslösa och många korttidsutbildade. Insatser måste göras för att erbjuda dessa utbildning. Då är det vansinne att lägga ned fungerande komvuxskolor. Komvux ska utvecklas inte avvecklas! Solidariskt Stockholm finns det en bra kommunal SFI-verksamhet!

Vänsterpartiet vill

- ✗ erbjuda SFI-undervisning i de studerandes närområde
- ✗ att SFI-skolorna ska vara offentliga
- ✗ ha en sammanhållen SFI-undervisning som inte splittras upp mellan olika anordnare
- ✗ utöka den uppsökande verksamheten för att nå nya studerande
- ✗ bevara Stockholms komvux

Gymnasieskolan

Gymnasieskolan ska vara en skola för alla, ta emot alla och ge alla en faktisk möjlighet att klara studierna. Eleverna måste själva vara med och sätta mål och lägga ett arbetsschema. Ju mer eleverna är delaktiga i planeringen av sitt eget lärande desto bättre fungerar undervisningen. I samverkan med elever, föräldrar och omgivande samhälle ansvarar skolan för att undervisningen fungerar även för de elever som kommer från socialt utsatta eller läsovana miljöer eller miljöer där man inte talar svenska. Skolhälsovården behöver resursförstärkning så att den kan arbeta förebyggande.

Skolan måste arbeta för att stärka flickors självförtroende. Skolans personal måste få utbildning för att kunna förebygga pojkars våld mot flickor och för att hantera detta när det sker.

Det behövs gymnasieskolor i fler delar av Stockholm. För att ge plats åt privatskolor har flera kommunala gymnasieskolor lagts ned. Dessa måste starta igen. För att alla skolor ska vara attraktiva och bra krävs att skolorna får resurser efter sina behov. Skolpengen ersätts av ett fördelningssystem som följer elevernas behov.

Antagningssystemet och betygen

Gymnasieelever ska inte behöva resa långa vägar varje dag till sin skola utan det borde vara en självklarhet att de elever som vill ska ha möjlighet att läsa på en skola i sin nära omgivning, och att varje gymnasieskola uppfyller sina elevers behov och önskemål.

Antagningssystemet ska i huvudsak bygga på en närhetsprincip Ett visst antal platser på varje skola kan reserveras för elever från andra delar av staden. Programutbudet ska anpassas efter elevernas förstahandsval. Det ska inte vara betygen

ska anpassas efter elevernas förstahandsval. Det ska inte vara betygen som avgör vilket program man får gå på. Utvecklingssamtal ska hållas även på gymnasiet.

Privatskolor

Skolan ska drivas i offentlig regi. Privata alternativ är ingen förutsättning för valfrihet och mångfald utan valfrihet och mångfald uppnås när alla föräldrar och barn kan få den skolgång som de önskar. Den offentligt drivna skolan måste fortsätta anpassa sig till de önskemål som finns och kommunen måste också vara beredd att stödja denna anpassning. Fristående skolor utgör ett hot mot den kommunala gymnasieskolan i och med att det blir svårare att helhetsplanera samtidigt som fristående skolor tenderar att utarma den offentliga skolan och öka segregeringen.

Elevdemokrati

Det är inte enbart en trygg arbetsmiljö och bra ämnesundervisning som är en förutsättning för kunskapsutveckling och utveckling av social kompetens hos eleverna. En förutsättning är också att eleverna själva får ta ansvar för sin egen inläring och sin skola. En utvecklad elevdemokrati är nödvändig och elevdemokratin måste öka, t.ex. genom införande av lokala styrelser med elevmajoritet.

I ett solidariskt Stockholm är det elevernas val som styr undervisningen!

Vänsterpartiet vill

- ✍ ge skolorna resurser efter behov
- ✍ ändra antagningssystemet
- ✍ införa platsgaranti på de flesta gymnasieprogram
- ✍ förhindra nya etableringar av privatskolor
- ✍ satsa på och utveckla utvecklingssamtalen
- ✍ anordna jämställdhetsutbildning för skolans personal

Grundskolan

Vänsterpartiet vill ha en likvärdig tioårig grundskola för alla barn. I skolan ska demokrati, jämlikhet och solidaritet råda. Skolan måste aktivt arbeta för jämställdhet genom att bl.a. välja könsneutrala läromedel och genom att uppmuntra val som inte är typiska för kön. Skolan ska utgå från elevens egna behov och förutsättningar samt arbeta ämnesövergripande. Nya pedagogiska metoder måste prövas.

Skolan är det enda som är gemensamt för alla barn. Oavsett social situation så går alla barn i skolan. Det innebär ett stort ansvar för skolan. Förutom det självklara uppdraget att ge barnen en bra kunskapsgrund är det i skolan som skillnaderna mellan barn kan utjämnas. Skolan har en viktig kompensatorisk roll för att minska klyftan mellan barn med olika förutsättningar.

Lusten till lärandet ska stå i centrum i Stockholms skolor. Barn är kunskapssökande och detta måste tas tillvara. Små barn ska inte utsättas för stora krav och press genom svåra prov och skriftliga omdömen. Ett dåligt provresultat eller ett negativt omdöme kan förstöra barnets självförtroende och lust att inhämta kunskap. Utvecklingssamtal är ett mycket viktigt instrument för att elev och förälder ska få kunskap om vilka områden som kan behövas förbättras.

Ämnet Idrott och Hälsa behöver utvecklas. Eleverna bör få minst en daglig motionstimme.

Jämställdhet

Skolan spelar en viktig roll för att forma barns och ungdomars värderingar. Ett område som kräver ökad uppmärksamhet är jämställdheten. Jämställdheten måste omfatta även flickor och pojkar och hur stadens resurser fördelas. Stockholm måste arbeta med att utveckla pedagogiken så att flickor och pojkar får lika stort utrymme att utvecklas i skolan och med att ingripa mot och förebygga sexuella trakasserier. Skolornas jämställdhetsplan måste utvecklas till att även omfatta eleverna.

En trygg arbetsmiljö

I skolan idag finns ett hårt tryck på eleverna. Mobbning, sexism/sexuella trakasserier och rasism är ett stort problem. Problem som skolorna inte alltid tar tag i. Staden ska därför ta fram en övergripande handlingsplan för hur detta ska kunna motverkas samt anordna utbildningar för stadsdelsnämndernas och skolornas personal. Skolornas mobbningsplaner måste tas fram i samarbete med eleverna. Alla elever har rätt till en skolgång där de slipper känna sig kränkta. En förbättrad arbetsmiljö bidrar också till ett lugnare klimat där eleverna trivs. Skolan är elevernas arbetsplats och eleverna måste få mer att säga till om även när det gäller arbetsmiljön.

Resurser

I det solidariska samhälle som vänsterpartiet strävar efter måste alla barn ges de resurser som de behöver för att klara sina skolgång. Skolpengssystemet måste ändras så att skolan får resurser efter elevernas behov istället för samma peng per elev. Det nuvarande skolpengssystemet leder också till en "marknadsanpassning" av skolorna, som tvingas tävla med varandra för att bli "populära" och locka till sig elever. Vänsterpartiet menar att skolpengssystemet måste ändras så att skolorna kan koncentrera sig på sin verksamhet och inte på marknadsföring.

Betygen

Kunskaper kan inte mätas på ett objektivt sätt och betyg kan därmed aldrig bli helt rättvisande. Betyg bidrar dessutom till konkurrensen i samhället. Eftersom betyg avspeglar klasskillnader i samhället är de både orättvisa i sig och ett hinder för en

speglar klasskillnader i samhället är de både orättvisa i sig och ett hinder för en utveckling mot ett mer jämlikt samhälle. Stockholms skolor måste så långt som möjligt vara betygsfri. Skriftliga omdömen ska, enligt skollagen, lämnas ut när föräldrarna begär detta men målet är att alla föräldrar och elever ska anse att utvecklingssamtalet är så bra att det räcker.

Privatskolor

Skolan ska drivas i offentlig regi. Det garanterar att alla barn får en likvärdig utbildning och de kunskaper som de behöver för att kunna gå vidare i livet. Vi måste ha en god skola med valfrihet och mångfald för alla. Stockholms skolor ska inte kunna knoppas av och övergå i privat drift. Däremot ska rektorer, personal, elever och skolråd som vill utveckla sin skola få göra det. Föräldrarna måste få ett större inflytande i skolan och måste kunna påverka även skolans inriktning. Mer av beslutanderätten över skolan måste delegeras till de lokala styrelserna. De två kommunala föräldrastyrda skolor som idag finns i Stockholm är utmärkta exempel på att föräldrastyrelser är bra för skolutveckling. Eleven är expert på sitt eget lärande och måste få inflytande över sitt lärande och sin lärandesituation. Det innebär både större delaktighet i klassrummet och större delaktighet i skolan.

Mer vuxna i skolan

Lärare upplever en stor stress i sitt arbete, arbetsbelastningen är hög. Redan nu finns en stor lärarbrist i Stockholm. Hittills har ansträngningarna för att locka fler till läraryrket stannat vid löneökningar. Visserligen är lönen en viktig faktor när det gäller val av yrke men lönen kan inte kompensera den otrivsel som många känner p.g.a. stressen och känslan av otillräcklighet. Lärartätheten kan inte öka så länge det finns en lärarbrist men lärarbristen hindrar inte att personaltätheten i skolan ökar. Om alla lärare kunde avlastas genom ytterligare en vuxen i klassrummet skulle arbetssituationen i skolan bli bättre, stressmomentet mindre och läraryrket skulle bli mer attraktivt. Det är viktigt att varje skola har all den kringpersonal som behövs för att läraren ska kunna ägna sig åt det som den är utbildad för: pedagogik. Studie- och yrkesvägledare, kamratstödjare, elevassistenter, kuratorer, sjuksköterskor m.fl. behövs i skolan. I solidariskt Stockholm finns det mer vuxna i skolan!

Vänsterpartiet vill

- ✍ förhindra nya etableringar av privatskolor
- ✍ ge alla barn rätt till en kommunal skola i närområdet
- ✍ satsa på fler vuxna i skolan och mindre undervisningsgrupper
- ✍ ersätta skolpengen med ett fördelningssystem som följer barnens behov
- ✍ utöka elev- och föräldrainflytandet
- ✍ satsa på utvecklingssamtal
- ✍ anordna jämställdhetsutbildning för skolans personal

- ✍ garantera simundervisning för alla barn senast i årskurs 5
- ✍ införa möjlighet till daglig motion under skoldagen

Förskola och skolbarnsomsorg

Barnomsorgen behöver en rejäl resursförstärkning för att kunna upprätthålla en bra kvalitet med mindre barngrupper och högre personaltäthet så att varje barn blir sett och bekräftat. Förskolan måste ha möjlighet bedriva en bra pedagogisk verksamhet där leken står i centrum. Ett mål att sträva mot är högst tolv barn i småbarnsgrupper och 15 barn i syskongrupper.

Barn är olika och har olika förutsättningar och behov. Om vi ska kunna minska klyftorna mellan barn måste Stockholm ha en barnomsorg som är bra för alla barn. Då kan inte alla förskolor få lika mycket pengar. Systemet för fördelning av resurser till förskolan måste följa barnens behov. Språkträning och modersmålsstöd måste vara en naturlig del av förskolan för alla barn som har ett annat modersmål än svenska.

Antalet privata förskolor ökar. Vänsterpartiet är av den åsikten att förskolor som drivs i vinstsyfte inte ska få tillstånd att starta. Villkoren för den privata barnomsorgen får inte vara bättre än för den kommunala. Inom den kommunala barnomsorgen måste det finnas flera olika pedagogiska alternativ, såsom Montessori, Waldorf och Ur och skur. Man ska inte behöva vända sig till en privat förskola för att få den pedagogik som man vill ha för sitt barn. Föräldrainfly tandet på förskolan måste öka genom t.ex. föräldraråd.

Skolbarnsomsorg

Fritidsverksamhet är viktig i en tid där allt fler föräldrar arbetar. Alla barn behöver en stimulerande fritid efter skolan tillsammans med sina klasskamrater. Skolbarnsomsorgen har under de senare åren mer och mer integrerats i skolans lokaler. Detta medför ofta en trångboddhet som är jobbig för barnen. I en del av stadens skolor tvingas barnen tillbringa hela dagen i samma trånga klassrum. Ingen vuxen skulle acceptera en så dålig arbetsmiljö. Det är inget fel i sig på lokalintegrering men en sådan måste göras ur verksamhetsperspektiv och inte ur budgetperspektiv.

Barngrupperna inom skolbarnsomsorgen är alldeles för stora och vuxentätheten är katastrofalt låg. Det är inte ovanligt med cirka 50 barn på tre vuxna, ibland i trånga och dåliga lokaler. Tillräckligt stora lokaler som enbart är till för fritidsverksamheten och mindre barngrupper behövs för en bra verksamhet.

Även barn i år 4-6 har rätt till fritidsverksamhet, organiserad i fritidsklubbar. I Stockholm fungerar denna verksamhet på flera olika sätt. Vissa skolor bedriver fritidsklubbar i egen regi medan andra skolor har föräldradrivna fritidsklubbar. För vänsterpartiet är det viktigt att alla skolbarn upp till skolår sex har tillgång till en bra fritidsverksamhet efter ordinarie skoltid.

I ett solidariskt Stockholm är barngrupperna betydligt mindre än i dag!

Vänsterpartiet vill

- ✍ barngruppernas storlek ska vara högst 12 barn i småbarnsgrupper och 15 i syskongrupper
- ✍ ge alla barn rätt till en kommunal förskoleplats i närområdet
- ✍ att förskolans resurser ska följa barnens behov
- ✍ ha ett brett urval av förskolor med olika pedagogik och arbetssätt
- ✍ utöka föräldrainflytandet
- ✍ att alla barn upp till skolår sex ska ha tillgång till bra fritidsverksamheter
- ✍ utbilda fler förskollärare och fritidspedagoger

Barn och unga

Stockholm är en segregerad stad där barn har olika uppväxtvillkor. Det är en stor skillnad mellan dem som har och dem som inte har. Runt 25 procent av barnen i Stockholm växer upp i fattiga familjer. Vänsterpartiet vill minska klyftan mellan barn i Stockholm.

Barns uppväxtvillkor påverkas av föräldrarnas möjligheter och livssituation. Därför måste arbetet för en bättre stad för barn och ungdomar föras på två plan. Dels genom en satsning på arbete för alla, dels genom direkt riktade insatser till barn och unga. I det indirekta arbetet med barns välfärd är naturligtvis arbetet mot segregation, för bostäder, trygga bostadsområden, vuxenutbildning och för arbetstillfällen viktigt. I det direkta arbetet ingår barnomsorg, skola, skolbarnsomsorg, fritidsverksamhet och ungdomsdemokrati.

Barns och ungdomars fritid

Den nedmontering av barns och ungas fritidsverksamheter som skett under de senaste åren har inneburit att gator och torg blir samlingsplats istället för fritidsgården eller Ungdomens hus. I kombination med att även parklekar och öppna förskolor lagts ned innebär det att både små och stora barn förlorat sina fritidssysselsättningar. Stadsdelsnämnderna måste därför få resurser för att återigen kunna satsa på fritidsgårdar, parklekar, öppna förskolor, tjejgrupper och andra verksamheter för barn och unga. När stadsdelsnämndernas barn- och ungdomsverksamhet byggs upp igen måste ungdomarna vara med och avgöra om de behöver fritidsgårdar eller kvartersgårdar, replokaler eller caféer. Ungdomsråd ska uppmuntras och få ett reellt inflytande över alla frågor som berör dem. För att underlätta för ungdomarna vill vänsterpartiet göra det möjligt för ungdomsråd att söka extra pengar för olika verksamheter.

Kollo

Alla barn i Stockholm ska ha rätt att åka på kollo. Verksamheten är mycket uppskattad och har en mer än hundraårig tradition. I vänsterpartiets Stockholm får alla barn som vill åka på kollo och avgiften ska sättas efter föräldrarnas inkomster.

Barnkonventionen

Stockholm har ett handlingsprogram för arbetet med barnkonventionen. Vänsterpartiet anser att detta program är viktigt och att det måste följas. Barnens bästa ska komma i främsta rummet. Barn ska få ökat inflytande, i takt med ålder och mognad. Alla beslut ska prövas ur ett barnperspektiv.

I ett solidariskt Stockholm skall alla barn ges samma förutsättningar och möjligheter!

Vänsterpartiet vill

- ✂ utjämna skillnader i barns uppväxtvillkor
- ✂ ha fritidsgårdar, parklekar och öppna förskolor i alla stadsdelar
- ✂ ge ungdomar inflytande
- ✂ ha en särskild ungdomsbudget som ungdomarna själva beslutar om
- ✂ alla barn som vill ska kunna åka på kollo
- ✂ följa handlingsprogrammet för barnkonventionen

Utsatta barn

Stockholm är en bra stad att vara barn i jämfört med många andra storstäder i Europa, men det är uppenbart att barns utsatthet har ökat. Segregationen samt de stora barngrupper på förskolan och de stora klasser i skolan påverkar barnen. Dessutom har fritidsgårdar, parklekar och öppna förskolor lagts ned eller fått begränsade öppettider och antalet fältassistenter och kamrattstödare minskat. Detta leder till ökade sociala problem, som stadsdelsnämnderna inte har resurser att ta hand om. Lösningen är inte fler poliser utan fler vuxna som tar ansvar, pratar med ungdomarna och visar att de bryr sig. Flera fältassistenter i varje stadsdel ska vara en självklarhet.

Besparingar inom familjevården och restriktioner för placeringar av unga har redan inneburit att ungdomar som har sociala problem inte får den hjälp och stöd som de behöver. För vänsterpartiet är det självklart att stora satsningar ska göras på barn och ungdom.

Ungdomar som missbrukar

Ungdomar som missbrukar eller befinner sig i riskzonen för missbruk måste få stöd och hjälp snabbt och det är viktigt att arbeta med deras nätverk. Barn som av olika anledningar far illa i vår stad ska få den hjälp och det stöd de behöver. Beslutet att inte ha kvar ett akut placeringshem för barn och ungdomar i kommunal regi måste rivas upp. Barnen behöver lyftas fram i det sociala arbetet, varje gång en familj söker hjälp hos stadsdelsnämnderna ska barnens situation sättas i fokus. Barnens behov måste utredas. I varje stadsdel ska det finnas en strategi för hur man kan upptäcka och hjälpa barn som far illa. Barnen ska prioriteras i det sociala arbetet.

Barns utsatthet

Barns utsatthet kan se olika ut. Allt från föräldrar som behöver stöd i sin föräldraroll till föräldrar som missbrukar eller psykiskt sjuka föräldrar. Även barn till kvinnor som misshandlas i hemmet och barn som utsatts för sexuella övergrepp lever i mycket utsatta situationer. Flyktingbarnen och alldeles särskilt de ensamma flyktingbarnen har många svåra upplevelser med sig. De här barnen behöver alla bli sedda och få det stöd och den hjälp de behöver. Inget barn ska behöva växa upp i en ständig otrygghet.

För att alla barn och ungdomar i Stockholm ska få samma chans och möjlighet krävs att stadens resurser fördelas efter socioekonomiska faktorer. Den fördelning som görs nu är inte tillräcklig. En ännu kraftigare omfördelning behövs.

I ett solidariskt Stockholm har alla barn en bra uppväxtmiljö!

Vänsterpartiet vill

- ✍ satsa på föräldrastöd och föräldrautbildning
- ✍ satsa på utbildning för att höja kunskapen om barn som far illa
- ✍ att varje stadsdelsförvaltning ska ha en handlingsplan för utsatta barn
- ✍ att barn till missbrukare, psykiskt sjuka föräldrar, incestoffer samt barn till misshandlade mammor ska få omedelbar tillgång till stöd efter behov
- ✍ skapa goda förutsättningar för de utsatta barnen vill vi arbeta för ökad samverkan mellan PBU, de barnpsykiatriska avdelningarna och socialtjänsten
- ✍ öka samverkan mellan MVC, BVC och socialtjänsten

Missbruk

Nu krävs kraftfulla åtgärder för att lösa det ökande missbruket i Stockholm. Det tunga missbruket har ökat och drogerna har blivit alltmer lättillgängliga för barn och ungdomar. Enligt en undersökning från år 2000 har 20 % av ungdomarna i gymnasiets årskurs 2 i Stockholm använt narkotika en eller flera gånger. På Maria Ungdom har man sett en ökning med 26 % av ungdomar med drogproblem. Här ser vi resultatet av nedskärningarna i välfärdspolitiken under 90-talet, av inträdet i EU, av stängningarna av fritidsgårdar och av minskningen av antalet kuratorer på skolorna.

Vänsterpartiet vill satsa mer på att bygga upp den drogförebyggande verksamheten i stadsdelarna. Vi vill ha årliga drogvaneundersökningar i varje högstadieskola som kan ge föräldrar information om drogläget i deras skola, vi vill utveckla ANT (alkohol, narkotika, tobak) -undervisningen, vi vill även förstärka det uppsökande ungdomsarbetet i stadsdelarna och ge resurser till en ökad mobilisering mot droger. Det är också av största vikt att det finns bra fritidsaktiviteter för ungdomar och att alla krafter sätts in för att motverka ungdomsarbetslöshet och segregation.

Vård och behandling

För att kunna arbeta med missbruksfrågor på ett meningsfullt sätt krävs en behandlingskedja med förebyggande insatser, öppenvård, frivillig vård på institution samt LVM-vård. Vård och behandling ska vara anpassad till de olika behov som finns i missbrukargruppen. Vänsterpartiet vill bygga ut den uppsökande verksamheten för att nå missbrukare där de befinner sig och motivera till att söka hjälp. Öppenvården i stadsdelarna måste utvecklas och förstärkas. I samarbete med landstinget ska lokala öppna mottagningar byggas upp.

Kvinnliga missbrukare måste kunna få vård och behandling som är specialiserade på kvinnor och deras speciella behov. I narkotikans fotspår t ex följer ofta kriminalitet och prostitution. Missbrukare med utländsk härkomst ska bemötas av kulturkompetent personal som behärskar deras hemspråk.

För att ge missbrukare en reell möjlighet till rehabilitering räcker det inte med vård och behandling. Det måste finnas möjligheter till arbete, studier och en bostad. Det gäller att kunna skapa sig ett nytt liv och ett framtidshopp. Möjligheten att få en egen lägenhet genom bostadsförmedlingen är ett viktigt led i rehabiliteringen. Ingen ska behöva komma tillbaka efter behandling och vara bostadslös.

I ett solidariskt Stockholm får alla missbrukare vård och behandling!

Vänsterpartiet vill

- ✍ anpassa vård och behandling till missbrukarnas behov
- ✍ I högre grad arbeta uppsökande och prioritera tidiga och förebyggande insatser
- ✍ utveckla behandlingsmodeller för kvinnliga missbrukare
- ✍ utveckla metoder för att nå missbrukare med utländsk härkomst
- ✍ starta sociala kooperativ
- ✍ utveckla rätten till boende med stöd efter behovet

Hemlöshet

Det är en skam för Stockholms stad att människor inte har en bostad. Stockholms hemlösa har berövats mycket av det som ger livskvalitet: arbete, bostad, socialt nätverk och ofta också människovärdet. För vänsterpartiet är alla människors lika värde självklart. För att hemlösa ska få en bättre tillvaro handlar det både om kommunala beslut och ekonomiska resurser, men också om vardagssolidaritet och om att inte ta ifrån människor ansvaret för sitt eget liv.

Av de hemlösa är ca 65 % missbrukare, ca 25 % psykiskt funktionshindrade och ca 10 % människor som inte har några av dessa problem. Hemlöshet är ett sammansatt och komplicerat samhällsproblem som det krävs många olika lösningar på, både i form av fler hyresbostäder, inte färre hyresbostäder, samt gruppboende och bättre missbruksvård och psykvård.

Bostäder inte en säng för natten

Arbetet med att bygga bostäder för hemlösa måste fortsätta under de kommande åren. Antalet försöks- och träningslägenheter måste öka. Det är långsiktiga lösningar som behövs för att komma tillrätta med hemlösheten. Vänsterpartiet vill också pröva självbyggeri för hemlösa. Detta kan naturligtvis inte vara en lösning för alla. Men det finns ett mycket stort mervärde i att inte bara "få" en bostad utan också kunna vara med och själv bygga den. Situation Stockholms verksamhet där hemlösa säljer tidningar är en mycket bra verksamhet. Det är angeläget att prioritera tillskapandet av ytterligare arbetsuppgifter som hemlösa kan ta för att få en början till ett ordnat liv.

Tyvärr behövs fortfarande natthärbärgen där hemlösa kan sova och få ett mål mat. Platserna måste räcka till alla och det måste finnas lågtröskelställen där påverkade och våldsbenägna kan komma in. Det är inte värdigt att tvingas sova på nattbussen, i portuppgångar och tvättstugor eller utomhus och i kulvertar. Det uppsökande arbetet måste utvecklas och samarbetet med landstinget byggas upp för att hemlösa ska få rätt till medicinsk och psykiatrisk vård.

Stödet till kvinnor som misshandlas av sina män har byggts ut genom Kriscentrum för kvinnor - skyddat boende, rådgivning och stöd och detta ska finnas kvar i kommunal regi. Platser för våldsutsatta kvinnor måste byggas ut. Frivilligorganisationerna gör ett fantastiskt arbete för de hemlösa och de är ett bra komplement till socialtjänstens arbete.

I ett solidariskt Stockholm är ingen hemlös!

Vänsterpartiet vill

- ✍ skapa olika typer av boende som svarar mot de hemlösas behov
- ✍ starta självbyggeri för hemlösa
- ✍ alkohol- och narkotikaförebyggande arbete måste prioriteras
- ✍ öka samverkan med landstinget för att ge de hemlösa ökade möjligheter till psykiatrisk och medicinsk kompetens
- ✍ öka insatserna för att förhindra vräkningar
- ✍ ingen hyresvärd får avvisa hyresgäster på grund av för låg inkomst

Bostad - en rättighet

Att ha en bostad, att kunna skapa ett hem för sig själv och familjen, är ett grundläggande mänskligt behov. Att ha en bostad är avgörande för självkänsla, identitet och trygghet. Vänsterpartiet kämpar för att alla ska få en egen bostad, med rimlig hyra. Bostaden ska vara en social rättighet. Hyresrätten ska, liksom bostadsrätten och kooperativa boendeformer, ge möjlighet till makt och boinflytande

Ökat inflytande för hyresgäster

Hyresgästerna ska ha inflytande över sitt boende. De ska ha tydliga rättigheter och kunna ställa krav på hyresvärden. Vid renoveringar ska hyresgäster ha ökat inflytande. Åtgärder mot normalt slitage och underhåll ska inte vara hyreshöjande. Idag försöker många fastighetsägare genomföra olika "standardhöjande" renoveringar för att på så sätt kunna höja hyrorna. Vänsterpartiet vill stärka hyresgästens rätt att motsätta sig dessa onödiga renoveringar.

Bygg fler hyresrätter

Idag står mer än 70 000 människor i bostadskö i Stockholm. Det behövs mer bostäder, framför allt hyreslägenheter. Verklig valfrihet på bostadsmarknaden måste innefatta alla, inte bara det fåtal som har råd att välja. Därför driver vänsterpartiet byggandet av hyreslägenheter med hyrestak. Vänsterpartiet har fått igenom ett statligt investeringsbidrag som kommer att sänka hyrorna. Efter införandet av ett hyrestak kommer en vanlig hyrestvåa på 60 kvm att kosta lite drygt 4000 kronor i månaden, ettorna blir ännu billigare. Vi tror att det behövs byggas minst 12 000 lägenheter per år i Stockholmsregionen, huvuddelen måste vara hyresrätter. Ungdomar måste kunna få egna billiga bostäder. Självbyggeriprojekt för ungdomar ska uppmuntras. Studenter måste få tillgång till bostäder, om Stockholm ska kunna utvecklas som studieort. Även för äldre måste vi bygga fler anpassade hyreslägenheter. I dag byggs äldreboenden nästan uteslutande i bostadsrättsform.

Trots att alla som står i bostadskön vill ha hyresrätter, säljs allmännyttan ut i allt snabbare takt. Idag finns det 12 000 färre allmännyttiga hyreslägenheter än för några år sedan. Det blir allt svårare att få tag på en lägenhet om man inte har pengar. Utförsäljningen av allmännyttan måste stoppas och istället måste nya hyreslägenheter byggas.

Lägre hyror - inte marknadshyror

Marknadshyror skulle kraftigt höja boendekostnaderna för alla stockholmare och staden skulle bli än mer segregerad. Idag införs marknadshyror "bakvägen" vid nyproduktion. Varje nyproducerad fastighet ska nu bära sina egna kostnader istället för att spridas ut över hela beståndet. En nybyggd hyrestrea i Hammarby Sjöstad kostar då 10 000 kr/månaden. Vänsterpartiet slår vakt om bruksvärdesprincipen, vi ska inte ha områden där bara vissa inkomstgrupper bor.

Det har blivit allt dyrare att bo. Sedan 1989 har hyrorna fördubblats enligt konsumentprisindex och idag går 30% av en normalinkomsttagares inkomst efter skatt till hyran. Avkastningskraven på allmännyttan måste sänkas och fastighetsskatten slopas för hyreshus.

Avgiftsfri bostadsförmedling

Det ska inte kosta pengar att stå i bostadskö. Idag finansieras Stockholms kommunala bostadsförmedling med hjälp av köavgifter. Dessa måste tas bort och en avgiftsfri regional bostadsförmedling som förmedlar bostäder i hela regionen införs. Vänsterpartiet kräver också ett återinförandet av bostadsanvisningslagen, så att fastighetsägare blir tvingade att lämna lediga lägenheter till bostadsförmedlingen.

I ett solidariskt Stockholm har alla rätt till ett bra och billigt boende!

Vänsterpartiet vill

- ✍ bygga 12 000 lägenheter per år i regionen
- ✍ motverka marknadshyror
- ✍ stoppa utförsäljningen av allmännyttan
- ✍ sänka byggkostnaderna genom att allmännyttan bygger i egen regi
- ✍ sänka hyran genom sänkta avkastningskrav för bostadsbolagen
- ✍ permanenta investeringsbidraget för nybyggda hyresrätter med hyrestak
- ✍ införa en skyldighet för hyresvärdar att acceptera anvisad hyresgäst
- ✍ prioritera nybyggnation av hyresrätter
- ✍ stärka hyresgästernas inflytande över sitt boende
- ✍ underlätta för ungdomar och studenter att få en bostad

Bygga i Stockholm

Stockholm är en vacker stad. Blandningen av äldre och nyare bebyggelse bäddas in av gröna lungor och låter sig speglas i alla vattendrag som ger staden dess karaktär. Vänsterpartiet vill skydda både den kulturhistoriska miljön och gröna områden, men också slå vakt om en hållbar utveckling i stadsbyggnadspolitiken.

Långsiktigt hållbar utveckling

Stockholm växer. Detta ställer stora krav på hur vi organiserar vår stad så att den blir socialt, ekonomiskt och miljömässigt uthållig och hållbar. En "tät" stad har många miljömässiga fördelar, bl.a. genom att närhet till service och utbud ger oss frihet från bilberoendet. Vi ska därför låta staden fortsatt växa "inåt" genom att utvidga gränsen för "tullsnitten". För att skydda Stockholms gröna kilar samt minska bilberoendet bygger vi nya bostäder och arbetsplatser utmed gamla och nya kollektivtrafikstråk. Nya områden får inte överexploateras. Alltför höga hus bidrar till försämrat mikroklimat, med ökad blåsighet på marken, omfattande solskugga och otrygga miljöer. I nya områden måste även utrymme för barns lek och spel lämnas.

Trygghet och tillgänglighet

Vid planering är det vitalt att man ger områden liv och rörelse genom funktionsblandning. En stad som lever dygnet runt och har attraktiva gemensamma platser bidrar till förbättrad kvinnofrid och ökad trygghet för alla. Stadsbyggandet bör inriktas på att återskapa gatan som socialt rum, på att skapa grannskap med social gemenskap och offentliga platser som är väl belysta och befolkade dygnet runt. Stockholm skall också vara världens tillgängligaste stad. Det betyder att funktionshindrade ska ha samma möjligheter att röra sig i staden som personer utan funktionshinder. En grupp som idag kräver särskild uppmärksamhet är elallergikerna. Mobilmaster och basstationer omöjliggör för många att vistas i tätbebyggd miljö. Vänsterpartiet vill därför undersöka hur vissa områden kan göras "mobilfria".

Medborgarinflytande i planeringen

Som medborgare ska man ha möjlighet att påverka utvecklingen av staden. Vänsterpartiet har varit drivande i att flytta beslutsprocessen närmare allmänheten. Vänsterpartiet vill uppmuntra till debatt om aktuella byggnadsplaner och se till att samrådsmöten annonseras bättre. Stadsbyggnadsnämnden ska hålla öppna möten dit du kan komma och lyssna och ställa frågor.

I ett solidariskt Stockholm har alla möjlighet att påverka sin närmiljö!

Vänsterpartiet vill

- ✍ stärka medborgarinflytandet över planeringen
- ✍ skydda kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och grönområden
- ✍ bygga det långsiktigt hållbara samhället
- ✍ blanda bostäder och arbetsplatser
- ✍ motverka boendesegregationen
- ✍ göra staden tillgänglig för alla
- ✍ förnya City med inriktning på fler bostäder

Ett gott liv för funktionshindrade

Alla kan vi någon gång i livet få svårigheter p.g.a. sjukdom eller olycksfall så att vi får bestående skador. Många funktionshindrade är i behov av ett långvarigt - ofta livslångt - stöd för att leva ett gott liv. Grundläggande behov hos alla människor är bostad och arbete eller sysselsättning och en meningsfull fritid.

Stödet till personer med funktionshinder måste byggas på fyra hörnstenar: delaktighet - självbestämmande - tillgänglighet - jämlikhet.

Vänsterpartiet anser att det måste byggas fler gruppboendestäder och möjligheterna till sysselsättning måste öka. Rätten till bostadsanpassningar är viktig att försvara, så att människor som vill bo kvar i egen bostad i möjligaste mån kan göra det. Den konkurrenssatsning som Stockholm nu står inför vad gäller gruppboendestäder och daglig verksamhet för funktionshindrade innebär att det finns en stor risk för att livskvaliteten

samhet för funktionshindrade innebär att det finns en stor risk för att livskvalitén för personer med utvecklingsstörning blir åsidosatt och att man inte tar hänsyn till gruppens speciella behov av kontinuitet. Vänsterpartiet vill ha en offentligt styrd verksamhet.

Personer med funktionshinder har ofta svårt att få ett arbete. Stockholm stad är medlem i stiftelsen Lika Villkor som arbetar för att främja möjligheten för funktionshindrade på arbetsmarknaden. Stadens egna verksamheter måste anställa fler personer med funktionshinder.

Tillgänglighet

Funktionshindrade har svårigheter att delta i arbetslivet, gå på restaurang, handla i viss affär, se en basketmatch, ta sig över en gata eller medverka i någon annan allmän aktivitet. Elöverkänsliga har svårt även med kontakter med myndigheter för att det inte finns någon elsanerad lokal. Vänsterpartiet vill att särskilda resurser anslås för att garantera att tillgängligheten får hög prioritet.

Psykiskt funktionshindrade

30 % av de hemlösa i Stockholm tillhör gruppen psykiskt funktionshindrade. Stockholms stad måste bygga ut bostäder med boendestöd för att förhindra och komma till rätta med hemlösheten. LSS - lagstiftningen har inneburit att psykiskt funktionshindrade har fått nya rättigheter, men de har svårt att få gehör för sina rättigheter och att själva ta vara på dem. Därför har kommunen inrättat ombud för psykiskt funktionshindrade för att förbättra deras situation. Kommunen måste förbättra och bygga ut sysselsättningen för psykiskt funktionshindrade. Samarbetet mellan kommun och landsting måste förbättras.

I ett solidariskt Stockholm har alla en egen bostad och sysselsättning!

Vänsterpartiet vill

- ✗ bygga fler gruppboendestäder och öka personaltätheten
- ✗ inrätta fler bostäder med boendestöd
- ✗ öka sysselsättningsgraden hos psykiskt funktionshindrade
- ✗ stoppa privatiseringarna, ingen privatisering av kommunal verksamhet
- ✗ göra Stockholm tillgängligt för funktionshindrade
- ✗ införa elfria zoner

Rätt till en trygg ålderdom

Det är dagens äldre som har byggt upp det svenska välfärdssystemet. På ålderns höst måste de få del av denna välfärd. Konkurrensutsättning urholkar kvaliteten inom äldreomsorgen. Många gamla och deras anhöriga upplever det som stötande att gamla "säljs ut" till lägstbjudande. Utförsäljningen sker på bekostnad av vårdens kvalitet.

Pengar som skulle ha kunnat användas till vårdinsatser blir istället vinster i vårdprofitörernas fickor. De privata entreprenörerna domineras helt av några enstaka stora aktörer vilket inte skapar någon mångfald inom omsorgen. De äldres eller anhörigas synpunkter tar man inte hänsyn till. Vänsterpartiet vill avbryta konkurrensutsättning och utvärdera vårdens kvalitet.

Systemet med äldreomsorgsavgift eller det så kallade kundvalssystemet som infördes under 2002 är ett byråkratiskt och kostnadsdrivande system. Vänsterpartiet anser att det som behövs i äldreomsorgen är mer personal och inte nya konstruktioner i form av äldreboenden.

Hemtjänst och avlösning

De äldre ska ha rätt att bo kvar i det egna hemmet eller välja det boende som ger den största trygghet. Hemtjänst och andra insatser måste utgå efter behov och inte efter plånbok. Hemtjänsten måste utvecklas och prioriteras. Äldre måste få den hjälp de behöver, på det sätt de själva vill och av personal de trivs med. Utevistelser och promenader är en fråga om livskvalitet och något som alla ska ha tillgång till.

Två tredjedelar av all vård och omsorg utförs oavlönat av nära anhöriga - vilket till den klart största delen består av kvinnor. Att vårda nära anhöriga får inte bli ett tvång. Den som gör det måste ha rätt till avlösning och avlastning. Platser i korttidsboende och sociala dagverksamheter måste fortsätta att byggas ut.

Kunnig personal

Omsorgens personal behöver utökad fortbildning och handledning. Det behövs fast anställda sjuksköterskor och inte inhyrd arbetskraft från bemanningsföretag. För pensionärer med utländsk bakgrund måste det dessutom finnas möjlighet till boenden och dagverksamheter på det egna modersmålet. I så stor utsträckning som möjligt ska tvåspråkig personal anställas.

Medicinskt färdigbehandlade

Sjukvården får inte skriva ut döende eller svårt sjuka utan rehabilitering och kalla dem medicinskt färdigbehandlade. Sjukvården och äldreomsorgen måste gemensamt ta ansvar för att bl.a. vårdplanering, rehabilitering fungerar för att skapa trygghet för de äldre.

I ett solidariskt Stockholm har vi en bra kommunal äldreomsorg!

Vänsterpartiet vill

- ✍ stoppa privatiseringarna
- ✍ bygga ut hemtjänsten och anställa mer personal i vården
- ✍ ge alla pensionärer rätt till utevistelse
- ✍ ha en god kvalitet på äldres mat och en bra fördelning över dagen

- ✗ ge alla Stockholms äldre rätt att välja boendeform
- ✗ ersätta äldreomsorgspengen med ett system som tillgodoser allas behov

Ny trafikpolitik

Trängseln ökar på Stockholms gator och vägar. Problemen växer när kollektivtrafiken inte fungerar. Trängsel på vägarna och förseningar inom kollektivtrafiken kostar Stockholmsarna flera miljarder varje år, samtidigt som den största förloraren är miljön. Vänsterpartiets trafikpolitik utgår från att miljömål och miljökvalitetsnormer måste klaras. Detta ställer stora krav på att trafik och transportsystem anpassas så att de blir långsiktigt hållbara, ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

Biltrafiken är ett problem

Vägtrafiken i Stockholm är främst ett stort miljöproblem och står för en tredjedel av koldioxidutsläppen i Stockholms län. När miljökvalitetsnormerna införs riskerar dessutom vägtrafiken bli det största hotet mot fortsatt god ekonomisk utveckling, eftersom kvalitetsnormerna beskriver de högsta tillåtna utsläppsnivåerna. Biltrafiken orsakar också buller och intrång i kultur- och naturlandskapet. 130 000 människor tvingas idag leva i en bullerstörd miljö. Det utbredda bullret är bland annat ett hinder för ett ökat bostadsbyggande, eftersom det blir svårare att ordna de tysta miljöer som krävs ur hälsoskyddssynpunkt. Vägtrafiken är inte bara orsak till olyckor, utan också sjukdomar genom utsläpp av bl. a. partikelutsläpp och kväveoxider. Uppkomna förseningar på grund av trängseln, tillsammans med negativ påverkan på miljön ger upphov till kostnader på 4-5 miljarder kr per år i Stockholm.

Åk kollektivt

Varje bil kräver 130 m² i vägar och parkering. En spårvagn motsvarar 180 personbilar. Att planera för kollektivtrafik är inte bara smart av utrymmesskäl, utan också helt nödvändigt.

Alla trafikexperter är eniga om att trängseln på vägarna inte går att bygga bort med fler motorleder. Vägbyggen genererar ytterligare trängsel och omöjliggör miljömålen uppfyllande. Även om omfattande väginvesteringar görs, kommer flaskhalsar och trängsel öka. På grund den ökade trafiken kommer trafiksituationen försämrats avsevärt år 2015, jämfört med idag. Samtliga motorleder som idag föreslås är dessutom samhälleekonomiskt olönsamma. Lösningen är att satsa på en kvalitetshöjning och utbyggnad av kollektivtrafiken. Till skillnad mot vägprojekt är det mycket lättare att få spårbundna lösningar samhällsekonomiskt lönsamma-investeringar i kollektivtrafik innebär värdefulla miljövinster.

Ekonomiska styrmedel behövs för effektivitet, fördelningspolitik och jämställdhet

Införandet av trängselavgifter under rusningstrafiken är det styrmedel som snabbast skulle kunna lösa upp trafikpropparna och skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbart transportsystem. En kombination av så låga avgifter som 2 kr per fordonskilometer och kollektivtrafiksatsningar i form av upprustning och nyinvesteringar, gör att trängseln på Stockholms vägar nästan helt försvinner.

Antalet döda eller svårt skadade skulle minska med mellan 60-70 per år efter införande av trängselavgifter. Mycket lågt räknat, innebär trängselavgifternas införande kombinerat med kollektivtrafiksatsningar att de miljöskadliga utsläppen från biltrafiken skulle minska med 6%. I beräkningen är endast effekterna av minskad biltrafik medtagna, inte effekterna av att köandet försvinner.

Även näringslivet skulle bli en stor vinnare. Framkomlighetsproblemen är idag förenat med stora kostnader för varudistributörer och transportföretag. Från att idag göra stora förluster på grund av trängseln, skulle dessa kunna tillgodogöra sig restidsvinster om 500 miljoner kr per år i länet.

Nettointäkten till regionen från ett avgiftssystem med låga avgifter blir 1,3 miljarder per år. Med nettointäkt menas att då har avdrag redan gjorts för investeringar i avgiftssystemet och kapacitetsförstärkningar i kollektivtrafiken.

Intäkterna från ett system med trängselavgifter ska gå till att förbättra kollektivtrafiken. Att flytta investeringar från vägtrafiken till kollektivtrafiken är alltså nödvändigt dels ur effektivitetssynpunkt, men är också en fördelningspolitisk fråga eftersom det är lågavlönade som idag får betala dyrt genom hög kollektivtrafiktaxa, sämre underhåll och dålig miljö när vägtrafiken inte står för sina egna kostnader. Eftersom det är kvinnor som står för den större andelen kollektivtrafikresor och män för bilåkandet är det också av jämställdhetsskal viktigt att kollektivtrafiken utvecklas.

Hur gör vi i stället?

Vänsterpartiet vill vända utvecklingen mot ett ökat bilanvändande och i stället skapa ett långsiktigt hållbart trafiksystem. Detta kan vi göra genom att låta bilismen stå för en ökad andel av sina samhällskostnader genom att införa trängselavgifter i rusningstid. För intäkterna kan vi finansiera en utbyggnad och kvalitetshöjning av kollektivtrafiken. Genom en effektiv parkeringspolitik flyttar vi dagens kantstensparkering till tomtparkering under jord och ökar därmed framkomligheten för nytto- och kollektivtrafiken på gatorna. Bilpooler ska stödjas och utvecklas över hela staden. Vänsterpartiet vill också stödja ett öka användande av miljöbilar som drivs av exempelvis el, biogas eller etanol. Miljöbilar ska till exempel få åtnjuta gratis parkering i staden. Cykeltrafiken ska stimuleras genom en fortsatt utbyggnad av cykelbanor och införande av ett lånecykelsystem som komplement till kollektivtrafiken. I Stockholm ska man kunna cykla året runt. Det är därför viktigt att snöröjning och vägskötsel sköts på ett sådant sätt att cykelbanorna är farbara året runt.

I ett solidariskt Stockholm satsar vi på kollektivtrafik och framkomlighet!

Vänsterpartiet vill

- ✗ satsa på utbyggd kollektivtrafik
- ✗ sluta tvärbanans snabbspårvägsring runt Stockholm
- ✗ bygga tvärgående förortsbana från Sollentuna- Akalla-Kista-Tensta-Rinkeby-Spånga-Vällingby
- ✗ bygga tvärgående förortsbana från Skärholmen mot Tyresö
- ✗ införa trängselavgifter under rusningstimmarna
- ✗ införa system med lånecyklar
- ✗ satsa på bilpooler
- ✗ gräva ner Centralbron och Älvsjövägen, samt bullersanera trafikstörda vägar
- ✗ kollektivtrafik och gatumiljö ska vara tillgänglig för funktionshindrade

Miljön i Stockholm

Stockholm är känd som en av världens renaste städer. Men att stadens miljö är så bra är ingen slump. Med medvetna politiska, långsiktiga beslut, som ofta upplevts som kontroversiella, har man lyckats styra utvecklingen. Fortfarande återstår dock stora utmaningar, den största utmaningen är att låta staden växa utan att miljön offras. Genom bl.a. vänsterpartiets arbete på riksnivå har man i Sverige beslutat om nationella miljökvalitetsmål. Om betongpartierna får styra utvecklingen kommer det bli omöjligt för Stockholm att uppfylla dessa mål. Vänsterpartiet vill minska klyftan mellan mål och verklighet när det gäller miljöpolitiken i Stockholm.

Transportsystemet utgör den största enskilda källan till miljöstörningar i Stockholm. Därför måste de största insatserna göras inom detta område. Vänsterpartiet säger bestämt nej till utbyggnad av nya motorleder, istället måste trängselavgifter användas för att styra bort onödig trafik från innerstaden och en massiv satsning göras på kollektivtrafiken. Även inom energiområdet måste vi utnyttja andra lösningar än fossila bränslen.

Minska resursslöseriet

I vårt samhälle finns en stor medvetenhet om att man måste hushålla med ekonomiska resurser - dvs. pengar. Men det är långt ifrån lika självklart att hushålla med naturresurserna, trots att de negativa effekterna blir mycket större. Vi använder dricksvatten till avloppen och låter förorenat dagvatten rinna rakt ned i sjöar och vattendrag. Resultaten visar sig genom att flera av Stockholms sjöar är kraftigt övergödda och i behov av omedelbara förbättringar. Vi använder kemikalier som läcker ut i naturen - och skapar föroreningar som är mycket svåra att sanera.

Vi måste återanvända större mängder av det material som vi konsumerar. De s.k. gröna behållarna var en tillfällig lösning som var till för att få igång källsorteringen i Stockholm. I framtiden måste fastighetsnära källsortering ordnas på ett mycket bättre sätt. Med hjälp av avfallstaxan kan staden gynna de fastighetsägare som satsar på

fastighetsnära sortering. Staden ska också ställa villkor på bra sortering vid beslut om nybyggande.

Inrätta miljömiljarden

Sanering av förorenade marker och upprustning av övergödda sjöar kostar stora summor. Vänsterpartiet vill därför avsätta en miljard till en miljöfond, vars avkastning ska gå till insatser för att lösa miljöproblem i staden. Pengarna ska också kunna användas för skydd av biologisk mångfald och inköp av skyddsvärda naturområden.

Satsa på Agenda 21

Miljöarbete får aldrig handla om enbart förbud och pekpinnar. Miljöarbete måste handla om delaktighet, att människor förstår vad man kan göra och själva kan påverka. Därför är Agenda 21 så viktigt. Agenda 21 är ett sätt att arbeta som inleddes efter miljökonferensen i Rio 1992, ett arbetssätt som bygger på långsiktighet och att besluten ska fattas på lägsta möjliga nivå och hos medborgarna. Målet är en hållbar utveckling.

I ett solidariskt Stockholm tillgodoser vi våra behov på ett sätt som inte äventyrar kommande generationer att tillgodose sina!

Vänsterpartiet vill

- ✍ satsa på Agenda 21-arbete
- ✍ minska stadens utsläpp av växthusgaser
- ✍ få igång den fastighetsnära källsorteringen
- ✍ arbeta för att minska allergier
- ✍ ta fram information och åtgärder mot buller och radon
- ✍ inventera förorenade områden och hitta strategier för att rena dessa
- ✍ införa trängselavgifter för biltrafiken i innerstaden
- ✍ minska användningen av fossila bränslen och kärnkraft i energisystemet
- ✍ Kravmärkt skolmat i stadens upphandling

Kultur

Stockholms kulturliv ska vara rikt och levande. Det ska finnas möjlighet för alla att både själva delta i kulturaktiviteter och att uppleva kultur. Kultur skapar förutsättningar för möten på jämlik nivå. Att satsa på kultur blir då att satsa på integration och demokrati.

Kulturen får inte finnas bara i centrum utan måste också finnas där stockholmarna bor. Eftersom kulturen måste finnas där människor finns är det viktigt att stadsdelarna har en egen kulturverksamhet.

För fyra år sedan var Stockholm kulturhuvudstad och fylldes med kulturella aktiviteter. Nu är kulturen mer undanskymd och allt mer kommersialiserad. När de offentliga anslagen till kulturen minskar ökar behovet av sponsorpengar, vilket innebär

fentliga anslagen till kulturen minskar ökar behovet av sponsorpengar, vilket innebär att kulturen begränsas av vilka satsningar som är ekonomiskt möjliga att göra. Högre avgifter stänger människor ute från kulturen. Vänsterpartiet vill utöka den offentliga finansieringen och göra kulturen tillgänglig för alla.

Ett offentligt finansierat kulturliv innebär också en satsning på kulturutövare. Bidrag till det fria kulturlivet och folkbildningen är en viktig del. Staden måste också se till att hyrorna för kulturlokaler hålls på en nivå som gör det möjligt för kulturen att frodas. Skådespelare, musiker, konstnärer, dansare - alla måste ha en plats i kulturstan Stockholm. Biblioteken, utställningarna, museerna måste vara tillgängliga och avgiftsfria. Ett stort utbud av samlingslokaler är en förutsättning för att kultur- och föreningsverksamhet ska kunna frodas och utvecklas.

Kulturen är en viktig del av barn och ungas uppväxt. Unga ska ges möjlighet att själva utöva och delta i kulturen. Kulturskolan måste byggas ut så att alla barn får möjlighet att delta. Det räcker inte med att alla barn som söker Kulturskolan antas utan resurser måste också läggas på uppsökande verksamheter för att nå barn och ungdomar som växer upp i kulturovana miljöer. Alla barn och ungdomar ska få möta skapande verksamhet i förskola och skola.

Bibliotek

Biblioteken måste få förutsättningar för att långsiktigt och konstruktivt utveckla verksamheten. Särskilda resurser måste satsas på stimulerande fortbildning och kompetensutveckling av bibliotekens personal. Inte minst viktigt är det att biblioteken utvecklar verksamheter som är attraktiva för tonåringar och ungdomar som lämnat skolan. Öppettiderna måste vara generösa så att alla stockholmare har möjlighet att besöka biblioteken.

I ett solidariskt Stockholm är kulturen en del av människors vardag!

Vänsterpartiet vill

- ✍ öka anslaget till folkbildningen
- ✍ satsa på Kulturskolan
- ✍ öka stödet till kulturverksamheten och samlingslokaler i stadsdelarna
- ✍ öka stödet till kulturutövarna och det fria kulturlivet
- ✍ ta bort avgifterna på Kulturhusets utställningar, stadens museer och Liljevalchs

Idrott i Stockholm

Alla tycker om att röra på sig. Lek och idrott är något alla behöver och ska uppfattas som positivt och roligt. Idrotten befrämjar förstås hälsa, men är också naturligt integrationsskapande mellan människor. Idrottandet kan vara spontant, med spel i parker och bollplaner, eller mer organiserat i någon av alla Stockholms idrottsföreningar. Oavsett form för utövandet, tycker vänsterpartiet att idrotten är så viktig att den måste stödjas och utvecklas.

Ekonomi ska inte styra människors möjligheter att utöva idrott och motion. Det är därför viktigt att kommunala avgifter för t ex simhallar och planer hålls så låga att inga utesluts. Avgifterna i Stockholm måste sänkas.

I Stockholm ska goda förutsättningar för landets största folkrörelse, idrottsrörelsen råda. Detta innebär att både bredd och elit ska ha goda villkor. Breddidrotten är en förutsättning för elitverksamheten och ska därför värnas. Tidig elitisering ska motverkas och staden ska därför stödja föreningar som välkomnar alla att utöva idrott. Även skolorna måste ge mer tid för rörelse, helst minst en timme varje dag.

Tjejer och killar- lika villkor?

Killar och tjejer har idag olika villkor för sitt idrottsutövande. Tyvärr satsas det mer på pojkars idrottande från stadens sida, flickorna fick t ex bara en tredjedel av resurserna 2001. Vänsterpartiet vill att det ska råda lika villkor, oavsett kön. Därför vill vi att idrottsinvesteringarna ska gå lika mycket till flickors idrottande som till pojkarnas. En satsning på flickors idrottande som vänsterpartiet exempelvis vill göra är att bygga fler ridhus.

Stadens idrottsanläggningar hotade

Det råder idag brist på idrottsanläggningar och bristen ökar. Det blir allt svårare att hitta träningstider, samtidigt som bollplaner bebyggs i allt snabbare takt. Återkommande får idrotten flytta på sig, eller lämnas mindre utrymme. Hela stadsdelar planeras utan möjligheter till lek, spel och idrottande. Södra station och Hammarby Sjöstad är tydliga exempel på stadsdelar som planerats för maximal exploatering, utan att ta hänsyn till barnens och idrottens behov. Idag hotas flera idrottsplatser av bebyggelse. Stadshagens IP och Zinkensdamms IP hotas i dagsläget. Inga bollplaner och idrottsplatser får bebyggas utan att de ersätts. Vänsterpartiet vill utöka antalet inomhushallar, bygga om Söderstadion och planera för en fullstor inomhushall för fotboll och friidrott.

I ett solidariskt Stockholm har alla barn möjlighet till lek och idrott!

Vänsterpartiet vill

- ✍ satsa lika mycket på tjejers idrottande som killars
- ✍ utöka antalet inomhushallar
- ✍ värna stadens idrottsplatser och bollplaner från bebyggelse
- ✍ bygga om Söderstadion, samt planera för en fullstor fotbolls- och friidrottshall
- ✍ sänka planhyror och simhallsavgifter
- ✍ motverka tidig elitisering och verka för allas rätt till idrottsutövande

Jämställdhet

I Sverige är det den vuxne, friske och svenske mannen som är norm. Det innebär att större delen av Sveriges befolkning faller utanför normen. Kvinnor är konsekvent underordnade och saknar verklig makt i samhället. Enligt lag har alla samma rättigheter men i verkligheten är det inte så. Därför arbetar vi för ett i grunden jämlikt samhälle där människan är normen, inte mannen. Vi har alla samma värde och måste få samma möjligheter.

Våld mot kvinnor kan inte accepteras, varken inom familjen eller genom överfall av en okänd. Det är en del av den manliga maktstrukturens baksida. Porr och prostitution är en annan. Kvinnor som prostituerar sig bryts oftast ned både psykiskt och fysiskt. Kvinnorna måste få stöd att skapa ett nytt liv för sig och sina barn, att återfå självförtroendet, att återvinna sina liv. De hemlösa kvinnorna är extra utsatta och behöver mycket stöd.

Kurser i självförsvar är ett sätt att stärka kvinnor, både fysiskt och psykiskt, och borde därför erbjudas i Stockholms skolor. Människors attityder grundläggs tidigt och insatser måste göras redan i förskolan. Utbildning i metoder för ökad jämställdhet måste erbjudas all personal inom förskola och skola.

Stockholms stad måste som arbetsgivare skapa lika förutsättningar för kvinnor och män att förena arbetsliv och familjeliv. Kvinnornas möjlighet att utveckla sin kompetens och åta sig chefs- och arbetsledande arbeten måste underlättas samtidigt som männen ska uppmuntras att ta ansvar för barn och hem. Kortare arbetstid ökar jämställdheten och Stockholms stad måste nu införa en arbetstidsförkortning.

Klyftorna mellan kvinnors och mäns löner måste minska. Vänsterpartiet vill därför ha en särskild lönepott för de låga kvinnolönerna. Principen om lika lön för lika arbete ska vara vägledande för all lönesättning inom staden. Kartläggning av löneskillnaderna och arbetsvärdering ska genomföras.

För att öka förståelsen för de osynliga maktstrukturer som män använder för att hålla kvinnor tillbaka måste Stockholm ordna jämställdhetsutbildningar om bl.a. de manliga härskarteknikerna.

Ett solidariskt Stockholm är ett jämställt Stockholm!

Vänsterpartiet vill

- ✍ införa kortare arbetstid
- ✍ öka stödet till de hemlösa kvinnorna
- ✍ införa särskilda kvinnopotter för att öka kvinnors löner
- ✍ genomföra utbildning för kommunens personal om de manliga härskarteknikerna och om mäns våld mot kvinnor
- ✍ att hälften av kultur och föreningsbidragen ska gå till kvinnor

Miljöpartiets finanspolitiska inriktning för 2003 och perioden 2004-2006

Miljöpartiet vill utveckla Stockholm till en stad för lärande, en företagsvänlig stad, en kulturstad, en jämställd och rättvis stad. Stockholm ska bli en stad som tar hänsyn till kretsloppets villkor och långsiktig hållbarhet, en stad med god service till medborgarna, en stad som vi kan vara stolta över att bo i och som ger andra storstäder i världen inspiration till att anpassa sig till långsiktig hållbarhet.

Miljöpartiets utgångspunkt är en helhetssyn på människan och naturen som inte bara handlar om materiella behov utan även om delaktighet, skapande och frihet. I det kommunala arbetet innebär det att vi alltid ska ta konsekvenserna av våra handlingar på lång sikt. Att bevara både naturresurser och mänskliga resurser i stället för att slösa med dem och förstöra dem är i längden effektivt. Det styr utvecklingen i en ekologiskt hållbar och socialt rättvis riktning och ger en hållbar ekonomi. En större del än nu av kommunens inkomster ska gå till verksamheter som rör miljö, vård, omsorg och utbildning istället för till vägprojekt. Det ska löna sig att göra det som är långsiktigt rätt.

Långsiktig ekonomisk inriktning

För att Stockholm ska få en hållbar ekonomisk utveckling krävs en ny syn på ekonomifrågorna både inom den offentliga sektorn och i företagen. Vi vill styra mot ett ekologiskt och socialt uthålligt kretsloppssamhälle genom att minska skatten på arbete och öka den på verksamheter som tär på miljön och människors sociala liv. Detta innebär en skatteväxling där bl.a. skatt och avgifter på arbete minskar samtidigt som skatt och avgifter ökar på ändliga råvaror och på miljöskadlig produktion.

Alltför få politiker och företagsledare ser det viktiga sambandet mellan ekonomi och ekologi. Om slöseriet med våra ändliga resurser inte stoppas kommer grunden för en sund ekonomisk utveckling att raseras. I framtiden måste ekonomin i mycket större utsträckning bygga på kunskaperna om de ekologiska sammanhangen och insikten att jordens resurser är ändliga. Miljö- och överlevnadsfrågor och människors grundläggande sociala behov måste få en central roll även i den ekonomiska politiken.

Ett exempel på slöseri med allmänna medel är när motorvägar byggs utan hänsyn till de långsiktiga konsekvenserna. Södra länken som är så gott som klar såväl som Norra länken och Österleden utgår från samhällsekonomiska kalkyler som alla egentligen är överens om inte går ihop. Att bygga fler motorvägar - som leder till försämrad ekologi och ekonomi innan man har prövat andra åtgärder t.ex. miljöstyrande bilavgifter så att bilen betalar sina verkliga kostnader och kraftigt utbyggd kollektivtrafik som skulle leda till snabbare och billigare resultat är inte god ekonomi utan slöseri med pengar, natur och livsinnehåll.

Ökade krav och stress har blivit ett stort problem för dem som drabbas och för samhällsekonomin. Miljöpartiet vill minska arbetstiden så att det blir mer tid över för

annat i livet. Detta ger också en bättre hälsa och därmed mindre belastning på sjukvården och sjukförsäkringen, vilket bör kunna räknas kommunen till godo. Genom kortare arbetstid för var och en och sänkta arbetsgivaravgifter kan vi också hålla arbetslösheten nere.

Finanser, skatter och avgifter

Kommunerna ska även i fortsättningen bestämma över sin egen ekonomi. Varken EU eller regeringen ska toppstyra den kommunala ekonomin. Däremot bör de kommuner som har ett bättre skatteunderlag än andra hjälpa till genom ett rimligt fördelningssystem.

Kommunerna ska även i fortsättningen själva fastställa kommunalskatten utifrån kommunens behov. Statliga beslut ska inte sätta den kommunala självstyrelsen ur spel. De löpande utgifterna bör täckas av skatter och avgifter för att få en budget i balans.

Stadens förmögenhet ska förvaltas så att den kommer stockholmarna till godo genom t.ex. lägre hyror, låga avgifter inom service och samlingslokaler. Staden ska också ha ett avgörande inflytande i verksamheter som är viktiga för stadens försörjning som el-, vatten- och avfallshantering. För att uppmuntra resurshushållningen ska avgifterna sättas så att de styr användningen.

I en storstad som Stockholm är det viktigt att inte sälja marken. Vi vill behålla den dels för att kunna planera långsiktigt, dels för att det ger säkra inkomster till staden i form av tomträttsavgälder (markhyror).

Miljö- och kretsloppsupphandling

Stockholms stad ska använda sig av upphandling som ett medel att styra mot ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Stockholm ska därför använda alla de lagliga möjligheter som finns för att ställa miljö-, jämställdhets- och tillgänglighetskrav vid upphandling. Miljöpartiet har fått igenom att företag som dömts för diskriminering inte ska anlitas av kommunen. Nu vill vi gå vidare och se till att antidiskrimineringsklausuler införs vid all upphandling. Vi vill också se en sådan utveckling inom EU. En så stor upphandlare som Stockholms stad kan genom en aktiv upphandlingspolitik ställa krav på miljö- och kretsloppsanpassning samt minskad användning av material, förpackningar och transporter och kan därigenom påverka marknaden för hela Sverige.

Nu har staden gjort sig av med inflytandet i sin upphandlingsorganisation och även lagt upphandlingen av upphandling på konsulter. Detta minskar kunskapen hos tjänstemän och politiker om hur bra upphandlingar ska genomföras. En så stor upphandlare som Stockholms stad måste ha egen kunskap att falla tillbaka på och driva på utvecklingen mot bättre kvalitet och så att miljö-, antidiskriminerings- och jämställdhetskrav tillgodoses.

Miljöledningssystem och miljörevision

Miljöpartiet har tagit initiativ till att miljörevision och miljöbokslut ska utvecklas och att miljöledningssystem ska införas i Stockholm. Staden har påbörjat arbetet med att införa miljöledningssystem inom alla sina verksamheter men har fortfarande mycket

att lära om hur dessa system kan införas och användas. Goda exempel finns att hämta i andra kommuner samt i näringslivet. Miljöpartiet kommer att fortsätta att driva på så att miljöstyrning kan användas som en viktig del i kommunens budgetarbete.

Stockholms stad som arbetsgivare, friår och arbetstidsförkortning

Personalförsörjningen till stadens verksamheter kommer att bli ett av de kritiska områdena i framtiden. För att ungdomar ska söka sig till områden som äldreomsorg och barnomsorg måste staden vara attraktiv som arbetsgivare. Detta kan ske genom att man inför kortare arbetstid, skapar en bra arbetsmiljö och stimulerar kompetensutveckling. De som arbetar med människor har ofta låga löner. Därför bör detta arbete uppvärderas och betalas bättre.

Sjukfrånvaron har ökat bland stadens anställda, vilket är ett oroande tecken. Många anställda har efter omorganisationer och rationaliseringar en alltför tung arbetssituation. För att staden ska kunna erbjuda en service med god kvalitet till medborgarna är staden beroende av en personal som mår bra. Förkortad arbetstid, friår kombinerat med en aktiv personalpolitik och nyanställningar är sätt att möta problemen. Kortare arbetstid för anställda i Stockholms stad är en viktig social investering för att minska arbetslösheten, öka kvaliteten i stadens verksamheter och öka livskvaliteten för personalen. Detta har visat sig i tidigare gjorda försök i staden. För Stockholms stads anställda bör införandet av kortare arbetstid genomföras stegvis genom flerårsavtal som innebär att arbetstidsförkortning växlas mot viss del av framtida löneökningar under några år. Miljöpartiet vill minska arbetstiden till 35 timmar med sikte på 30 timmar.

Arbetsgrupper med olika erfarenheter och bakgrund gör ett bättre arbete. Därför är det viktigt att det i alla stadens verksamheter finns både kvinnor och män, olika åldrar och människor med olika kulturell bakgrund. Målsättningen för rekrytering och utbildning ska vara att personalsammansättningen på olika enheter ska motsvara ett tvärsnitt av kommunens befolkning. Även på chefsnivåer är det viktigt med människor som har olika bakgrund och erfarenhet.

Olika alternativ i utförandet av stadens tjänster

Vi vill se verksamheter med olika ägarförhållanden som berikar varandra genom sina speciella särdrag och möjligheten till nyskapande. Försäljningar av bolag och entreprenader kan förekomma liksom omvandlingar från bolag till förvaltning. Innan beslut fattas om utförsäljning eller omvandlingar ska seriösa utredningar göras. Dessa ska sedan diskuteras och värderas i den demokratiskt valda församlingen. Utvärderingar ska komplettera den uppföljning som sker av ekonomin t.ex. i kvartalsrapporter. Vårt mål är alltid att skapa långsiktigt säker, hållbar och effektiv service till medborgarna till låga kostnader.

Under mandatperioden har stadens ekonomi successivt urholkats genom att stadens mark och bolag sålts ut i alltför snabb takt. Utförsäljningar får inte ske av enbart politiska skäl. Då ointetgörs möjligheterna till långsiktigt hållbara lösningar. Fyrpartimajoritetens åtgärder har hittills varit utan eftertanke och medfört att viktig kommunal verksamhet som påverkar servicen såväl som miljön sålts ut i hastig takt.

verksamhet som påverkar servicen såväl som miljön sålts ut i hastig takt. Det gäller t.ex. Stockholms avfallshantering, Birka Energi-aktierna och delar av Stockholm Vatten. Andra verksamheter som de kommunala allmännyttiga bostadsbolagen och viktiga verksamheter inom vård- och omsorg raderas i snabb takt. Något system för att kunna mäta servicens kvalitet och göra jämförelser mellan olika former finns fortfarande inte i verksamheter som medborgarna är beroende av. Förebyggande åtgärder och verksamheter dras in. Det är en farlig utveckling när beslut baseras mer på politiskt godtycke än på fakta. Det är ett hot mot demokratin och minskar medborgarnas respekt för fattade beslut.

Ge stadsdelarna rådighet över sin budget

Stadsdelarna måste få rådighet över sin budget. Lika behandling är inte detsamma som exakt lika mycket pengar utan att medborgarna ges service till den kvalitetsnivå som beslutats. Vissa stadsdelar dras med stora underskott trots kraftiga rationaliseringar och effektiviseringar. Det är inte rimligt att detta ska fortsätta, särskilt som majoriteten i sista stund under våren 2002 kastat in mer pengar till vissa verksamheter i avsikt att rätta upp uppgifter om hur verksamhetens kvalitet utvecklas. Det enda rimliga hade varit att efter utvärdering nollställa stadsdelarnas budgetar och se över systemet för resursfördelning. Trots att kunskapen om stadsdelarnas verksamhet varit mager har rationaliseringar och omstruktureringar under de senaste två åren medfört att många bra verksamheter fått läggas ned på grund av resursbrist. Exemplet är många, de viktiga och populära sommarjobben för stadens ungdomar kan inte längre genomföras, "Gröna jobb" och olika integrationsprojekt har lagts ned, arbetsmarknadsprojekt har försvunnit. Rehabiliteringsmöjligheter och arbetsträning för funktionshindrade har minskats. Möjligheterna att ta hand om hemlösa minskar liksom kollektivverksamheten. Skolorna får inte de reella förstärkningar som utlovades i valrörelsen. Höjda taxor och avgifter för idrottsklubbar och besök på simhallar är andra resultat av denna åtstramningspolitik. De som är beroende av försörjningsstöd får vidkännas kraftiga försämringar, missbrukare får ingen vård förrän de är nära att dö av sitt missbruk och eftervården är indragen. Vi tycker att det är bättre att ge alla människor, oavsett förutsättningar, möjlighet att få en plats i samhället. Det gör vi genom att erbjuda en mångfald verksamheter och kortare arbetstid. Så förebyggs arbetslöshet, vanmakt och utanförskap och vänds istället till gemenskap och tillit.

Vi vill satsa på att göra rätt från början, vilket är ett tänkesätt som lämpar sig för så skilda verksamheter som att bygga sunda hus till att erbjuda barn en bra förskola och ungdomar en meningsfull fritid. Alla inser att det är idiotiskt att behöva riva ett hus för att det bildats mögel när man byggt det i skyndsam takt med dåliga material. Lika ologiskt är det att vänta med åtgärder tills en ung människa blivit beroende av narkotika och finansierar detta missbruk med kriminalitet. Stadsdelarna bör i stället tilldelas resurser så att de kan hjälpa och förebygga i tid. Resurser behövs också för att sköta den centrala roll stadsdelarna tilldelades i att tillskapa och stödja lokala initiativ och underlätta enskildas initiativ.

Stadens finanser är goda

Staden sitter nu på en enorm kassakista. Efter fyra år av borgerligt styre har pengar samlats på hög och arbetar på låne- och aktiemarknaderna i stället för i verksamheterna. Skattemedel, avgifter och hyror kapitaliseras och försvinner också in på kapitalmarknaden. Bra kommunala verksamheter och bolag har sålts ut, mark har förlösats och förebyggande verksamhet och omvårdnad får inte tillräckligt med resurser. Det bakvända sättet att sälja företag som går bra och köpa konsulter dyrare än man själv kunnat utföra tjänsten är andra negativa yttringar av den förda politiken. Vi vill ändra på detta och ge de verksamheter staden ska stå för tillräckliga resurser för en långsiktigt hållbar utveckling. Kommunal skatten ska anpassas till möjligheterna att bedriva en hållbar utveckling. Avgifter bör sättas så att de styr mot hållbar användning. Andra källor till inkomster bör undersökas som t.ex. skatteväxlingar mellan staten och kommunen, liksom förändringar av huvudmannaskap mellan stat, landsting och kommun. Miljöpartiet kommer även i fortsättningen att för varje år värdera hur stor skattesatsen bör vara i förhållande till verksamheten, dess kvalitet och utveckling.

Utvecklingen bör drivas genom följande åtgärder:

- ? Kompensera för pris och löneökningar och lägga ut budgeten till stadsdelar och nämnder och styrelser så att de har en möjlighet att utföra verksamheten till god kvalitet
- ? Satsa rejält på ungdomar, särskilt på barnens och ungdomarnas miljö och uppväxtvillkor även under den tid de inte är skolan. Fritid med kvalitet och innehåll förebygger ohälsa, missbruk och brott
- ? Stärka och utveckla stadsdelsnämndernas verksamhet samt utvärdera och ändra resursfördelningssystemet för att få en bättre fördelning mellan stadsdelsnämnderna. Vidareutveckla de demokratiska processerna och integrationen. Då behövs fler möteslokaler och ett starkt lokalt kultur- och idrottsliv. Det behövs en ny satsning på vissa stadsdelar bl.a. i ytterstaden, en ny ytterstadssatsning och direktval till stadsdelsnämnderna i nästa val
- ? Korta arbetstiden. Det är en viktig social investering med kortare arbetstid för personalen i Stockholms stad som minskar stressen, minskar arbetslösheten och som samtidigt kan öka kvaliteten i stadens verksamheter och öka livskvaliteten
- ? Förbättra miljön och förebygga ohälsa genom att minska biltrafiken. Införa bilavgifter snarast som det finns gehör för från regeringen såväl som från flertalet av fullmäktiges partier. Samarbetet med landstinget måste förbättras i frågor om kollektivtrafiken
- ? Stärka miljöarbetet i staden. Agenda 21-arbetet ska vidgas, tillsynen och vattenvården förbättras och avfallshanteringen organiseras med både återvinningsstationer och fastighetsnära hämtning
- ? Vårt mål är att det ska finnas en blandning av upplåtelseformer i hela staden. Därför vill vi hejda omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter i innerstaden. I ytterstaden bör hyresgäster kunna överta fastigheter med bostadsrätt. Vi motsätter

staden bör hyresgäster kunna överta fastigheter med bostadsrätt. Vi motsätter oss utförsäljningar av hela hus eller områden till privatvärdar

- ? I de bostäder Stockholms stad äger vill vi sänka hyran och se till att underhåll ingår. Vi vill att hyresgästinflytandet ska öka
- ? Investera i grönmark och naturreservat. Hänsyn ska tas till naturvärden i alla utbyggnadsplaner
- ? Investera i långsiktigt hållbar teknik samt hållbart byggande och infrastruktur. Vi vill lägga ned icke hållbara projekt som Södra länken och inte påbörja andra länkprojekt och biltrafiksatsningar
- ? Använda investeringsmedel och statliga bidrag till ett brett upplagt projekt på energiområdet. Det ska innehålla satsningar för övergång till solenergi och ett nytt energibolag för en del av pengarna från Birka affären. Försäljningen av Stockholm Energi inbringade 4 600 miljoner kronor och Birkaaffären 14 000 miljoner kronor. Dessa medel har inte återinvesterats. Samtidigt bör staden satsa på en intensiv energirådgivning till medborgare och småföretag
- ? Upphandling på demokratisk grund genom att anti-diskrimineringsklausulen stärks samt att kriterierna för miljökrav och kvalitet stärks i förhållande till enbart priset
- ? Bostadsbolagen ska inte brandskattas genom höga vinstkrav. De 3,85 miljarder kronor som fyrpartimajoriteten konfiskerade från bostadsbolagen våren 1999 och nya överskott ska användas till allergisanering, eftersatta reparationer och underhållsåtgärder, hålla nere hyrorna och för nybyggen, särskilt ungdomsbostäder
- ? ~~Engelska bostäder~~ Englandsprojektet inom det lokala investeringsprogrammet (LIP) som är en mycket viktig del i att göra Stockholm till en hållbar storstad. Hittills har dock LIP-projekten inte kunnat utnyttja de medel man redan fått, bl.a. till Sjöbussen. Flera projekt dras med stora förseningar och dålig kreativitet t.ex. i Hammarby sjöstad, Skärholmen och Östberga
- ? Införa ett kvalitetsutskott. Fortfarande är det sparsamt med rapporter om hur kvaliteten mäts och vilka resultat som uppnåtts i staden. Vi anser att det behövs en snabbare takt i utvecklingen av kvalitetsuppföljningen och i kvalitetsutvecklingen. Detta gäller särskilt om miljöarbetet ska ingå i kvalitets- och ledningssystemet
- ? Utvärdera konsultanvändningen i staden. Den ökande användningen av konsulter har visat sig bli dyrare. Den bör utvärderas varje år. Det är bättre med egna anställda än konsulter i kontinuerlig verksamhet och där staden behöver en kompetens
- ? Stadsdelarna ska ges större resurser för äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade. Upprustningen av kommunens äldreboenden ska fullföljas och olika typer av boenden prövas
- ? Staden ska arbeta aktivt och uppsökande för att försäkra människor med funktionshinder likvärdiga möjligheter till bostad, meningsfull sysselsättning, skola, kultur och deltagande i den demokratiska processen. Genom en bra politik på detta område undviker staden att dra på sig skadestånd på grund av lagtrots samtidigt som människors livskvalitet förbättras

- ? För hemlösa ska ges stöd att hitta en väg tillbaka från hemlösheten. Fler tränings- och försökslägenheter ska kunna erbjudas. Missbrukare ska erbjudas vård och behandling för att ta sig ur sitt missbruk. Samarbetet med frivilligorganisationer ska fortsätta utvecklas och arbete med metodutveckling prioriteras
- ? Stockholms stad ska delfinansiera ett anti-rasistiskt centrum. Ett antal grova brott har begåtts där misstanke riktats mot nynazistiska och rasistiska organisationer. Regeringen bör därför inrätta ett antirasistiskt centrum för rasismens offer. Centret bör fungera som en kunskapsbank avseende diskriminering i dagens samhälle
- ? Staden ska omorganisera integrationsnämndens verksamhet till en nämnd som tar sin utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna och FN:s barnkonvention, en nämnd för mänskliga rättigheter
- ? Stärka konsumentupplysningen och tillsynen av livsmedelshanteringen. Genom internationaliseringen och samarbetet inom EU har frågan om hur olika produkter påverkar konsumenterna blivit än mer aktuell. Stockholms stad bör bidra med kvalificerad konsumentinformation till medborgarna dels genom att konsumentupplysning finns i varje stadsdel, dels genom att staden centralt inför en konsumentfunktion
- ? Satsa på Stockholm som kultur och utbildningsstad. Detta innebär kraftigt utökade resurser till det fria kulturlivet, som står för en stor del av kulturutbudet samt en satsning på kulturfestivaler. Genom medvetna satsningar på kultur kan ytterstaden utvecklas. Ett aktivt kulturliv kan förnya nedgångna områden och ge stimulans till stadsdelar med torftigt utbud. Det ska ske genom lokala kulturcentrum, teatrar, biografier, musiklokaler, bibliotek, utbildningscentra och utbyggnad av samlingslokaler.

Under den närmaste perioden finns det några områden som bör stå i fokus för den konkreta politiken

- ? Barnens och ungdomarnas uppväxt
- ? Biltrafik för hållbar utveckling
- ? Kollektivtrafik för alla - nu
- ? Bygg mer – men varsamt
- ? Den gröna staden
- ? Mat och hälsa – ökad konsumentmakt

En bra uppväxtmiljö för barn och ungdomar

Att värna om barnens livsmiljö är en av samhällets viktigaste uppgifter. FN:s barnkonvention ska vara vägledande för allt arbete i Stockholms stad.

Att föräldrarna ska ha tillräckligt med tid är ett centralt mål i miljöpartiets familjepolitik. Kortare arbetstid som vi arbetar för, ger bättre förutsättningar för detta.

Vi vill att samhällsplaneringen ska utgå från och prioritera barns och ungdomars behov och intressen. Barn och ungdomar ska tillfrågas innan staden exploaterar ett

område eller en lekplats i närmiljön. I skolan ska det finnas tid och resurser för utveckling och lärande i barnens takt. Eleverna ska känna glädje och stolthet i att växa. Alla ska ha möjligheter till en rik fri tid även utanför skolans ram. Verksamheter som fritidsgårdar, parklekar, öppna förskolor och sommarjobb för ungdomar har nedprioriterats de senaste åren. Detta har försämrat barn och ungdomars livsvillkor. Det leder till besparingar på kort sikt men till ökade kostnader på lång sikt.

Staden ska arbeta för att:

- ? tillföra resurser i barnomsorgen/förskolan så personaltätheten kan öka och barngruppernas storlek minska så att de anpassas barnens ålder, förmåga, förutsättningar och behov.
- ? den fria leken ska ha en central roll i barnomsorgen ,lek och lust ska också inspirera skolans arbetssätt.
- ? föräldrar som är hemma med små barn också ska få ekonomisk kompensation såsom i den offentliga barnomsorgen.
- ? flyktingbarn ska få skolförberedande undervisning
- ? öka elevdemokratien
- ? att alla skollokaler ska vara allergisanerade
- ? att skolmaten ska vara ekologiskt riktig och nylagad
- ? att friskolor och kommunala skolor har lika villkor
- ? fler parklekar, ungdomsgårdar ,fritidsgårdar och nya musiklokaler
- ? sänka taxorna till sim- och idrottsanläggningar och många öppna samlingslokaler
- ? ge alla unga människor möjlighet att utöva musik, teater eller dans inom Kulturskolan
- ? ta tillvara människor som vill arbeta ideellt med ungdomar
- ? öppna fler gemensamma verksamheter där generationer blandas
- ? utveckla sommargårdar och kollo
- ? upprusta stadens utomhusbad och strandbad

Biltrafik för hållbar utveckling

Fler motorvägar i Stockholm förstör grönområden och försämrar den lokala och globala miljön. Men fler motorvägar behövs inte om fler väljer kollektivtrafik, att gå, att cykla och att delta i bilpooler. Motorvägar är olönsamma. Biltrafiken bidrar till sjukdomar och försämrat klimat. Utvecklingen av alternativa drivmedel och en infrastruktur för detta kan något förbättra situationen men användningen av personlig bil måste minska.

Staden ska arbeta för att

- ? införa miljöstyrande vägavgifter (trängselavgifter)
- ? göra delar av stadskärnan bilfri och tillgänglig för gående
- ? ha fler sammanhängande, säkra cykelbanor
- ? se till att näringslivets transporter, kollektivtrafiken och utryckningsfordon kommer fram

- ? införa en bilfri dag
- ? genom bra skyltning göra det möjligt att parkera rätt
- ? bygga ut infrastrukturen för tankning med förnyelsebara bränslen och möjligheten att ladda ledrivna fordon
- ? se till att E 18 och Centralbrons biltrafik förläggs i tunnel
- ? vägar som orsakar miljö- och bullerstörningar i bostadsområden ska läggas i tunnel

Kollektivtrafik för alla - nu

Kollektivtrafiken ska vara det främsta medlet för att resa i storstaden. Därför ska den vara snabb, modern, tillgänglig och väl utbyggd. Eftersom landstinget är huvudman måste dessa frågor formellt beslutas där men Stockholms stad måste få ett mycket större inflytande över dessa frågor, för medborgarnas bästa.

Staden ska arbeta för att

- ? ha trafik på T-banan dygnet runt
- ? ha tätare pendeltågstrafik nu genom att lägga ett tredje spår på Centralbron för pendeltågen och avleda trafik till Centralen genom spår till Liljeholmen och i tunnel under Kungsholmen
- ? bygga snabbspårvägen i en ring runt Stockholm och en tvärspårväg Syd
- ? få till stånd trafik på stadens inre vatten genom biogasbåtprojektet, Sjöbussen
- ? få SL att ta sitt ansvar för att kollektivtrafiken fungerar för alla

Bygg mer men varsamt

Bostadsbristen i staden är svår. Tillsammans med andra kommuner i länet vill vi bygga mer men utan att använda grön mark.

Staden ska arbeta för att

- ? bygga fler små lägenheter för ungdomar och studenter
- ? bygga ekologiskt riktigt, billigt, tillgängligt och tillsammans med brukarna
- ? inomhusmiljöer förbättras för att motverka allergier
- ? bygga med olika upplåtelseformer utan att sälja marken
- ? lägga ned Brommaflyget och skapa en ny stadsdel
- ? bygga i goda kollektivtrafiklägen t.ex. Hammarby sjöstad, Årsta, Liljeholmen, Västra Kungsholmen, Värtan, Norrtull, Sabbatsberg
- ? satsa på okonventionella bostäder, t.ex. husbåtar, vindar, ombyggda parkeringshus kontor, skolor, sjukhus mm
- ? sänka hyrorna och kostnaderna för boende
- ? köande hos Stockholms Bostadsförmedling ska vara gratis

Den gröna staden

Stockholm är en av världens vackraste huvudstäder genom sin grönska och sin närhet till vatten. Grönska, frisk luft och rent vatten är viktiga tillgångar att bevara för framtiden – både för hälsan och för ögat.

Staden ska arbeta för att

- ? stadens grönområden och parker vårdas och bevaras
- ? Naturreservat inrättas inom de 13 områden som finns angivna i översiktsplanen
- ? kretsloppsanpassa avfallshantering och elproduktion
- ? behålla rådigheten över vatten, el och sophantering
- ? låta alla stockholmare delta i att göra staden grönare i ett utvecklat lokalt AGENDA 21-arbete
- ? se till att stadens miljöprogram följs och följs upp

Mat och hälsa – ökad konsumentmakt

När du handlar är det du som väljer – vägen mot bättre miljö eller fortsatt miljöförstöring. Detsamma gäller kommuner. Maten vi äter har stor påverkan både på vår hälsa men vad vi äter och hur det produceras påverkar vår samlade miljö. Varje enskild individ kan ta ansvar och har möjligheter att påverka i det lilla. Kommunen som serverar ett mycket stort antal måltider per dag i Stockholm är en stor aktör. Det är därför viktigt att kommunen väljer ekologiskt odlade livsmedel, närproducerade, fria från bestrålning och genmanipulation, vid inköp till stadens verksamheter. Livsmedel till daghem, skolor, sjukhem och äldreboende ska vara färska och näringsrika. Livsmedel ska vara innehållsdeklarerade och märkta med ursprungsland.

Staden ska arbeta för att

- ? ha konsumentrådgivning i varje stadsdel
- ? kommunen alltid väljer bästa miljöval sina upphandlingar
- ? kommunen inför en klausul mot diskriminering i alla avtal
- ? all mat som upphandlas ska vara ekologisk, innehållsdeklarerad och fri från GMO (genmanipulerade organismer)
- ? kommunen ska kunna erbjuda skuldrådgivning